

T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİK TUTUMLARININ VE
PSİKOLOJİK BELİRTİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERDE
AKILCI OLMAYAN İNANÇLARA GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sümeyye YILGÖR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN

Temmuz-2020

KIRIKKALE

T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİK TUTUMLARININ VE
PSİKOLOJİK BELİRTİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERDE
AKILCI OLMAYAN İNANÇLARA GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sümeyye YILGÖR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN

Temmuz-2020

KIRIKKALE

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının ve Psikolojik Belirtilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara Göre İncelenmesi” adlı tez çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

22/07/2020

Sümeyye YILGÖR

.....

ÖN SÖZ

Yüksek lisans serüvenimin başladığını ilk günden beri her zaman benim için bir hocadan daha fazlası olan, desteğini hep hissettiren, verdiği motivasyon sayesinde yapabileceğlerimin üstüne çıkmamı sağlayan, tecrübeleriyle yoluma ışık tutan tez danışmanım, kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. İyi ki yollarımız kesişmiş.

Tezimin son halini almasında etkili dokunuşlarda bulunan, güler yüzlü ve yapıcı yorumları ile tez savunmasında bana destek olan değerli hocalarım Doç. Dr. Tuğba SARI ve Doç. Dr. Mehmet KANDEMİR'e teşekkürü borç bilirim.

Aynı süreçleri benimle birlikte yaşayan, farklı şehirlerde olsak bile her zaman bir telefon uzaklığında olan, yüksek lisans ve tez yazma sürecinde hiçbir yardımını esirgemeyen canım dostlarım Tuğçe ERDEM ve Zeynep ÜNAL'a teşekkür ediyorum. İyi ki bir 'Grupla Psikolojik Danışma' dersinde karşılaşmış bu güzel dostluğa başlamışız.

Yaşamım boyunca beni koşulsuz kabul eden, eğitim sürecimde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, sabırla yanımda olup, başarılarıma ortak olan, annem Semiha YILGÖR, babam Ersin YILGÖR, kardeşlerim Elif ve P. Hilal'e gönülden teşekkür ediyorum. Üniversite ve yüksek lisans sürecim boyunca bana yol arkadaşlığı yapan, fikirlerime değer verip beni yüreklendiren kıymetli meslektaşım Miraç YAKINBAŞ'a sevgi dolu teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak tezimde bir parça da olsa katkısı bulunan herkese teşekkürler.

ÖZET

Yılıgör, S. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının ve Psikolojik Belirtilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.

Bireylerin yaşam boyunca deneyimlediği romantik ilişkilerin sağlıklı biçimde kurulmasını ve sürdürülmesini etkileyen akılcı olmayan inançlar mevcuttur. Üniversite öğrencilerinin gelişim dönemi itibariyle romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, evlilik tutumu ve psikolojik belirtileri etkileyecek bir problem olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın birincil amacı; üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının, evlilik tutumları ve psikolojik belirtileri yordayıp yordamadığını belirlemektir. Bir diğer amacı ise romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeye yöneliktir. Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı var olan durumu sorgulamayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. Çalışma grubunu Kırıkkale Üniversitesi'ndeki fakültelerde öğrenimine devam eden, 277 kadın ve 123 erkek, toplam 400 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ), İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ), Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 24.0 paket programı ve istatistiksel yöntemlerden Bağımsız Gruplar T-Testi, Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA), Korelasyon Analizi (pearson korelasyon katsayısı), Kruskal Wallis h Testi, Çoklu Doğrusal Regresyon, Welch testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ile evlilik tutumu arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ile psikolojik belirtileri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubunun romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları; cinsiyet, yaş, romantik ilişki yaşama durumu, en uzun ilişki süresi, romantik ilişki durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Çalışma grubunun RAINÖ aşırı beklenti, fiziksel yakınlık ve sosyal zaman alt boyutu puanları İETÖ puanlarının %11.9'unu ; RAINÖ zihin okuma alt boyutu puanı KSE puanlarının %6.2'sini açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Romantik İlişki, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar, Evlilik Tutumu, Psikolojik Belirtiler

ABSTRACT

Yılıgör, S. (2020). Investigation of University Students' Marriage Attitudes and Psychological Symptoms According to Irrational Beliefs in Romantic Relationships, Master Thesis, Kırıkkale.

There are irrational beliefs that affect the healthy establishment and maintenance of romantic relationships that individuals experience throughout life. It is thought that university students have a problem that will affect irrational beliefs, marriage attitude and psychological symptoms in romantic relationships. In this context, the primary purpose of this research; to determine whether university students' irrational beliefs in romantic relationships predict marital attitudes and psychological symptoms. Another aim is to examine whether irrational beliefs in romantic relationships differ according to demographic variables. This research is a descriptive research aiming to question the current situation using relational screening model. The study group consists of 277 women and 123 men, a total of 400 students, who continue their education at the faculties of Kırıkkale University. In the research, Personal Information Form, Irrational Beliefs Scale in romantic relationships (RAINÖ), Inonu Marriage Attitude Scale (IETÖ), Short Symptom Inventory (BSI) were used as data collection tools. SPSS 24.0 package program and statistical methods Independent Groups T-Test, Single Factor Variance Analysis (ANOVA), Correlation Analysis (pearson correlation coefficient), Kruskal Wallis h Test, Multiple Linear Regression, Welch test were used for data analysis.

As a result of the research, it has been determined that there is a moderate positive and significant relationship between university students' irrational beliefs and marriage attitude. It was determined that there is a low level of positive and meaningful relationship between university students' irrational beliefs and psychological symptoms in romantic relationships. Irrational beliefs of the working group in romantic relationships; gender, age, romantic relationship status, longest relationship duration, romantic relationship type varies according to the variable. 11.9% of the Inonu Marriage Attitude Scale scores of the participants' RAINÖ excessive expectation, physical proximity and social time sub-dimension scores; RAINÖ explains 6.2% of BSI scores of mind reading sub-dimension score.

Keywords: Romantic Relationship, Irrational Beliefs in Romantic Relationships, Marriage Attitude, Psychological Symptoms

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda verilmiştir.

Simgeler	Açıklamalar
β	: Beta Değeri
%	: Yüzde
f	: Frekans
F	: Varyans
N	: Kişi Sayısı
p	: Anlamlılık
r	: Korelasyon Katsayısı
R	: Çoklu Korelasyon Katsayısı
R²	: Çoklu Açıklayıcılık Katsayısı
Sd	: Serbestlik Derecesi
Ss	: Standart Sapma
Std Hata	: Standart Hata
t	: Bağımsız Değişken
X	: Ortalama

Kısaltmalar	Açıklamalar
Akt.	: Aktaran
ANOVA	: Analysis of Variance; Varyans Analizi
Çev.	: Çevirmen
DSM	:The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders; Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı
İETÖ	: İnönü Evlilik Tutum Ölçeği
KSE	: Kısa Semptom Envanteri
OBA	: Olumsuz Benlik Algısı
RAINÖ	: Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği
SPSS	:Statistical Package For The Social Sciences; Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	:World Health Organization; Dünya Sağlık Örgütü

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler	46
Tablo 2.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 3.İnönü Evlilik Tutum Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları	49
Tablo 4.Kısa Semptom Envanteri İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları	51
Tablo 5.Ölçeklerin Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri	52
Tablo 6.Araştırmada Kullanılan Analizler Ve Seçilme Kriterleri	53
Tablo 7.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri Ve Alt Boyutlarına Ait Alt Ve Üst Değerleri, Ortalamaları Ve Standart Sapmaları	54
Tablo 8.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	55
Tablo 9.Kısa Semptom Envanteri Ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	56
Tablo 10.Kısa Semptom Envanteri Ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi.....	56
Tablo 11.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	58
Tablo 12.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	59
Tablo 13.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Romantik İlişki Yaşama Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları	60
Tablo 14.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Romantik İlişki Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	61
Tablo 15.Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının En Uzun İlişki Süresi Değişkenine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	63

Tablo 16.İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarının Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarıncı Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	65
Tablo 17.Kısa Semptom Envanteri Puanlarının Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarıncı Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları	65

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.ROMANTİK İLİŞKİLERDE AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR.....	9
1.1.1.Romantik İlişkiler	9
1.1.2.Romantik İlişki İnançları	14
1.1.3. Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar İle Yapılan Araştırmalar	17
1.2.EVLİLİĞE İLİŞKİN TUTUM	22
1.2.1. Evlilik Kavramı	22
1.2.2.Evlilik Tutumu	26
1.2.2.1.Cinsiyet.....	28
1.2.2.2.Yaş.....	29
1.2.2.3.Evlilik Dışı Birlikte Yaşama.....	29
1.2.2.4.Ekonomik Değişkenler	30
1.2.2.5.Din.....	31
1.2.3.Evliliğe İlişkin Tutumlar İle Yapılan Araştırmalar	31
1.3.PSİKOLOJİK BELİRTİLER.....	35
1.3.1.Somatizasyon (Bedensel Yakınmalar).....	36
1.3.2.Depresyon	37
1.3.3.Anksiyete (kaygı)	38
1.3.4.Hostilite (Öfke-Düşmanlık)	39
1.3.5.Olumsuz benlik algısı	40

1.3.6.Psikolojik Belirtiler İle Yapılan Araştırmalar	41
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli	45
2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	46
2.3. Veri Toplama Araçları	47
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	47
2.3.2. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ)	47
2.3.3. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ)	49
2.3.4. Kısa Semptom Envanteri (KSE)	50
2.4. İşlem	51
2.5. Verilerin Analizi	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri İçin Betimleyici İstatistikler	54
3.2. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar	55
3.3. Üniversite Öğrencilerinin Kısa Semptom Envanteri ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar	56
3.4. Üniversite Öğrencilerinin Kısa Semptom Envanteri ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar	56
3.5. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar	58
3.6. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar	59

3.7. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Yaşama Durumu Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar	60
3.8. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Durumu Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar .	61
3.9. Üniversite Öğrencilerinin En Uzun İlişki Süresi Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar .	63
3.10.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Evlilik Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	64
3.11. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Psikolojik Belirtileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

4.1.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları İle Evlilik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu	66
4.2.Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Belirtileri ile Evliliğe İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu	69
4.3.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları İle Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu	70
4.4.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu	73

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.Araştırmanın Sonuçları	80
5.2. Araştırmanın Önerileri	82
KAYNAKÇA	83
EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU	100

EK- 2 ROMANTİK İLİŞKİLERDE İNANÇLAR ENVANTERİ (KSE)	101
EK- 3 İNÖNÜ EVLİLİK TUTUM ÖLÇEĞİ (İETÖ)	102
EK- 4 KISA SEMPTOM ENVANTERİ (KSE).....	103
EK- 5 ETİK KURUL İZİNİ	103

GİRİŞ

Yakın ilişkiler insan ömrü boyunca her çağda insanların merak ettiği ve meşgul olduğu konulardan biri olmuştur. Hem insanlar için büyük bir mutluluk kaynağı hem de büyük bir kaygı sebebi olabilen yakın ilişkiler; katılım, duygusal bağlılık ve sürekli etkileşim barındırmaktadır (Hendrick,2016).

Yakın ilişkilerin göz ardı edilemez bir ögesi olan romantik ilişkiler ise aşk, bağlanma, aidiyet barındıran evli ya da evlenmemiş çiftler arasında kurulmuş birliktelikler şeklinde tanımlanmaktadır (Sternberg, 1986). Romantik ilişkiler bireylerin gönüllü olarak benimseyip kabul ettiği duygusal ve bilişsel paylaşımlar içermektedir (Collins, 2003). Romantik ilişki denilince akla ilk gelen “aşk” olsa da, aşk çok boyutlu ve belirsizdir. Aşk, bağlılık, duygusal destek, ait olma gibi pek çok özellikleri içinde barındıran romantik ilişkilerin; işlevsel ve sağlıklı bir yapıda olursa insan yaşamını zenginleştirdiği, geliştirdiği, fiziksel ve ruhsal iyilik haline katkıda bulunduğu bilinmektedir (Kalkan ve Yalçın,2015).

Yaşam boyu bireylerin iyilik hali üzerinde önemli bir rol oynayan romantik ilişkiler, geç ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde bireylerin gelişimine de katkı sağlamaktadır (Bahadır,2006). Üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemi, bireylerin akranları ve karşı cinsle kurduğu yakın ilişkileri romantik ilişki yolunda başlatma ve devam ettirmesinde merkez konumundadır (Demir, 2008). Bir hazırlık dönemi olarak adlandırılan beliren yetişkinlik dönemi üniversite öğrencilerinin sosyal, duygusal ve bilişsel alanda denemeler yaparak kimlik keşiflerini sürdürdükleri bir dönemdir (Arnett, 2000). Ülkemizde beliren yetişkinlik kavramına yönelik çalışmalar ile ülkemizde bu dönemin 19-26 yaş sınırları arasında yaşandığı tespit edilmiştir (Atak ve Çok, 2010). Bu yaş aralığının üniversite yıllarını kapsadığı, üniversite öğrencilerinin beliren yetişkinlik döneminde yer aldığı söylenebilir.

Beliren yetişkinlik yılları öğrenciler için sosyolojik, bilişsel ve duygusal değişimler içermektedir (Collins, 2003). Beliren yetişkinlik döneminde kurulan romantik ilişkiler bireylerin yetişkinlik dönemindeki yakın ilişkilerini ve evliliğe ilişkin düşüncelerini etkilemektedir. Romantik ilişkiler Erikson'un yakınlığa karşı

yalıtılmışlık dönemini olumlu bir biçimde geçmek için önemli bir yere sahipken; aynı zamanda bireyler için yalıtlılmışlık kriziyle karşı karşıya gelme riski taşımaktadır (Furman, 2002).

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde deneyimlediği olumlu ve olumsuz yaşantılar sonraki yaşayacakları yakın ilişkilerine yön vermektedir. Üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerine başvuran bireylerde doyurucu ilişki yaşayanların sağlıklı ve mutlu oldukları ifade edilirken, doyurucu ilişkiye sahip olmayan bireylerin ise depresyon gibi psikolojik belirtiler yaşama ihtimalinin daha çok olduğu gözlenmiştir (Hendrick, 2016). Erikson'a (1968) göre, birey kurmuş olduğu sağlıklı ilişkiler ile hem gelişim döneminin önemli bir görevini yerine getirmekte hem de bir sonraki yakın ilişkileri için önemli bir deneyim kazanmaktadır (Akt. Sarı,2008). Ancak bu dönemde yaşanan her romantik ilişki her zaman uzun soluklu, doyurucu ya da sağlıklı biçimde sürdürülememektedir(Sarı, 2008).

Romantik ilişkilerin sağlıklı biçimde kurulamamasında pek çok değişken rol alırken; akılcı olmayan romantik ilişki inançları beliren yetişkinler açısından ilişkinin olumsuz biçimde etkilenmesine neden olan önemli bir faktördür(Çavdar,2013;Sarı ve Owen,2015). Sullivan ve Schwebel'e (1995) göre romantik ilişkiye başlayan bireylerde ilişkiye ve partnerlerine yönelik bazı inançlar ortaya çıkmaktadır. Romantik ilişki inançları ile ilgili bilinen en eski çalışmalar 1930'lu yıllara dayanmaktadır.

Karşı cinse hissedilen yakınlık ile ortaya çıkan romantik ilişkiler pek çok özellik tarafından etkilenen bir süreçtir. Bu süreç bireyin başta kendisine, daha sonra partnerine yönelik hayata ve geleceğe dair beklenti, amaç ve algılamaları tarafından şekillenmektedir. Romantik ilişkilere yönelik bireylerin bilişsel yapılarıyla şekillenen inançları da bu süreci etkileyen ve gidişatına yön veren önemli bir etkidir (Serpın Eşiyok, 2016).

Furman (2002) romantik ilişkilere yönelik geliştirilen inançları etkileyen en önemli faktörün bireylerin sosyal çevresinden ve ailesinden öğrendiği romantik ilişki beklenti ve deneyimleri olduğunu ifade etmektedir. Sullivan ve Schwebel (1995) bu inançların akılcı ve akılcı olmayan olarak ikiye ayrıldığını belirtmektedir. Romantik ilişkilerle ilgili akılcı inançlar, ilişkide sahici durumlar ile değerlendirme yapmakta ve bireysel gelişime, ilişki doyumuna katkı sağlamaktadır. Eidelson ve Epstein

(1982) tarafından akılcı olmayan ilişki inançları beş kategoride sınıflandırılmıştır. Bu inançlar, (1) Anlaşmazlık yıkıcıdır, (2) Zihin okuma beklentisi, (3) Partnerler değişmez, (4) Cinsel mükemmeliyetçilik, (5) Cinsiyetler farklıdır şeklinde tanımlanmıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerin büyük bir çoğunluğu mutluluklarını evlilik kararı ile sürdürmek istemektedir (Kalkan ve Yalçın, 2015). Beliren yetişkinlik dönemi için romantik ilişkiler ne denli önemliyse evlilik kararı da yaşamın dönüm noktasını oluşturabilecek güçte, önemli ve alınması zor kararlardan birisidir.

Hayatta belli bir yol aşındırılmış bireyler bu yolu bir başkasıyla paylaşmak için kendisine uygun gördüğü bir eş seçimi yaparak evliliğe gereksinim duymaktadır. Bu gereksinim toplumun her tabakasındaki insan için geçerlidir (Ondaş, 2007). Alan yazında evlilik konusunda pek çok tanım yer almaktadır. Evlilik, kültürden kültüre farklı yönler barındırır da tüm toplumlarda geleneksel olarak kabul görmüş, resmi olarak onaylanmış tek birliktelik biçimidir (Tarhan, 2010). Evlilik ilişkisi bireyin yaşamının yarından fazlasını hatta bazen daha fazlasını kapsayan zor ve karmaşık bir süreçtir (Başay, 2015). İnsan hayatında, kendisi ve sevdikleri ile iyi bir gelecek sürmek için yaşamının kritik kararlarından olan “iş” ve “eş” seçimini dikkatli yapması büyük önem taşımaktadır. İnsanlık var olduğu sürece evlilik kurumu da var olacaktır (Cüceloğlu,2017). Evliliğe karar verme yaşı ile ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verileri incelendiğinde ülkemizde ilk evlilik yaşı 20-24 yaş aralığındayken (TÜİK, 2016) 2019 yılında ise erkeklerde 27,9 iken kadınlarda 25,0 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2020). Bu sonuçlar incelendiğinde ülkemizde evlilik kararının genel itibarıyla beliren yetişkinlik döneminde alındığı ve günümüzde evlilik kararı verme yaşının arttığı söylenebilir.

Son yıllarda evlilik ve aile kurumunda meydana gelen yenilik ve değişimlerle birlikte evlilik yaşının yükselmesi, evlenme sayısında azalmalar ve boşanma oranlarının giderek artması; toplumsal yapıyı oluşturan bireylerin evliliğe ilişkin tutumlarında da değişim meydana getirmesi söz konusu olmuştur (Bayoğlu ve Atli, 2014). Dünyada ve pek çok kültürde evliliğe yönelik tutumlar çeşitlilik göstermektedir. Evlilik kurumunda ve evliliğe yönelik tutumlarda değişiklikler meydana gelse de 21.yüzyıl için evlilik hala önemini yitirmeyen bir kurum ve pek çok yetişkin birey için gerçekleştirmesi gereken bir amaç olmaya devam etmektedir (Goslin, 2014).

Evlilik tutumu bireylerin evlilikle ilgili duygu, düşünce ve davranışları olarak tanımlanmaktadır. Bu tutum evlilik ilişkisine dair olduğu gibi evlilik kurumuna ilişkin de olabilmektedir. Evlilik tutumları bireylerin; aileleri, arkadaş ortamı, iletişim araçları ve sosyal çevresi tarafından şekillenmektedir (Blagojevic, 1989). Evlilik kurumunun oluşumunda ve devamında geleneksel toplumların kültürel ve dini değerleri görev almaktadır. Türkiye geleneksel değerleri ağır basan bir ülke olsa bile evlilik ritüelleri küreselleşen dünyaya uyum sağlamaktadır. Evlilik tutumunun olumlu ve olumsuz biçimde şekillenmesinde cinsiyet, kültür, yaş, dini değerler bireyi yönlendirmektedir (Nazlı, 2016).

Son yıllarda bireylerin genel olarak evlilik kurumuna ve evlilik ilişkisine dair beklentilerini oluşturan evlilik tutumu, önem atfeden bir konu haline dönüşmüş ve evlilik tutumuna ilişkin yapılan çalışmaların arttığı gözlenmiştir (Riggio ve Weiser, 2008; Willoughby, 2010; Willoughby, Carroll, Vitas ve Hill, 2012). Bireylerin evlilik kararını ve evliliğe ilişkin tutumlarını etkileyen pek çok değişkenden birisi de romantik ilişki inançları olduğu bilinmektedir (Park ve Rosen, 2013).

Bireylerin evliliğe ilişkin olumlu tutumlar kazanıp, duygusal ve sosyal ilişkiler barındıran evlilikte uyumlu bir süreç geçirmesi, hem eşler için hem de ailedeki bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığı için önem taşımaktadır (Kalkan, 2015). Kılıç (1987) psikolojik belirti kavramını, ruh sağlığını olumsuz etkileyen ve ruhsal hastalıkların tanınmasını sağlayan semptomlar olarak tanımlamaktadır. Budak'a (2003) göre psikolojik rahatsızlıklar, bireye acı veren semptomlara sebep olabilen ya da bireyin mesleki, sosyal, ailevi, bedensel ve duygusal alanlarda önemli işlevlerini olumsuz etkileyebilen, klinik olarak anlamlı ruhsal ya da davranışsal uyumsuzluklar veya rahatsızlıklardır. Bireylerde psikolojik belirtilere yol açarak ruhsal ve bedensel iyilik halini etkileyen pek çok faktör olduğu bilinmektedir. Romantik ilişkilerde ve evliliklerde yaşanan uyum sorunları bireylerin hem psikolojik hem de fiziksel sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Öngider, 2010).

Romantik ilişkiler evlilik için önemli bir basamağı oluşturmaktadır ve romantik ilişkilere yönelik temel inançlar davranışlara yön vermekte, beklentilerimizi ve ilişki niteliğini sorgulamaya yol açmaktadır (Solmuş, 2010). Bu sebeple ilgili alanyazından yola çıkarak romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların sağlıklı bir evlilik ilişkisi kurulmasında ve sürdürülmesinde güçlü bir engel olduğu söylenebilir. Türkiye'deki

romantik ilişkilerle yapılan çalışmalar incelendiğinde akılcı olmayan inançlarla kurulan ilişkilerde ilişki çatışmalarının yoğun olarak yaşandığı, bu çatışmalardan dolayı bireylerin evlilik tutumları olumsuz olabilir mi şeklinde bir soru belirlemektedir. Akılcı olmayan romantik ilişki inançlarının bireylerin ruhsal iyilik haline ve kurulacak evlilik ilişkisinde evliliğe ilişkin tutumlarını etkileyeceği düşünülmektedir. Türkiye’de romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, evlilik tutumu ve psikolojik belirtileri inceleyen araştırmalar bulunmamaktadır. Bu sınırlılıktan dolayı konunun daha fazla irdelenmesi gerekli olduğu düşünülmektedir.

Romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların demografik değişkenler açısından farklılığının belirlenmesi psikolojik danışmanlara, eğitimcilere, beliren yetişkinlere, evlilik sürecinde yer alan geleceğin anne ve babalarına yol gösterici bir çalışma sunabilir. Yaşamımızın kaçınılmaz deneyimi olan romantik ilişkiler ve ilgili akılcı olmayan inançlar ülkemizde çok az incelenmiş ancak incelenme ihtiyacı olan bir konudur. Romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, evliliğe ilişkin tutum ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler bilimsel anlamda bilinmemektedir.

Bu kuramsal açıklamalar bağlamında değerlendirildiğinde bu araştırmanın problemini üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının ve psikolojik belirtilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları, evlilik tutumları ve psikolojik belirtileri yordayıp yordamadığını belirlemeye yöneliktir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlarının demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmama durumunu belirlemek de araştırmanın amaçlarındandır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar evlilik tutumunu yordamakta mıdır?
2. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar psikolojik belirtileri yordamakta mıdır?
3. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

İnsanlar diğer insanlara ihtiyaç duyarak yaşamına devam etmektedir. Günlük yaşamda bireyler arkadaş çevresi, aile bireyleri, çalışma arkadaşları ve romantik partnerleri gibi pek çok yakın ilişki içerisinde bulunmaktadır. Her boyutta ve her renkte olan yakın ilişkilerin önemli bir ögesi de romantik ilişkilere (Hendrick, 2016). Romantik partnerler, arkadaş ve aile ilişkilerinin tamamı yaşamımız için önemlidir. Bütün ilişki türleri insana olumlu ya da olumsuz katkı sağlamaktadır.

Bireylerin üniversite yıllarında belirginleşen romantik ilişkiler, yetişkinlik döneminde kuracağı yakın ilişkileri ve evliliğe ilişkin bakış açısına yön vermektedir. Bu dönemde kurulacak romantik ilişkiler akılcı inançlar ile kurulursa bireylerin kişilik gelişimini olumlu yönde desteklediği belirtilmektedir (Furman, 2002).

Evlilik kurumu, toplumlarda meydana gelen sosyal, ekonomik, teknolojik ve politik süreçlerden etkilenip değişikliklere uğrasa da varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Boşanmalar artsa da bireyler yeniden evlenmektedir. İstatistiklere göre mutlu bir evlilik ilişkisi içinde olan bireyler, evli olmayanlara kıyasla daha sağlıklı, huzurlu, anlamlı ve uzun bir hayat sürdürmektedir (Cüceloğlu, 2017).

Evliliğe ilişkin tutumlar, bireyin hem evlilik kurumuna hem de ileride oluşturacağı evlilik ilişkisine dair beklenti, duygu ve düşüncelerini kapsamaktadır (Willoughby, 2010).

Evlilikte ve yaşanan romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara sahip olan bireyler ilişki sürecindeki olayları olumsuz bir bakış açısıyla değerlendirerek sağlıksız, problemlili ve negatif ilişkiler kurmaktadır. Olumsuz evlilik tutumu ve akılcı olmayan inançlar bireylerin romantik ilişkilerde sorun yaşamalarına yol açmakta, fiziksel ve duygusal iyilik halini olumsuz etkilemektedir (Saraç, 2013; Serpin Eşiyok, 2016). Romantik ilişki inançlarının gerçekçi, akılcı ve olumlu olması için gerekli psikolojik desteğin sağlanması bireyin kişilik gelişimine katkıda bulunacağı gibi romantik

ilişkinine, evliliğe ilişkin tutumlarına ve psikolojik haline yön vereceği için önem taşımaktadır.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları, evliliğe ilişkin tutumları ve psikolojik belirtileri yordayıp yordamadığını ortaya koymak ve aynı zamanda romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların demografik değişkenlere göre farklılaşma durumunu belirlemek amaçlandığından bu ilişkileri ortaya koyabilmek adına önem taşımaktadır.

Bu bilgilerden hareketle günümüzde beliren yetişkinlik döneminde yer alan üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının oldukça önemli ve yeni bir problem alanı haline geldiği söylenebilir. Ulaşılan yurtiçi ve yurtdışı alanyazın taramasında, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların, evliliğe ilişkin tutumlar ve psikolojik semptomlar ile ilişkisinin ortaya konulduğu bir çalışma yapılmadığı, bilimsel olarak araştırılmadığı görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin beliren yetişkinlik döneminde kurmuş olduğu romantik ilişkilerin gelişimlerini destekleyen önemli bir payı olduğu düşünüldüğünde, bireylerin romantik ilişkilerle ilgili akılcı ve akılcı olmayan inançlarını fark edip bu inançların, evliliğe ilişkin tutumları ve psikolojik belirtileri ile ilişkisinin incelenmesinin ilgili alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yeni yapılacak çalışmalara bir kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın özgün olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencileri ile çalışmanın gerçekleştirilmesi, henüz evlenmemiş ya da evliliğe hazırlık döneminde olan romantik ilişkisi bulunan ya da bulunmayan bireylerin kişisel farkındalığına katkı sağlayıp, akılcı olmayan inançlarını fark edip bunları akılcı inançlar şeklinde düzenleyip sağlıklı romantik ve evlilik ilişkisi kurmalarına ve pozitif bir iyilik haline katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın beliren yetişkinler ile yapılacak olması koruyucu, önleyici ve gelişimsel ruh sağlığı hizmetleri açısından önem taşımakta, üniversitelerde gerçekleştirilecek psiko-eğitim faaliyetlerine, evlilik ve aile planlamalarına, evlilik öncesi psikolojik danışma hizmetlerine katkı sağlayacağı için önemli olduğu düşünülmektedir.

Tanımlar:

Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar: Araştırmanın konusunu oluşturan ve araştırmanın bağımsız değişkeni olan romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, bireyin kurduğu romantik ilişkilerde birlikte olduğu kişiye, kendisine ve ilişkinin doğasına yönelik oluşturduğu ideal, değişime dirençli, mantıklı olmayan ve beklentilerden oluşan inançlar olarak tanımlayabiliriz.

Psikolojik belirtiler: Araştırmanın konusunu oluşturan bir diğer değişken olan psikolojik belirtileri, bireyin ruh sağlığını etkileyen klinik açıdan anlamlı biçimde ortaya çıkmış olan, somatizasyon, obsesif-kompulsif, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete, öfke ve düşmanlık (hostilite), kaygı, paranoid düşünce ve psikotizm gibi semptomlar olarak tanımlayabiliriz.

Evlilik Tutumu: Çalışmanın bir diğer değişkeni olan evlilik tutumu, bireylerin evlilikle alakalı beklentilerini, isteklerini içeren geleceğe yönelik aile hayatına dair oluşturduğu anlamlar bütünü olarak tanımlayabiliriz.

Varsayımlar

Bu araştırmada;

1. Kullanılacak veri toplama araçlarının araştırmanın amacına ve konusuna uygun, geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Araştırmanın çalışma grubunu Kırıkkale ilinde yer alan Kırıkkale Üniversitesi'nin 2019-2020 öğretim yılında öğrenime devam eden 400 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları verilerin toplandığı çalışma grubu ile sınırlıdır.
2. Araştırmada romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları “Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ)”, evliliğe ilişkin tutumu “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ)” ve psikolojik belirtileri “Kısa Semptom Envanteri (KSE)” ile elde edilen ölçümlerle sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırma kapsamında bu bölümde araştırma ve problemle ilgili kavramsal tanımlara, kuramsal açıklamalara ve bu konular ile ilgili yapılmış yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir.

1.1.ROMANTİK İLİŞKİLERDE AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR

Ellis (1986) romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları; bireyin ilişkinin doğasına, kendisine ve diğerlerine ilişkin abartılmış, katı, mantıklı olmayan ve değişmeye dirençli inançlar olarak nitelendirilmiştir.

Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ele alındığı üzere, bu inançların kuramsal alt yapısını açıklamak için öncelikle romantik ilişkilere ve romantik ilişkilerde inançlara değinilmiştir.

1.1.1.Romantik İlişkiler

Cüceloğlu (2017) anlamlı, mutlu ve sağlık bir yaşam yolculuğunda en önemli şeyin insanların kurduğu yakın ilişkiler ve bunların niteliği olduğunu belirtmektedir. İnsanlara gereksinim duymadan yaşam sürmenin neredeyse olasılıksız olduğu düşünüldüğünde, her birimiz ilk yakın ilişkileri aile içerisinde kurmaya başlarız. Okul arkadaşlarımız, çalışma arkadaşlarımız ve romantik partnerlerimiz ile yakın ilişkiler çeşitlenmeye devam eder.

Yakın ilişkilerin es geçilmeyecek bir ögesi de romantik ilişkilere dir. Romantik ilişkiler; her bireyin bu sürece gönüllü olarak katıldığı, bilişsel ve duygusal paylaşımlar barındıran yakın ilişki türü olarak nitelendirilmektedir (Collins, 2003).

Mevcut romantik ilişkileri, diğer ilişkilerden ayırt etmek için beş temel özelliği olduğunu vurgulayan Collins'e (2003) göre ilk özellik "katılım" dır. Ergenlik döneminde en sık kullanılan romantik ilişki özelliğidir. Bireyin romantik ilişki sürecine dahil olup olmadığı, hangi yaşta başladığı, sıklığı ve tutarlılığı şeklinde tanımlanmaktadır. İkinci özellik "eş/partner seçimi" dir. Bireylerin romantik ilişkiyi geçirdiği partnerinin özelliklerini, kimliğini ifade etmektedir. Üçüncü özellik "ilişki içeriği" dir. Bireylerin romantik ilişki sürecinde romantik partneriyle birlikte yaşadığı ortak faaliyetleri, zamanı ne şekilde geçirdikleri ve yaptıkları etkinlikleri nitelendirmektedir. Dördüncü özellik olan "ilişki kalitesi" bireyin ilişki sürecinde kazandığı olumlu deneyimleri ifade etmektedir. Beşinci ve son özellik olan "ilişkinin bilişsel ve duygusal süreçleri" süreç boyunca bireylerin kendisine ve romantik partnerine dair geliştirdiği, ilişkiyi diğer ilişki türlerinden ayıran istekleri, beklentileri, bilişsel ve duygusal tepkileri olarak ifade edilmektedir. Bu beş temel özellik bireylerin ilişkilerini ve gelişimsel olarak önemini kavramak için gereklidir (Collins, 2003). Bu özelliklerden yola çıkarak, romantik ilişki kavramı birey ve diğer bireyler arasında gönüllü bir katılım ile başlayan düşünsel ve duygusal özelliklerin benimsendiği bir yakın ilişki sürecidir.

Collins, Welsh ve Furman'a (2009) göre romantik ilişkiler bireylerin başarması gereken gelişim görevlerini gerçekleştirebilmeleri için bir temel sağlamaktadır. Bu temel ise bireylerin ergenlik dönemi itibarıyla çok yönlü ve çok boyutlu bir romantik ilişki süreci deneyimlemesinden geçmektedir (Arnett,2000).

Arnett (2000) 18-25 yaş arasındaki bireylere odaklanarak, ergenlikten yetişkinliğe adım atacak bu bireyler için yeni bir gelişim dönemi olduğunu belirtmiştir. Kültürel açıdan yaş aralığı farklılık gösterdiği bilinse de ergenlikten yetişkinliğe geçiş aşamasında ayrı bir hazırlık dönemi olduğu varsayılmaktadır. 18-25 yaş aralığındaki bireylerin ne ergen ne de genç yetişkin olduğu söylenebilir. Bu aralıktaki bireyler, çocukluk ve ergenliğin bağımlılığından sıyrılmamış ancak henüz yetişkin diyebileceğimiz sorumlulukları da taşımamaktadır.

Ergenlik ve yetişkinlik özelliklerini tam anlamıyla taşımayıp, yeni bir dönemin farklı özelliklerini barındıran bu hazırlık dönemi "beliren yetişkinlik" (emerging adulthood) olarak adlandırılmaktadır. Beliren yetişkinlik dönemi bireylerin sosyal, duygusal ve bilişsel alanda denemeler yaparak kimlik keşiflerini sürdürdükleri bir

dönemdir. Ülkemizde beliren yetişkinlik kavramına yönelik çalışmalar ile ülkemizde bu dönemin 19-26 yaş sınırları arasında yaşandığı tespit edilmiştir (Atak ve Çok, 2010).

Romantik ilişkiler ergenlik döneminde bireylerin arkadaşlık ilişkisinin karşı cinse yönelmesi ile başlayan, tam anlamıyla ilişki niteliği taşımayan, kısa sürelidir. Beliren yetişkinlikle birlikte yakınlık başlaması ile ciddi bir boyuta ulaşmaktadır. Ergenlik ve beliren yetişkinlikte romantik ilişkiler farklı özellikler taşımaktadır. Ergenlikte romantik ilişkiler akran gruplarının sosyal etkinlik süreci ile gelişirken, beliren yetişkinlikte partner ile birlikte fiziksel ve duygusal yakınlık barındırmaktadır (Arnett, 2000). Diğer bir deyişle ergenlik döneminde başlayan romantik ilişkiler arkadaşlık çizgisinde ilerleyip, birkaç haftalık kısa zamanlı olurken; beliren yetişkinlik döneminde farkındalık kazanan birey ile romantik ilişkilere yakınlık eklenerek uzun süreli ve duygusal bir süreç içinde ilerlemektedir.

Furman (2002)'a göre, bireylerin hayatının merkezine bir anda giren romantik ilişkiler, gelişimlerini olumlu etkileme potansiyeline sahip olduğu kadar; bireylerin yaşamını olumsuz yönde etkileme riski de taşımaktadır. Romantik ilişki deneyimleri ergenlik dönemi ile büyük ölçüde değişmektedir. Akranları ile sosyal ilişki içerisinde olan birey bir yandan da karşı cins bireylerle etkileşime girerek ikili romantik ilişkileri kurmaya başlamaktadır. Ergenlerin romantik ilişkilerdeki beklentileri ve deneyimleri, akranlarıyla ve ebeveynleriyle olan ilişkileri ile bağlantılıdır.

Üniversiteye devam eden bireylerin gelişim dönemi nedeniyle romantik ilişkiler kritik bir yere sahiptir. Üniversite öğrencilerinin beliren yetişkinlik dönemi yıllarında başarmaları gereken yakınlığa karşı yalıtılmışlık krizi yer almaktadır (Collins, 2003; Furman, 2002). Bu bağlamda beliren yetişkinlerin sağlıklı romantik ilişkiler geliştirmesi, yetişkinlik yaşamında kuracağı yakın ilişkilerinde ve evlilik yaşamında daha iyi uyum sağlamak için gerekli davranışları denemek ve geliştirmek açısından önemli etkileri bulunmaktadır.

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler aşk, meslek edinme ve dünyaya bakış açılarında yeni bir kimlik oluşturmaktadır. Bireyler bu üç alanda pek çok deneme yaparak karar vermektedir. Ergenlikte başlayan deneme süreci beliren yetişkinlik ile birlikte devam etmektedir (Arnett,2000). Beliren yetişkinler bu dönemde ebeveyn,

akran ve romantik ilişkilerinde de farklı bir keşif süreci içerisinde (Atak ve Çok, 2010).

Araştırmamızın örneklemini oluşturan üniversite öğrencileri için romantik ilişki kurmak bireyin yaşamının ilerleyen yıllarının gidişatını etkileyecek bir süreci oluşturacaktır.

Birey beliren yetişkinlik yıllarında kurduğu yakın ilişkiler ile kendisini mutlu ve güvende tutmak istemektedir (Küçükarslan ve Gizir, 2013). Demir'e (2008) göre romantik ilişkide partnerler ile bir şeyler yapmanın beliren yetişkinlerin mutluluğu üzerinde etkili ve önemli bir ilişkisi bulunmaktadır.

Solmuş'a (2010) göre bireyin doğar doğmaz annesi ile ilk temasıyla başlayan bağlanma süreci yaşamda romantik ilişkiler, iş yaşamı, okul hayatı gibi pek çok alanı etkilemektedir. Özellikle bireyin erken yaşlarda ebeveynleriyle kurduğu ilişkinin benzeri bir ilişki yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerde ortaya çıkmaktadır. Bebeklikte bakım veren kişi ile oluşan bağlanma biçimi, yetişkinlikte romantik ilişkiyi başlatma, geliştirme ve sonlandırma aşamalarını etkilemektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Anne-bebek arasında kurulan bağlanma, birey-partner arasında da yaşanmaktadır.

Hazan, Shaver ve Bradshaw (1988) bu görüşlerini, Ainsworth'un üçlü bağlanma stilini (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) romantik ilişkilere uyarlayarak test ettiğinde bir takım sonuçlar ortaya çıkmıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip olan yetişkinler, yakın ilişkileri kolaylıkla başlatabildikleri ve ilişkilerden doyum aldıklarını ifade etmişlerdir. Güvenli bağlanan yetişkinler ile kurulan romantik ilişkilerde daha az sorun çıktığı ve çoğunlukla uzun süreli bir ilişki süreci yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Kaçınan bağlanma stiline sahip olan yetişkinlerin, romantik bir yakınlık kurma isteği yok ya da çok azdır. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerinde diğer kişiye karşı kıskançlık duygusu beslemekte, çoğunlukla ani duygu değişiklikleri yaşamaktadır. Bu bireyler ilişki yaşadığı partnerlerine mesafeli olarak yaklaşmaktadır. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip yetişkinler, romantik ilişkilerinde partnerlerine karşı terk edilme korkusu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlanma stilinde olan bireyler ilişkilerinde ani duygu değişiklikleri yaşayan ve cinselliğe fazlasıyla önem verenler olarak tespit edilmiştir.

Hazan ve Shaver (1987) tarafından yapılan sınıflandırmada; bireylerin çocukluk döneminde ebeveynleri ile sevgi ve yakınlık dolu ilişki geçirmesi güvenli bağlanma stiline, kaçınma davranışı sergileyen ebeveynler için kaçınan bağlanma stiline, ebeveynleri ile tutarsız biçimde sevgi ve reddedici duyguları bir arada yaşayan bireyler için de kaygılı-kararsız bağlanma stiline yol açmaktadır.

Romantik ilişkiler ve aşk insanlık var olduğundan beri her dönemde insanların ilgisini çeken ve zihnini meşgul eden konulardandır. Bugüne kadar aşkın pek çok tanımı yapılmış; aşk, sevgi, beğeni, tutku gibi kavramlarla karıştırılmıştır (Kalkan ve Yalçın, 2015). Sungur'a göre (2017) aşk "ben"leri yok etmek pahasına "biz" olabilmektir. Aşkın bir görme kusuru olduğu ve insanların aşk ile ilgili tanımlamaları incelendiğinde birbiriyle çelişen hatta kutuplaşan sözcükler dikkat çekmektedir. İnsanlar için inanılmaz bir mutluluk kaynağı olabilirken, tarif edilmeyecek derecede bir acı da olabilmektedir (Sungur, 2017). Bu farklı tanımlar bizi aşkın sabit kalmadığını, mutluluk ve nefret arasındaki duygu kuşağında değişmekte olduğunu göstermektedir.

Sternberg'e (1986) göre aşk; içinde bağlılık, yakınlık ve tutku öğelerini barındıran çok boyutlu bir kavramdır. Bu üç boyut birbirinden tamamen bağımsız değildir, karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve üç boyuttan dolayı kuramın ismi Üçgen Aşk Kuramı şeklinde alan yazında yer almaktadır. Tutku, yakınlık ve bağlılık boyutlarının farklı birleşimleri ile sekiz tür aşk ortaya çıkmıştır. Bu sekiz aşk stiline ilki "aşksızlık" da üç bileşenin üçü de eksiktir. İkinci stil "hoşlanma" şeklinde isimlendirilen, birey ve partneri arasında yalnızca yakınlık barındıran, tutku ya da bağlanma beslenmeyen aşk stildir. Üçüncü stil "çılgınca/delicesine aşk", birey ve partneri arasında tutku barındıran, ilk görüşte aşk olarak ifade edilen aşk sınıfındadır. Dördüncü "boş aşk" stili, bağlanma içeren ancak diğer iki öge olan yakınlık ve tutku barındırmayan aşk stildir. Çocukları için ya da ekonomik nedenler ile hala bir arada kalan çiftler örnek verilebilir. Beşinci "romantik aşk", gerçek aşk diye nitelendirilen yakınlık ve tutku barındıran bir stildir. Altıncı "arkadaşça aşk", yakınlık ve bağlanma içeren uzun süreli bir arkadaşlık ilişkisi gibidir. Yedinci "aptalca aşk" filmlerdeki tesadüfi tanışmalar ile başlayan yıldırım nikahı ile devam eden tutku ve bağlanma içeren bir stildir. Son aşk stili "kusursuz-mükemmel aşk", yakınlık, tutku ve bağlanma üç boyutu içeren bir stildir. Bu tür bir aşk insanlar tarafından istenen ancak yaşanması zor olan bir aşktır.

Herkes kendi aşk tanımını ifade ederken pek çok etken söz konusu olmaktadır. Romantik ilişki zihnimize ilk olarak “aşk” kavramını çağrışırsa bile, romantik ilişki kavramı farklı özellikleri de içinde barındırmaktadır (Kalkan ve Yalçın, 2015). Hindle’e göre (1979) romantik ilişkiler, (a) aşk, bağlanma, sevgi duyguları, (b) psikolojik gereksinimleri karşılması ve (c) bağlılığı, ait olmayı içeren üç özelliği içinde barındırmaktadır. Elbette tüm romantik ilişkiler bu üç temel özelliğe sahip olmayabilir(Akt: Sarı ve Owen, 2016).

Bu dönemde sağlıklı romantik ilişkilerin gençlerin kişilik gelişimi ve psikososyal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu gösteren çalışmalar vardır. Erikson’a (1968) göre romantik ilişki deneyimlerinin sadece kimliğin ve kişiliğin gelişmesinde değil aynı zamanda yetişkinlik yıllarında yaşanacak romantik ilişkilerde, evliliğin oluşmasında ve devamında da önemli bir rol oynadığına inanılmaktadır(Akt., Saraç, 2013).

1.1.2.Romantik İlişki İnançları

Sullivan ve Schwebel’e (1995) göre romantik ilişki sürecinin başında bireyler ilişkinin gidişatını yönlendiren beklenti ve algılamalar ile ilişkiye başlamaktadır. İlişki inançları olarak nitelendirilen bu algılamalar bütünü, bir ilişkinin nasıl olması gerektiği, ilişkiden ve partnerden beklentileri kapsamaktadır. Romantik ilişki inançları ile ilgili bilinen en eski çalışmalar 1930’lu yıllara dayanmaktadır. Romantik ilişkilerin anahtarı diyebileceğimiz bu inançları incelemenin bizlere yol göstereceğine inanılmaktadır (De Roda, MartínezIñigo, De Paul ve Yela, 1999). Bu inançlar, romantik ilişkilerde bireylerin öncelikle kendilerine daha sonra birlikte oldukları kişiye ve geleceğe dair beklentileri, amaçları, bakış açıları içeren ilişki sürecini etkileyen ve gidişata yön veren özellikleri tarafından belirlenmektedir (Serpın Eşiyok, 2016).

Romantik ilişkilere yönelik bireylerin oluşturduğu bu fikirler çeşitli tanımlamalarla ifade edilmiştir. Hazan ve Shaver (1987) tarafından, bireylerin oluşturduğu bu fikirler “romantik inançlar”, Fletcher ve Kininmonth (1992) tarafından, “yakın ilişki korkusu”, DeBord, Romans ve Krieshok, (1996) tarafından “gerçekçi olmayan ilişki standartları” , Sprecher ve Metts (1999) tarafından “ilişkiye yönelik beklentiler” ve De Roda, MartínezIñigo, De Paul ve Yela (1999) tarafından ise “ilişki mitleri”

şeklinde ifade edilmiştir. Bu terimlerden yola çıkarak romantik ilişkilere yönelik bu inançlar akılcı ve akılcı olmayan şeklinde genel görüşle ayrılmıştır.

Romantik ilişkilerde akılcı inançlar, ilişkide gerçekler üzerinde değerlendirme yapmakta ve romantik ilişkinin kalitesini etkilemektedir (Knee,1998). Akılcı inançlar, ilişkiye dair gerçekleri yansıttığı için bireyin ilişkiye uyumunu, ilişki doyumunu, kişisel gelişimini arttırmakta ve sağlığı geliştirici, iyileştirici olarak kabul edilmektedir (Sullivan ve Schwebel, 1995).

Bireyler yaşamın her alanında olduğu üzere, romantik ilişkilerinde kendileri, eşleri ve romantik ilişkiler hakkında akılcı olmayan düşünce ve inançlar geliştirmektedir (Beştav, 2007). Ancak akılcı olmayan inançlar, değişime dirençli ve abartılmış beklentilere sahip özellikleri ile bireylerin ilişkilerinde sorunlar çıkmasını, problemlili davranışlar gösterme olasılığını arttırmaktadır (Friedman ve Whisman, 1998).

Ellis, Sichel, Yeager, Dimattia ve Diguiseppa (1989) romantik ilişkilerde gözlenen akılcı olmayan inançların temel özelliklerini “talep isteği, gereklilik, düşük tolerans ve korkutuculuk” olarak sıralamaktadır (Akt.Beştav, 2007) Bu inançlardan bazıları “aşk önüne çıkan tüm zorlukları aşabilecek bir yol bulur”, “ilk görüşte aşk”, “gerçek aşk ölene dek sürer” ve “ilişki ve partnerler mükemmel olmalıdır” şeklinde ifade edilebilir (Sprecher ve Metts, 1989). Bu inançlar genel olarak aşkın süresi ve zorluklar karşısında aşkın etkilenemeyeceği fikrini içermektedir.

Eidelson ve Epstein (1982), tarafından akılcı olmayan inançları ölçmek için geliştirdikleri ölçek çalışması sonucunda akılcı olmayan ilişki inançlar beş temel kategoriye ayrılmıştır. Bunlar, (1) Anlaşmazlık yıkıcıdır, (2) Zihin okuma beklentisi, (3) Partnerler değişmez, (4) Cinsel mükemmeliyetçilik, (5) Cinsiyetler farklıdır şeklinde tanımlanmıştır.

Romans ve DeBord (1995) akılcı olmayan romantik ilişki inançlarını dokuz maddede sınıflandırmıştır:

- (1) Çiftler her koşulda birbirlerine açık olmalıdır,
- (2) Çiftler birbirlerinin zihnini okumalıdır,
- (3) Çiftler birbirlerinin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıdır,

- (4) Her şey birlikte yapılmalıdır,
- (5) Çiftler birbirleri için kişilik yapılarını değiştirebilmelidir
- (6) Çiftler arasındaki her şey mükemmel olmalıdır,
- (7) İyi bir romantik ilişkiyi sürdürmek kolaydır,
- (8) Romantik ilişki idealleştirilmelidir,
- (9) Birey, romantik ilişki yaşamadan kendisinin farkında sayılmamalıdır.

Eidelson ve Epstein (1982) ve Romans ve DeBord (1995) tarafından geliştirilen ölçek çalışmalarında ortak olan romantik ilişki inançları bulunmaktadır. Romantik ilişkinin iyi olması sürdürülmesinin kolay olacağı inancı ile ilişkilerdeki anlaşmazlıkların yıkıcı, zarar verici olacağı inancı benzer olarak ifade edilebilir. Aynı şekilde partnerlerin birbirinin düşüncelerini açıkça ifade etmeden okuyabilmesi gerekliliği inancı iki ölçekte de ortak olduğu görülmektedir.

De Roda, MartínezIñigo, De Paul ve Yela (1999), yaptıkları araştırmada 8 romantik ilişki miti olarak adlandırdıkları akılcı olmayan inançları değerlendirmiştir.

1. Denklik, eşdeğerlik olarak isimlendirilen inanç, aşkın çok güçlü bir tutku olduğunu ve ilk gün gibi aşkın devam etmesi gerekliliği inancıdır. Bireyler eğer ilk günlerdeki gibi aynı tutkuyu hissetmezse, kişinin eşini gerçekten sevmediği ve bu nedenle ilişkiye son verilmesi gerektiği anlamına gelen akılcı olmayan bir inançtır.
2. Hayat arkadaşının her birey için önceden belirlenmiş birinin olduğu inancı.
3. Aşkın tek ve özel olma inancı; aynı anda iki kişiye aşık olmanın imkansız olduğunu varsaymaktadır.
4. Sonsuz tutku inancı; ilk aşamaların yoğun tutkusunun, eğer gerçekse, sonsuza kadar süreceği ya da sürmesi gerektiği inancı.
5. Aşkın her şeye gücü yeter ve tüm engelleri aşar inancı
6. Sadakat inancı; eğer birisi gerçekten aşık olursa, eşine her zaman sadık kalacağını varsayar (bu nedenle, kişi sadık değilse, kişi eşini gerçekten sevmez) .
7. Evlilik inancı; birbirine aşık olan kişilerin evlenmesi gerektiğidir.
8. Çift inancı; insan doğası için miras olduğunu ve tüm çağlarda ve kültürlerde mevcut olduğunu belirtir.

1.1.3. Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar İle Yapılan Araştırmalar

Romantik ilişkilerle ilgili alan yazın incelendiğinde akılcı olmayan ilişki inançlarının romantik ilişkileri ve ilişki doyumunu olumsuz etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan araştırmalar çoğunluktadır (Eidelson ve Epstein, 1982). Akılcı olmayan inanç yelpazesinin geniş olması, bu inançların bireysel farklılıklar sebebiyle değişip değişmediği araştırılan konulardan biri olmuştur (Sarı, 2008).

Alan yazında evli bireylerle yapılan çalışmaların daha fazla olduğu gözlenirse de üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının incelendiği çalışmalar da mevcuttur (Küçükçelik, 2015;Sarı,2008). Bu araştırma üniversite öğrencileri ile gerçekleştirildiği için ilk olarak üniversite öğrencileriyle yapılmış olan araştırmalara yer verilmektedir.

Metts ve Cupach (1990) tarafından akılcı olmayan inançlar, ilişki doyum ve ilişkideki doyumsuzluğa verilen tepkiler arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaya romantik ilişkisi olan 322 üniversite öğrencisi katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ilişkide akılcı olmayan inançlar ve ilişki doyum arasında olumsuz anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Akılcı olmayan inançların artması ilişki doyumunu düşürmektedir. Ayrıca akılcı olmayan romantik ilişki inançları arttıkça yıkıcı doyumsuzluk tepkiler artmaktadır. Akılcı olmayan inançların artması doyumsuzluğa verilen tepkiler ile ilişki doyumunu olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

Sullivan ve Schwebel (1995), 122 genç yetişkin birey ile ilişkilerin olumlu veya olumsuz biçimde devam etmesine yol açan ilişki inançlarını değerlendirmişlerdir. Sağlıklı bir ilişki sürecine olumlu inançlar yardımcı olurken, olumsuz inançlar ilişkinin zarar görmesine yol açtığı tespit edilmiştir. Akılcı olmayan inançların ilişkilerde stres yaşamaya ve düş kırıklığına yol açtığı bundan dolayı ise ilişkilerde çatışmaların kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmıştır.

Stackert ve Bursik (2003), romantik ilişkisi olan 118 üniversite öğrencisi bireyin bağlanma stilleri ile bilişsel çarpıtmaları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma sonucunda kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin güvenli bağlanan bireylere göre daha fazla romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlara sahip olduğu bulunmuştur. Güvensiz bağlanmaya bağlı olarak bilişsel çarpıtmaların

artmasının düşük ilişki doyumuna neden olduğu gözlenmiştir. Ayrıca kadınların genç yetişkinler arasındaki çatışmalar hakkında daha akılcı fikirlere sahip olduğunu ve erkeklerin cinsel mükemmeliyetçilik hakkında daha akılcı olmayan fikirlere sahip olduğu bulunmuştur.

Belirtildiği üzere bu konuda yapılan çalışmaların çoğu evli çiftlerle yapılmıştır. Aşağıda bu çalışmalardan bazıları bulunmaktadır.

Eidelson ve Epstein (1982) geliştirdikleri ilişki inançları ölçeğini kullanarak 47 evli çiftle yaptıkları ilk araştırmalarda, akıldışı inançların, gelişmeye istekli olma, eş terapisine inanç ve eş terapisine katılma arzusu ile negatif olarak ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Eşler değişmez ve farklı düşünmek yıkıcıdır alt boyutlarının en yüksek ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. İlk çalışmalar, çiftler arasındaki akıldışı inançların a) ilişkileri yok etmek yerine iyileşme arzusuyla olumsuz yönde ilişkili olduğunu, b) başarılı evlilikler için beklenen değişikliklerin ve c) her iki eşin de aile terapisine katılma arzusu ile negatif bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Fincham ve Bradbury (1987, 1993), yaptıkları çalışma ile evlilik doyumu ve ilişkide akılcı olmayan inançlar arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Araştırma sonucuna göre evlilikten duyulan düşük bir memnuniyet düzeyi, akılcı olmayan ilişki inançlarının olduğuna işaret etmektedir. Akılcı olmayan inançlar ile evlilik doyumu arasında negatif, evlilik sürecinde mutsuzluk ile pozitif bir ilişki saptanmıştır.

Debord, Romans ve Krieshok (1996), evli çiftlerin ilişkileri için bilişsel çarpıtmalar ölçeğini geliştirmişlerdir. 370 bireyin katıldığı çalışmada, evlilikte mutsuzluk yaşayan insanların ilişkilerde daha çok akıldışı inançlar kullandıklarını tespit etmişlerdir. DeBord, Romans ve Kreishok (1996), bilişsel çarpıtmalar ile romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların algılanan romantik ilişki kalitesi üzerinde etkisini incelemişlerdir. 101 evli çift ile yürütülen çalışmada yüksek düzeyde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlara sahip olmak ile evlilik doyumu arasında olumsuz ilişki saptamışlardır.

Yukarıda yer verilen araştırmaların, romantik ilişkiler hakkında akılcı olmayan inançlar ile ilişki memnuniyeti, ilişkiler için etkilerini araştıran betimsel çalışmalar

olduğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmalar dışında, Kilmann, Urbaniak ve Parnell (2006) tarafından 48 üniversite öğrencisi ile deneysel bir çalışma yürütülmüştür. Bağlanma odaklı romantik ilişki beceri grubunun güvensiz bağlanmaya sahip öğrencilerin akılcı olmayan inançlarını yordaması incelenmiştir. Çalışma sonucunda, deneysel çalışmaya katılan öğrencilerin akılcı olmayan inançlarında düşüş meydana gelmiştir.

Sprecher ve Toro-Morn (2002) cinsiyet değişkenine göre romantik ilişkilerde inançların farklılığını tespit etmek için iki farklı kültürün (Kuzey Amerika-Çin) kadın ve erkeklerini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre kadın ve erkekler arasındaki cinsiyet farklılıkları, kültürel farklılıklara göre daha az olduğu gözlenmiştir. Romantik ilişkilerde Çinliler, Amerikalılara göre daha mükemmeliyetçi bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin kadınlara göre “idealleştirme” ilişki inancını daha çok kullandığı, kadınların ise erkeklere göre daha bağımsız olduğu gözlenmiştir.

Bununla birlikte, Godwin ve Gaines (2004) romantik ilişkilerde inançların ve ilişki kalitesinin kültürler arasında göre farklılığını inceledikleri çalışmada akılcı olmayan inançların kültüre göre farklılık gösterebileceğini belirtmiştir.

Yurtiçinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar konusundaki yapılan çalışmalar incelendiğinde ilişki doyumu (Saraç, 2013; Sarı, 2008; Sarı ve Korkut-Owen, 2016; ÖcalYüceol, 2016), cinsiyet ve cinsiyet rolleri (Çavdar, 2013; Dölen, 2014; Gizir, 2013; Küçükarslan,2011) konularının ağırlık gösterdiği göze çarpmaktadır.

Bireyler arasında ilişkilerde bilişsel çarpıtmalar konusunda yapılan ilk çalışma Hamamcı (2002) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada, deneysel bir çalışma olup bilişsel davranışçı yaklaşım içeriği ile harmanlanan psikodrama kullanılmıştır. Uygulamanın amacı psikodramanın öğrencilerde bilişsel çarpıtmaları ve olumsuz inançları azaltmada etkili olup olmadığının araştırılmasıdır. 425 öğrenci için “İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği” (İBÇÖ) ve “Temel İnançlar Ölçeği” geliştirilmiştir. Psikodrama, 12 seanstan oluşan bilişsel-davranışçı yaklaşımı olan deneysel bir grupta kullanılırken, kontrol grubunda plasebo çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunda yer alan bireylerin bilişsel çarpıtmaları ve olumsuz temel inançlarının azaldığı belirlenmiştir.

Hamamcı'nın (2005), Türkiye'de 190 evli bireyle yapmış olduğu çalışmada, yakınlıktan kaçınma ile ilgili akılcı olmayan inançların, erkeklerin evlilik uyumu ile orta düzeyde negatif yönde ilişkili, evlilik doyumuyla düşük düzeyde ve negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Kadınlarda, zihin okuma inançlarının, evlilik doyumunu ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Sarı (2008) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada romantik ilişkisi devam eden 434 üniversite öğrencisinin romantik ilişki inançlarını yaşa ve cinsiyete göre farklılığı da incelenmiştir. Araştırmada Sarı (2008) tarafından geliştirilen "Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Envanteri" (RAINÖ), Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II", Curun (2001) tarafından geliştirilen "İlişki Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlık alt boyutlarından daha yüksek puan alarak farklılık göstermiştir. Erkek öğrenciler de sosyal zaman kullanımı ve farklı düşünmek alt boyutlarından daha yüksek puan alarak farklılık göstermiştir. Araştırmanın sonuçlarından biri de romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlık alt boyutları ilişki doyumuna anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir.

Çavdar (2013), üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 922 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada RAINÖ, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ve orta düzey bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Saraç (2013), romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar ile evlilik öncesi ilişki algısı ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 299 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada ayrıca katılımcıların romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları, evlilik öncesi ilişki algıları ve demografik değişkenlerinin ilişki doyumunu nasıl etkilediği de incelenmiştir. Araştırma sonucunda RAINÖ'nün aşırı beklentiler alt boyutu ile ilişki doyumunu arasında pozitif; farklı düşünmek ve cinsiyet farklılıkları alt boyutları ile negatif anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Dölen (2014), 622 üniversite öğrencisinin katılımıyla romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar ve yakın ilişkilerde bağlanım arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre RAINÖ'nün alt boyutlarından fiziksel yakınlık ve cinsiyet farklılıkları ile Yakın İlişkilerde Bağlanım Ölçeği'nin alt boyutlarından doyum arasında anlamlı ve negatif bir ilişki tespit edilirken; diğer alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiler saptanmamıştır. Yakın İlişkilerde Bağlanım Ölçeği'nin alternatifler alt boyutu ile fiziksel yakınlık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki; farklı düşünmek ile negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Karabacak ve Çiftçi (2016), 744 üniversite öğrencisinin katılımıyla akılcı olmayan romantik ilişki inançları ile evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada RAINÖ'nün cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek alt boyutlarının evlilik tutumu ile anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. RAINÖ'nün aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı, zihin okuma ve fiziksel yakınlık alt boyutları ve evliliğe ilişkin tutumları arasında ise anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Öcal Yüceol'un (2016), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmaya 225 lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği alt boyutları ile RAINÖ'nün alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rolü eşitlikçi olursa romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların azaldığı saptanmıştır. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği alt boyutlarından erkek ve geleneksel cinsiyet rollerinin, RAINÖ'nün alt boyutlarından farklı düşünmek, fiziksel yakınlık, cinsiyet farklılıkları ve aşırı beklentilerin ilişki doyumunu yordadığı saptanmıştır.

Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş (2018) tarafından yapılan çalışmada beliren yetişkinlerde saldırganlığın yordayıcısı olarak romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar incelenmiştir. 351 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada erkeklerin saldırganlık düzeylerinin ve RAINÖ'nün sosyal zaman kullanımı alt boyutuna ilişkin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. RAINÖ'nün alt boyutlarından farklı düşünmek ve cinsiyet farklılıklarının beliren yetişkinlikte saldırganlıkla ilişkili olduğu; saldırganlık türlerinden fiziksel saldırganlık, sözlü saldırganlık, düşmanlık ve öfkenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Pala Akbaba (2018), üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ve mutluluk arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 466 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada RAINÖ, Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda kadın öğrencilerin aşırı beklentiler, zihin okuma ve fiziksel yakınlık alt ölçeklerinden daha yüksek puan, sosyal zaman alt boyutundan daha düşük puan aldığı belirlenmiştir. Sınıf değişkenine göre 4.sınıf öğrencilerinin farklı düşünmek alt ölçeğinden 1.sınıflara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Daha önce romantik ilişki yaşamayan bireylerin yaşayanlara göre fiziksel yakınlık ve farklı düşünmek alt boyutlarından daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu gözlenmiştir. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların katılımcıların mutluluk düzeyini anlamlı biçimde yordadığı tespit edilmiştir.

Arıkan (2019), 654 üniversite öğrencisinin evliliğe ilişkin tutumu, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre evlilik tutumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Evlilik tutumu ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rol tutumlarının ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik tutumunu anlamlı biçimde yordadığına ulaşılmıştır.

1.2.EVLİLİĞE İLİŞKİN TUTUM

Evliliğe ilişkin tutumu anlayabilmek için evlilik tutumunu oluşturan birincil kaynak olan evlilik kavramını anlamak önem taşımaktadır.

1.2.1. Evlilik Kavramı

İnsan ömrü boyunca başkalarına muhtaçtır. İnsanların hayat yolculuğunda karşı cinsle birlikte yaşama ihtiyacı Jung'un arketip olarak isimlendirdiği kolektif bilinçdışımızda yer alan yapılar aracılığıyla zihnimizde bulunmaktadır. Atalarımızdan devraldığımız insanların hepsini kapsayan bu bilinçdışına, aradığımız kadın veya erkeğin seçimini, aşık olmamızın nedenini, karşı cinsle birlikte yaşam sürmeyi barındıran bir simge yerleştirilmiştir (Burger,2006). Bu simge tüm insanlığa yaşam boyunca yol gösteren bir miras bırakmıştır. Aile kavramını oluşturan evlilik

kurumunun ortaya çıkmasında nesillerdir devraldığımız bu miras bize öncülük etmektedir (Başay, 2015).

Evlilik, doğruluğu ve yanlılığı yüzyıllardır tartışılmasına karşın, yaklaşık M.Ö.2000 yılından günümüze dek temel niteliklerini koruyarak gelen gelişip değişen ancak vazgeçilemeyen bir kültür olgusudur (Yıldırım, 1992).

Türk Medeni Kanunu'nun 185. Maddesinde; "Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler" (Resmî Gazete, 8 Aralık 2001, sayı:24607). Evlilik "Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar" ifadesi ile açıklanmıştır. Başka bir deyişle Türk Medeni Kanunu'nda evlilik, kadın ve erkek arasındaki sürekli bir hayatın birlikteliğine toplumun yasalarınca onayladığı sosyal bir anlaşmadır.

Alan yazında evlilik konusunda pek çok tanım yapıldığı görülmektedir. Bir tanıma göre evlilik, duygu ve istekleri farklı olabilen, ayrı aile ve kültürlerde yetişen iki karşı cinsin tek çatı altında bir araya gelerek aileyi oluşturmasıdır (Topaloğlu, 2008).

Ceylan (1994), evliliği psikolojik, fiziksel, ekonomik ve yaş bakımından gerekli olgunluk düzeyine ulaşan karşı cinsiyetten iki bireyin birbirlerini seçerek, tam ve sürekli bir yaşam ortaklığı kurmak için toplumun en küçük grubu olan aileyi oluşturduğu bir kurum olarak nitelendirmektedir. Evlilik kurumu toplumun yasa ve kurallarının öngördüğü şekilde gerçekleştiğinden dolayı bireysel düzeyde değil toplumsal düzeyde bir ilişki biçimidir. Topaloğlu'na göre (2008) evlilik kadın ve erkek için mutluluk yolunda imzaladıkları bir sözleşme olarak nitelendirilmiştir. Günümüzde evlilik, toplumun temel taşı olan aileyi meydana getirir (Nazlı,2016).

Başka bir tanıma göre evlilik yasaların önünde çoğunlukla para ve mülkiyet paylaşımını gerektiren ekonomik bir sözleşmedir. Ancak insanlar yalnızca gelecekte ekonomik açıdan kendini garantiye almak ya da çocuk sahibi olmak için evlenmemektedir. Evliliğin asıl amacının da duygusal bir arayış hayat arkadaşlığı olduğu belirtilmektedir (Campbell,2012).

Cüceloğlu (2017), evliliği tarih boyunca tüm toplumlarda yer alan ve insan hayatını temelden etkileyen sosyal bir kurum olarak nitelendirmektedir. Evlilik ilişkisi kadına kadınlığı, erkeğe erkekliği ve ikisine birden insanlığı keşfetme fırsatı sunmaktadır. Bu ilişki sadece kadın ve erkekten oluşan iki kişilik bir yolculuk değildir. Bu yolculuk keyifli geçebileceği gibi cehenneme de dönüşebilir. Keyifli mutlu bir evliliğin anahtarı insan insana iletişimden geçmektedir.

Larson ve Holman'a (1994) göre, iki bireyin devamlı bir birliktelik amacıyla bir arada olduğu, aile kurarak yeni hayat stili kabullendiği ve çocukların ihtiyaçlarına karşı sorumluluklar taşıdıkları, iletişim barındıran bir kurum olarak tanımlanmaktadır.

Tarhan'a (2010) göre, evlilik yanan bir ateş gibidir. Bu ateşin devamlılığını sağlamak için sürekli beslenmesi gerekmektedir. Evliliklerin de sağlıklı biçimde ömrünü sürdürebilmesi için daima gelişmesi şarttır. Bu gelişme kişilerin kadın ve erkek psikolojisine dair bilgileri, iletişim becerilerine sahip olarak kendilerini geliştirmeleriyle sağlanabilmektedir.

Evlilik, kültürden kültüre farklı yönler barındırır da tüm toplumlarda geleneksel olarak kabul görmüş, resmi olarak onaylanmış tek birliktelik biçimidir (Tarhan, 2010). Toplumların genelinde evlenmek, yaşamda yeni bir döneme başlamak demektir (Kalkan ve Yalçın, 2015).

Tanımlar ışığında yeniden evlilik tanımı yapılırsa, bireylerin ekonomik, psikolojik ve sosyolojik nedenlere bağlı kalarak, yaşadıkları toplumun yasalarınca hayatlarını bir arada geçirmek için imza attıkları sözleşme ile başlayan bir yolculuktur. Bu yolculuk süreci iki kişi ile başlayıp çoğalarak gittiği için bu yolculuğu yalnız yürümekten daha keyifli bir yolculuk olarak düşünebiliriz. Tarihsel açıdan bakıldığında uzun yıllardır var olan evlilik kurumu toplumun ayrılmaz bir parçası olduğu için bulunduğu kültüre bağlı olarak değişen, gelişen bir kurumdur. Bireyin yaşamında farklı bir sayfa açmasına yol açan evlilik, verilmesi zor olan kararlardandır.

Toplumun hangi tabakasından olursa olsun, hayatta belli bir yol alan bireyler bu hayatı biriyle paylaşmak üzere kendilerine uygun gördükleri bir eş bularak evliliğe ihtiyaç duyarlar. Ondaş'a (2017) göre, sağlıklı ve mutlu bir evlilik birliği sağlıklı ve mutlu bir toplumu beraberinde getirir. Fowers (1993) evliliği çiftlerin benliklerinin

birleşmesine fırsat tanıyan, kişiliğin gelişmesini ve mutluluğa olanak sağlayan bir kurum olarak nitelendirmiştir. Kültürel farklılıklar nedeniyle evlilik kurumuna her bireyin farklı yaklaşımı olmaktadır.

Tarih boyunca insanlıkla birlikte süregelen evlilik; tüm toplumlarda ortaya çıkan ve yaşamın sürekliliğini sağlayan bir kurumdur. İnsanlar toplumda bireysel ya da sosyal olarak ayrılabilir evliliğe ihtiyaç duyar. Bu durum hem psikolojik ihtiyaçları hem fizyolojik ihtiyaçları karşılamak için geçerlidir. Böyle çok yönlü bir ihtiyaçtan doğan evlilik kurumu, sosyal yapının oluşumuna önemli bir katkı olarak öne çıkmaktadır. Toplumsal yaşamın yapıtaşı evliliğdir (Mutlu, 2004). Başka bir deyişle evlilik biyolojik bir ihtiyaç ile başlayıp, psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını da içeren kültürel bir yapıdır. Evlilik kurumu diğer bir deyişle bireyin hayatını biyolojik, psikolojik ve toplumsal olarak çok yönlü etkilemektedir.

Evlilikle ilgili çalışmalar incelendiğinde bireylere pek çok olumlu katkısının olduğundan bahsedilmektedir. Sungur'a göre (2017) evlilik "ben"i koruyarak "biz" olabilmektir ve buradaki "biz" olmayı becerebilen iki insan, teklige karşı bir zafer kazanır. İnsanlar evlenerek en önemli ihtiyaçlarından olan bağ kurma ihtiyacını daha güvenli bir ortam ile karşılamaktadır (Sungur, 2017).

Evliliğin ekonomik olarak çiftlere katkısı bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre evli çiftlerin ekonomik düzeylerinin daha iyi olduğu, daha sağlıklı ve uzun bir ömür geçirdikleri, çocuklarını daha mutlu ve başarılı yetiştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır (Sungur, 2017).

Bu kısma kadar evliliğe ilişkin, amaçlar, yararı ve işlevine değinilmiştir. Evliliğin pek çok amacı, işlevi ve yararı bulunmaktayken şimdilerde toplumda evliliğin karmaşık bir yapı halini aldığı bundan dolayı evliliğe ilişkin tutum ve beklenti çizgisinde önemli farklılıklar olduğu belirtilmektedir (Smock, 2004).

Geleneksel toplumlarda oldukça önem taşıyan evlilik kurumunun kurulması ve devamında gelenek ve görenekler, dini değerler rol almaktadır. Fakat geleneksel değerleri önem taşıyan ülkemiz için bile evlilik ritüellerinde değişimler oluşmaktadır. Bu değişimlere ayak uyduran toplum için artık bireylerin beklenti ve seçimlerine saygı duyulmaktadır (Nazlı, 2016).

Amato'ya (2007) göre, genç yetişkinlerin evliliğe karşı tutumları son yıllarda değişikliğe uğramıştır. Evlilik ilişkileri öncelerde affetme, bağlılık, fedakarlık gibi olumlu özellikler barındıran, sağlıklı bir ilişki için kendiliğinden onarım işlevi bulunan bir yapıdaydı. Günümüzde ekonomik ve bireyselleşme hareketleri bireylerin evlilik algılarının değişmesine yol açmıştır. Cherlin'e (2004) göre, özellikle batı toplumlarında meydana gelen toplumsal değişimlerle birlikte ailenin önemi giderek azalmakta ve evlilik olgusu yerini başka oluşumlara bırakmaktadır. Yodanis ve Lauer' e (2014) göre evlilik toplumların bireyselleşmesi ile farklı bir boyuta dönüşmüştür. Bu farklılaşma sürecinde toplumsal normların zayıfladığı, geçmişte evlilik kurallarının daha katı olduğu öne sürülmüştür. Eşlerin kendi çıkarlarını bir kenara bırakıp evliliği ömür boyu sürdürme isteği günümüzde farklılaşarak bireylerin kendi çıkarlarını gözettiği evliliği ikinci planda tuttıkları bir hal almıştır.

Thornton ve Young-DeMarco (2001), son yıllarda toplumlarda evlilik değerlerini etkileyen değişkenleri incelemiştir. Bu değişkenlerden; toplumsal cinsiyet rolleri, çocuk sahibi olmak istememe, boşanmalar, bireyselleşme, evlilik dışı beraber yaşama, evlenmeden çocuk sahibi olma, evlilik dışı cinsel ilişki olarak sıralamışlar, bu değer ve tutumların son yıllarda insanların evlilik kurumuna bakış açısını ve evlilik tutumunu etkilediğini ifade etmişlerdir.

Toplumlarda önceden ergenlikten hemen sonra bireylerin yetişkinmiş gibi evlilik yapma, çocuk sahibi olma, meslek edinme gibi yetişkinliğin görevlerini gerçekleştirme gözlenmekteydi. Günümüzde ise bireyler ergenlikten sonra kendilerini yetişkin gibi hissetmiyor ve evliliği ertelemekte, eğitimlerine devam etmekte ve kimlik keşiflerini sürdürmektedir. Beliren yetişkinlik dönemi hayatta ciddi sorumluluklar almadan “aşk, iş ve dünya görüşünü” keşfetmek için denemeler yapılan bir dönemdir (Arnett 2000). Beliren yetişkinlik dönemi bireylerin evliliğe hazırlanması için deneyimler kazanıp gözlem yaptıkları hazırlık dönemidir.

1.2.2.Evlilik Tutumu

Evlilik tutumu bireylerin evliliğe ilişkin duygu, düşünce ve davranışları olarak tanımlanmaktadır. Bu tutum evlilik ilişkisine yönelik olduğu gibi evlilik kurumuna dair de olabilmektedir (Willoughby, 2010).

Beliren yetişkinler buldukları sosyal çevrede olumlu ya da olumsuz deneyimlerle karşılaşmaktadır. Bu yeni deneyimler bireylerin öğrendikleri fikirleri benimseyerek

tutumlarında değişiklik yapmaya yol açmaktadır (Hippen 2016). Blagojevic (1989) bireylerin evliliğe ilişkin düşüncelerini zihninin ayrılmaz bir parçası olarak ifade etmektedir. Bu düşünceleri incelemek kişinin gelecekte yaşayacağı ilişkilerin gidişatı için fikir oluşturabilir. Bir gencin evliliğe karşı tutumu, yaşadığı toplumun özelliklerinden, evliliğe ilişkin kalıplaşmış inançlardan, sosyal çevresinden ve aile deneyimleri gibi pek çok faktörle şekillenmektedir.

Evlilikte sahip olduğumuz düşünceler, duygularımızı ve davranışlarımızı belirlemektedir. Evlilik tutumu olumlu/olumsuz olan bireyler bir sonraki soruna karşılık cevapları hazırdır. Tutumlar geliştikten sonra çok fazla pratik edildiğinden dolayı düşünmeden hareket etmemize neden olmaktadır. Başarılı evlilik yapmak isteyen bireyler tutumlarını incelemeli ve değiştirmeye hazır olmalıdır. Kısacası evlilik tutumu evlilik için her şeydir (Gunzburg, 2018). Shimkowski, Punyanunt-Carter, Colwell ve Norman'a göre (2017) ailenin dini ve kültürel değerleri, sosyal çevreden edindiği kişisel deneyimleri insanların evliliği nasıl algıladıklarını etkilemektedir. Beliren yetişkinlerin evlilik hakkındaki görüş ve edindikleri tutumlar ile romantik inançları ailelerinden ve özellikle ebeveynlerinin evli veya boşanmış olmalarından büyük ölçüde etkilenebilmektedir.

Bireyin evlilik tutumunu incelemek geçmiş ilişkilerini ve gelecekteki evlilik davranışını öngörmeyi sınırlı bir ölçüde mümkün kılar. Herkesin yakın ilişkilerinde kurduğu benzersiz ve biricik olan duygusal bağ, evlilik ilişkisini de kişiye özgü kılmaktadır (Blagojevic, 1989). Riggio ve Weiser'e (2008) göre evlilik tutumunun oluşumu bireylerin kök ailelerinden nesiller aracılığıyla aktarılan psikolojik bir mekanizmadır. Bireylerin evlilik tutumu şekillenirken ebeveynlerinin evlilik ilişkilerinden etkilenmektedir. Evlilik ilişkisine dair olumlu algılar ve davranışlar deneyimlemek olumlu tutum oluşturmamıza yardımcı olurken; boşanmış ebeveynlere sahip bireylerin olumsuz evlilik tutumuna sahip olduğu belirlenmiştir.

Böylece bireylerin yaşamı boyunca anne babasının ilişkisiyle ilgili deneyimleri, arkadaş çevresinden ve gözlemlediği ilişkilerden edindiği tecrübeler evlilik tutumunu biçimlendirmektedir. Birey evlilik hayatı yaşamamış olsa bile ailesinden, arkadaş çevresinden edindiği bilgiler ile evlilik tutumu oluşmaktadır.

Başarılı ve ideal olarak nitelendirebileceğimiz evlilikler için en güçlü yatırım evliliğe ilişkin olumlu bir tutum geliştirmektir. Eşine karşı öfke ve kızgınlık gibi olumsuz

duygular taşıyan bireylerin evlilikte başarılı ve mutlu olma olasılıkları düşüktür. Kadınların başarılı bir evlilik için olumlu evlilik tutumu geliştirmeleri erkeklere göre daha yatkın olsa da her iki eş de birbirilerini değerli kabul edip evliliğe kararlı bir duruşla pozitif baktıklarında başarılı evlilikler gerçekleşebilmektedir (Blagojevic,1989; Smith, 2017).

Evliliğe ilişkin tutumlarla ilişkili bazı konu ve kavramlar aşağıda verilmiştir.

1.2.2.1.Cinsiyet

Lin ve Raghuram 'e (2005) göre, ilişkilerde tutumların oluşturulmasında cinsiyet büyük bir etkidir. Barich ve Bielby (1996), tarafından yapılan araştırma sonucunda cinsiyet farklılıkları sebebiyle erkek ve kadınların evliliğe yönelik farklı beklentilere sahip olduğunu, kadınların evliliğe daha gerçekçi baktıkları sonucuna varılmıştır. Tarhan'a (2010) göre, kadın ve erkek ilişkisinde erkeklerin beklentisi aşk karşılığında cinsellik olurken; kadınların beklentisi ise erkeklerin tam tersi yönünde cinsellik verip bunun karşılığında sevgi ve aşk yaşama arzusu olduğu tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak kadınlar cinselliği ikinci planda tutup öncelikle duygusal ihtiyaçları olan sevilmeyi karşılamak istemektedir.

Bu bilgilerden yola çıkarak cinsiyetlere göre evliliğe yönelik beklentiler farklılaştığından dolayı evliliğe yönelik tutumlar da farklılık göstermektedir.

Evlilik ve evliliğe dair tutumların incelendiği çalışmalarda, kadınların erkeklere göre evlilik tutumunun daha olumlu olduğu tespit edilirken (Arıkan, 2020; Jennings, Salts ve Smith, 1992; Klein, 2005; Shurts ve Myers,2012; Willoughby, 2010); alan yazındaki diğer araştırmalarda tam tersi bir durum olarak erkeklerin evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır (Köroğlu,2013; Sungur, Duyar, Yıkılmaz, Boyacı, Urhan, Çetin, Arıkan, Çiçek ve İspaha, 2017).

Alan yazında cinsiyete göre evlilik tutumlarında anlamlı farklılık tespit edilmediği çalışmalar da mevcuttur (Braaten ve Rosen, 1998; Doğru, 2017; Tunç, 2019; Üsküp Koca, 2017).

Bu araştırmalardan yola çıkarak cinsiyetin evlilik tutumlarında etkili olduğu, ancak cinsiyete göre evlilik tutumlarının kesin olarak farklılık göstermediği söylenebilir.

1.2.2.2.Yaş

Genç yetişkinlerle yapılan bir araştırma sonucunda yaş, evlilik beklentisinde önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bununla birlikte genç yetişkinlerin çoğu gelecekte evlilik hayali kurmakta oldukları tespit edilmiştir (Manning, Longmore ve Giordano, 2007). Edmundson (2005) yaşın, üniversite öğrencileri için evlilik tutumları üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Çaplı (1992), evliliğe hazır oluşta pek çok faktörün yer aldığını ve bu faktörler içerisinde yaşın önemli olduğunu belirtmektedir. Tarhan'a (2010) göre, evlilik ilişkisinde önemli olan bireylerin takvim yaşı değil, psikolojik yaşlarıdır.

Evliliklerde toplumumuzun genel olarak kabul ettiği erkeğin kadından yaşça büyük olmasıdır. Bu yaş farkı hem kadının biyolojisi hem de erkeğin psikolojik olarak daha olgun olması ile ilgilidir. Böylelikle kadından yaşça büyük olan erkek biyolojik olarak korunmayı ve sahiplenilmeyi isteyen kadını korumayı daha kolay başaracak ve böyle bir evlilik ilişkisinin daha kolay yürüyeceği düşünülmektedir (Tarhan, 2010).

Ventura ve Bachrach'a (2000) göre, son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde evliliğe ilişkin demografik değişkenlerin değişime uğradığı ve bu değişimden yaşın da etkilendiği saptanmaktadır. Genç yetişkinler ebeveynlerinin evlilik yaptığı yaşta daha ileri yaşta evlendiği bilinmektedir.

Tarhan (2010) tüm yaş gruplarının psikolojik gereksinimlerinin ve yaşam beklentilerinin farklı olduğunu ve ideal yaş farkının en fazla 4-5 yaş aralığında olmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. Yaş farkının artmasının bir insanın farklı arzu ve beklentilerine neden olacağını bu durumun sonucu olarak, evlilik kurumunun olumsuz bir etkiye maruz kalacağını belirtmiştir.

1.2.2.3.Evlilik Dışı Birlikte Yaşama

Birçok birey evliliği hala gerçekleştirmeleri gereken bir amaç olarak görse de, evlilik dışı birlikte yaşama oranı bazı toplumlarda evlilik oranından daha yüksektir (Bumpass ve Lu, 2000).

Evlilik dışı birlikte yaşamayı deneyimleyen bireylerin evliliğe ilişkin tutumları bu süreçten etkilenebilmektedir. Evlilik dışı birlikte yaşayan ya da parçalanmış ebeveynlere sahip olan bireyler edindiği rol modeller ile evliliğe ya da romantik

ilişkilere karşı tutumları farklılaşmaktadır (Hippen,2016). Settersten ve Ray'a (2010) göre, genç yetişkinler evliliği ertelemek ve evlilik kararını uzatmak için evlilik dışı birlikte yaşamayı normal bir durum olarak görmektedir. Thornton ve Young-DeMarco (2001), evlilik öncesi birlikte yaşamayı kabul eden çiftlerin gerçekten anlaşabileceklerini görmek için bunu deneyimlediğini belirtmektedir.

Evlilik dışı birlikte yaşamamanın bir sonucu olarak, çiftler için evlilik mutlak bir amaç olarak kabul edilmemektedir. Evlilik öncesi birlikte yaşamamanın evlilik öncesi bir adım olduğu görüşü yaygındır (Manning ve Smock, 2002). Evlilik dışı birlikte yaşayan çiftler bu durumu evliliğe bir ön hazırlık aşaması, evlilik için ilk basamak gibi benimsemekte ve evlilik yaşamına hazır olmak için pek çok olumlu yönleri olduğunu kabul etmektedir. Sonuç olarak evlilik dışı birlikte yaşayan bireyler birbirlerine karşı herhangi bir sorumluluğa sahip olmadan sınırsız bir kalıp içerisinde ilişkilerini sürdürmektedir (Woods ve Emery, 2002).

Batı toplumlarında evlilik dışı birlikte yaşamadan dolayı evlenme yaşı artmaktadır ve evlilik popülerliği kaybolmaktadır (Şendil ve Korkut, 2012).

Evlilik öncesi birlikte yaşamın, insanları evlilikte belirlenen kurallardan kurtardığı ve uzun süreli ilişkilere katkıda bulunduğu iddia edilse de, evlilik dışı birlikte yaşamak evlilik kurumuna ciddi zararlar vermektedir (Smock, 2000). Cohan ve Kleinbaum'a (2002) göre evlilik dışı birlikte yaşamamanın sonucunda, çiftlerin evlilik doyumu ve çatışma çözme becerileri azalmış, çiftlerin evliliğe ilişkin tutumları olumsuz etkilenmiştir.

Yapılan araştırmalara bağlı olarak evlilik dışı birlikte yaşamamanın gün geçtikçe artmasına rağmen bireylerde evliliğe olan ihtiyacı azalttığı ve evlilik tutumunu olumsuz etkilediği söylenebilir.

1.2.2.4.Ekonomik Değişkenler

Bireyleri evlilik yoluna sürükleyen etmenler arasında ekonomik etmenlerin bulunmaması kaçınılmazdır.

İnsan biyolojik ve psikolojik yapıda olduğu kadar sosyo-ekonomik doğası da evlilik için önemli bir faktördür (Cüceloğlu,2017). Cinsiyet fark etmeksizin, bireyler ekonomik anlamda rahat bir yaşam devam ettirebilmek için evlenirler (Ağdemir, 1991). Evlenecek bireylerin benzer sosyoekonomik düzeylere sahip olması, ailelerin

de anlaşmasını kolaylaştıracağından dolayı, çiftlerin ilişkisi de bu durumdan olumlu etkileneceği düşünülmektedir (Kalkan,2015).

Thorthon ve Freedman'a (1982) göre sosyo-ekonomik durum evlilikleri ve evlilik tutumlarını etkilemektedir. Evlenmeyen bireylerin, evli bireylerin kazandığı avantajlara ve ekonomik özgürlüklere sahip olması bireyleri evliliği en iyi seçenek olarak görmekten alıkoymaktadır.

1.2.2.5.Din

Din ve evlilik arasındaki ilişkiler yaşamın pek çok alanında birbirlerini etkilemektedir (Waite ve Lehrer, 2003). Din, toplum yapısını şekillendirirken insanları evliliğe yönelttiği de düşünülmektedir (Mutlu, 2004). Toit (2005) dindarlık değişkeninin evliliğe ilişkin tutumları olumlu yönde ve en çok etkileyen değişkenlerden biri olduğunu ifade etmektedir.

Evlenecek bireylerin dini görüş açısından benzerlik göstermesi evlilik uyumunu artıracak bir özelliktir. Dini görüşler bireylerin yaşam tarzını, alışkanlıklarını, tutumlarını, yemek seçimi, çocuk ismi, düğün şekline kadar pek çok davranış biçimini belirlemektedir (Kalkan, 2015). Dolayısıyla dini görüşler evlilik ve evliliğe ilişkin tutumu etkileyen değişkenler arasındadır.

1.2.3.Evliliğe İlişkin Tutumlar İle Yapılan Araştırmalar

Evliliğe yönelik tutumlarda en önemli değişiklikler 1960'larda ortaya çıkmıştır. 1960'larda evliliklerde, boşanma, çocuğun varlığı, cinsiyet rolleri ve evlilik öncesi cinsel ilişki deneyimi konularında önemli farklılıklar meydana gelmiştir (Artukoğlu, 2016). Thornton (1989) tarafından incelenen Amerika ve Batı toplumlarında evlilik tutumlarında önemli değişiklikler ise 1950'li senelerin sonu ve 1980'lerin ortalarına dek çarpıcı şekilde farklılaşmıştır.

Jennings, Salts ve Smith (1992) aile içi çatışmaların, aile yapısının ve cinsiyet faktörünün evlilik tutumu üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmaya 18-22 yaş aralığında olan anne babası birlikte yaşayan 273 ve anne babası ayrılmış 67 kişi katılmıştır. Bu çalışmaya göre aile içi çatışma yaşayan bireylerin evliliğe ilişkin tutumları olumsuz olduğu bulunmuştur. Ayrıca ebeveynleri boşanmamış katılımcıların boşanmış olanlara ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre evlilik tutumu olumlu olduğu belirlenmiştir.

Larson, Benson, Wilson ve Medora (1998) tarafından yapılan çalışmada genç yetişkinlerin evlilik tutumu ve evlilik için psikolojik hazırlığı incelenmiştir. 977 katılımcıdan oluşan çalışmadan elde edilen sonuçlara göre ebeveynleri çatışma yaşayan bireylerin evliliği kök ailelerinden kaçış olarak nitelendirip evliliğe karşı olumsuz tutumlara sahip olduğu saptanmıştır. Yaş ve cinsiyet değişkenleri evliliğe hazırlığı etkilediği tespit edilmiştir.

Cohan ve Kleinbaum (2002) tarafından yapılan araştırmada evlenmeden önce birlikte yaşamamanın evlilik iletişimi üzerine etkisi incelenmiştir. Evliliklerinin ilk iki yılında olan 92 çiftin katıldığı çalışmada, evlenmeden önce birlikte yaşayan evli çiftlerin evliliğinin daha kısa sürdüğü tespit edilmiştir. Evlenmeden önce birlikte yaşayan çiftler, birlikte yaşamayan çiftlere göre daha olumsuz ve daha düşük problem çözme becerisine sahip olduğu ve partnerlerini daha az desteklediği belirlenmiştir. Demografik değişkenlerin birlikte yaşama deneyimi ile evlilik iletişimi arasında farklılık tespit edilmemiştir.

Landis-Kleine, Foley, Nall, Padgett, ve Walters-Palmer (2008) tarafından genç yetişkinlerin evlilik ve boşanma hakkında tutumlarını incelemek amacıyla 104 kadın ve 84 erkek üniversite öğrencisinin katılımıyla araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda katılımcıların evliliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu, evlilik ve boşanma tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Toit (2005) tarafından 21. yüzyılda üniversite öğrencilerinin evlilik hakkındaki algılarını ve tutumlarını bazı demografik değişkenler açısından incelemek amacıyla 77 üniversite öğrencisinin katılımıyla çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, Güney Afrikalı üniversite öğrencilerinin evlilik için genel anlamda olumlu bir görüşün olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %99'u eğer evlenirse mutlu olacağını, %91'ise evliliğin bekar kalmaktan daha iyi olacağına inandığını ifade etmiştir. Katılımcıların %48'ise günümüzde evliliğin daha az avantajlı olduğunu belirtmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin evliliğe ilişkin olumlu bakış açılarına sahip olduğu saptanmıştır.

Mutlu (2004), üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileye yaklaşımı üzerine bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya 155 erkek 57 kadın 212 öğrenci katılmıştır. 54 soruluk bir anketten oluşan çalışmada, katılımcılar evlenecekleri kişiyi

belirleyeceklerini ve daha sonra ailelerinin rızasını alacağını belirtmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılar evlilikte çok eşliliği onaylamadığını belirtmiştir. Evlenme koşulu olarak mezuniyet, uygun bir eş bulma ve iş bulma gibi kategorilerin sıklığı birbirine yakın oranda tercih edilmiştir. Ankete katılanların yaklaşık yarısı evliliğin önemi olarak sevdiğin kişiyle hayatı paylaşmak olarak yanıtlamıştır. Gençlerin yarısından fazlası hemfikir olmayan çiftlerin boşanmasının uygun olduğunu belirtmiştir.

Pınar (2008) tarafından üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik tutumlarını belirlemek için bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya sağlık bilimleri fakültesi öğrencisi olan 70 kişi katılmıştır. Katılımcıların% 4,3'ü nişanlı,% 88,6'sı sözlü,% 7,1'i partneriyle birlikte yaşamaktadır. Elde edilen araştırma bulgularına göre, evlilik için en uygun yaşın 25-29 arasında olduğu, katılımcıların evlenecekleri kişide aradıkları özellikler iyi eğitilmiş ve iyi huylu olması, evlenmeye karar verdiklerinde aile onayı almaları gerektiği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin çoğunun, evliliğinde iletişim sorunları yaşarlarsa, sorunları çözebileceklerine inandıklarını, ancak cinsel sorunları çözmek için kendilerine güvenmediklerini ve evlilikten önce cinsellik hakkında eğitime ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir.

İçağasıoğlu-Çoban (2009) tarafından yapılan araştırma, adölesan döneminde yapılan evlilikleri kadınların nasıl algıladığını ve ne anlam ifade ettiğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş nitel bir çalışmadır. Çalışma adölesan döneminde evlenmiş, 20-72 yaş aralığında 12 kadın katılımcı ile sorun merkezli görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Çalışma sonucunda, katılımcılar evlilik sürecini evlilik oyunu oynamak ile benzer nitelikte algıladıklarını, çoğu zaman eşlerine karşı çekingen oldukları, eşlerine duygu ve düşüncelerini ifade etmede yetersiz kaldıkları iletişim sorunları yaşadıkları, çocuk sahibi olmak ve çocuk bakmak gibi görevlerde pek çok zorlukla karşılaştıklarını ve kendilerini güçsüz olarak hissettiklerini belirtmişlerdir.

Bener ve Günay (2013), tarafından Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören yaşları 17-27 aralığında 403 kadın 528 erkek 931 öğrenciyle yapılan bir çalışmada evlilik ve aile yaşamına karşı tutumlar incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin evlilik ve aile yaşamına yönelik tutumları hem cinsiyete hem de öğrenim gördükleri sınıfın düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, üniversitede eğitimlerini sürdüren öğrencilerin evlilik ve aile yaşamına duyarlı oldukları ve olumlu yaklaşımları sonucuna varılmıştır. Kadın öğrenciler, erkek

öğrencilere göre; birinci sınıfta olan öğrenciler, diğer sınıf düzeylerinde olan öğrencilere göre evliliğe karşı daha geleneksel bakış açısında olduğu tespit edilmiştir.

Keldal (2015) tarafından 718 üniversite öğrencisinin evlilik tutumu, eş seçme stratejileri, cinsiyet rol algıları ve demografik değişkenleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada evliliğe ilişkin tutumun cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Katılımcıların evlilik tutumlarının mevcut ilişki durumuna göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Romantik ilişkisi olan katılımcıların evlilik tutumunun romantik ilişkisi olmayan katılımcılara göre olumlu olduğu tespit edilmiştir. Evlilik tutumu ile cinsiyet rolü arasında da ilişki olduğu, androjen ve kadınsılık cinsiyet rolündeki bireylerin evlilik tutumlarının, belirsiz cinsiyet rolündeki bireylere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların evlilik tutumlarının öğrenim gördüğü fakülte açısından farklılık gösterdiği, Din Bilimleri alanında öğrenim görenlerin İktisadi ve İdari Bilimler alanında öğrenimlere göre evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların evlilik tutumlarının yaşanılan yer, ebeveyn eğitim düzeyine göre farklılık tespit edilmemiştir.

Artukoğlu (2016) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada 149 kadın ve 32 erkek toplam 181 katılımcı ile araştırma yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların evlilik tutumu ile ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet, yaş ve ilişki durumu gibi demografik değişkenleri ile evlilik tutumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ayrıca katılımcıların ebeveynlerinin medeni hali ile evliliğe ilişkin tutumları ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları arasında farklılık tespit edilmiştir. Ebeveyni birlikte olan katılımcıların, ebeveyni boşanmış olan katılımcılara göre evlilik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Karabacak ve Çiftçi (2016) tarafından romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla 744 lisans öğrencisi ile çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucuna göre romantik ilişkisi olan öğrencilerin evliliğe tutumlarının romantik ilişkisi olmayan öğrencilere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların alt boyutlarından aşırı beklentiler, cinsiyet, farklılıkları, farklı düşünmek, sosyal zaman

kullanımı ve zihin okumanın evlilik tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Doğru (2017) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu, algılanan anne baba tutumu ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek için araştırma yapılmıştır. Çalışmaya 18-24 yaş aralığında 96 erkek 98 kadın toplam 194 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların algıladıkları anne baba tutumları ile evlilik tutumları yaş ve cinsiyet açısından farklılık göstermediği saptanmıştır. Ayrıca anne baba tutumlarının katılımcıların eş seçme stratejileri ve evliliğe ilişkin tutumları ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

1.3.PSİKOLOJİK BELİRTİLER

Psikolojik belirti, bireyin hayat boyunca karşılaştığı zorluklar, yaşadığı olaylar sonucunda oluşan yakınma ve stres nedeniyle ortaya çıkan negatif tepkilerin düzeyidir (Dağ,1991). Budak'a (2003) göre psikolojik belirtiler, klinik açıdan anlamlı olarak ortaya çıkmış ruhsal, duygusal, davranışsal aykırılıklar veya sıkıntılardır.

Psikolojik belirtiler kavramını açıklamadan önce psikolojik belirtilerle bağlantılı olan ruh sağlığı kavramına açıklık getirmek gereklidir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre ruh sağlığı kişinin beden, ruhsal ve sosyal olarak iyilik hali şeklinde tanımlanmıştır. Akıl ve ruh sağlığı bireyin yapabileceklerinin farkında olması, yaşamın kaygılarıyla normal biçimde baş edebilmesi, üretken ve topluma fayda sağlamasıdır. Bakırcıoğlu (2012), ruh sağlığını bireyin acı, mutluluk, sevinç gibi duyguları olduğu gibi hissetmesi, sosyal çevresine etkili biçimde uyum sağlaması durumu olarak tanımlamaktadır.

Ruh sağlığı, bireyin iyilik haline engel olan belirtilerden yoksun biçimde topluma ve sosyal rollerine uyum sağlamak ve günlük hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürmek olarak tanımlanan zihinsel refah durumunu ifade etmektedir.

Ruh sağlığı, yaşam boyunca düşüncelerimiz, hissettiklerimiz, benliğimiz ve çevreyi algılama biçimimizle yakından ilgilidir. Bir bireyin stres altındaki seçimleri, diğer insanlarla ilişkileri, davranış ve istekleri ruh sağlığı tarafından belirlenir. Bu yüzden

ruh sağlığı sabit değildir, aksine yaşam s¼recinde devamlı değişkenlik g¼stermeye meyilli bir yapıdadır (Benk, 2006).

Bu çalışmada psikolojik belirtiler, Derogatis (1992) tarafından geliştirilip şahin ve Durak (1994), tarafından uyarlama çalışması yapılan Kısa Semptom Envanteri'nin alt ¼leklerinin ¼lt¼đ¼ anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete belirtilerini ifade edecektir.

Psikolojik semptomlara sahip kişilerin duygularında, d¼ř¼ncelerinde ve davranışlarında çeşitli tutarsızlıklar, fazlalıklar ve uygunsuzluklar olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, semptomların hastalık olarak nitelendirilmesi için, ortaya çıkan ¼zelliklerin bireyin g¼nl¼k yaşamını, ¼retkenliđini ve kişilerarası ilişkilerini olumsuz y¼nde etkileyen, kalıcı veya tekrarlayıcı şekilde olması gerekmektedir (¼zt¼rk, 2004).

Butcher, Mineka ve Hooley (2013) tarafından bireylerin psikolojik sağlığını etkileyen birçok fakt¼r olduğu belirtilmiştir. Bu fakt¼rlerden bazıları mizaç, yetersiz anne ve baba tutumu, evlilikte geçimsizlikler, boşanma, uyumsuz akran ilişkileri, d¼ř¼k sosyo ekonomik d¼zey, işsizlik sayılabilmektedir.

Romantik ilişkilerde ve evliliklerde meydana gelen anlaşmazlıkların psikolojik sağlığı etkilediği ve psikolojik semptomlara yol açacağı d¼ř¼n¼ld¼đ¼nde araştırmamızın bu y¼n¼ ile alan yazına katkı sağlayacağı d¼ř¼n¼lmektedir.

Bu alışma kapsamında, somatizasyon (bedensel yakınmalar), olumsuz benlik algısı, depresyon, kaygı, hostilete (¼fke-d¼ř¼manlık) psikolojik belirtileri ele alınmaktadır. Bu psikolojik belirtiler sırayla aşağıda açıklanmaktadır.

1.3.1.Somatizasyon (Bedensel Yakınmalar)

Somatizasyon, psikiyatri ve tıbbın sınırlarında yaygınlaşmış ve tamamıyla öz¼lmemiř kapsamı geniş bir klinik g¼r¼ng¼d¼r. Buna bağlı olarak somatizasyonu olan hastalar, tıbbi bulguları beklenenden daha fazla olduğu belirlenen fiziksel belirtilerden sık sık şikayet etmektedirler. Somatizasyonun s¼resi, şiddeti, insanların duygularını tanıma ve ifade etme yeteneği farklı durumlarda b¼y¼k ¼l¼de değişiklik g¼stermektedir (Lipowski, 1990).

Somatizasyon belirtilerinin DSM-V'te tanı kriterleri bulunmaktadır.

Kişiye sıkıntı veren ya da yaşantısını önemli ölçüde engelleyen en az bir ya da birden çok bedensel belirti olması. Bedensel belirtiler ile ilgili kaygılarla ilişkili aşırıya kaçan düşünceler, duygular ya da davranışlar ile seyreden; sağlıkla ilgili kaygı, belirtilerle orantısız biçimde sürekli düşünce ve bu belirtilere aşırı zaman ve enerji harcama durumudur. Belirtilerde süreklilik bulunmasa da en az altı aydır belirtilerin devam etmesi gerekmektedir (Butcher, Mineka ve Hooley, 2013).

Somatizasyon, herhangi bir fiziksel bozukluğa bağlı olmadan belki yıllarca süregelen, tekrarlayıcı somatik şikayetleri içermektedir. Bayılma, açık yerlerde tedirginlik hali, hafıza kaybı, iştah kaybı, göğüs ağrısı, karın ağrısı, mide bulantısı, nefes darlığı, bedenin herhangi bir bölgesinde uyuşma ya da karıncalanmalar gibi semptomları göstermektedir (Düzgün, 2003).

Somatizasyon terimini ilk olarak Stekel isminde bir psikanalist kullanmıştır (Lipowski 1990). Bireylerde somatizasyon diğer belirtilerin önüne geçtiği zaman fark edilmektedir. Somatizasyon bozukluğuna sahip bireylerin çoğu yaşadığı belirtileri dile getirmemekte ya da kültürel ve bireysel sebepler nedeniyle duygularını ifade edememektedir. Somatizasyon belirtileri ile çok çeşitli olgularda, somatoform bozukluğu yaşayanlar, depresyon ya da kaygı bozukluğu yaşayanlar ya da herhangi bir psikolojik belirti göstermeyen bireylerde sürekli olmasa da yakınmalar şeklinde karşılaşılabilmektedir. Somatizasyon ruhsal sıkıntılara, stres ve duygusal uyarılara karşı bedensel belirtilerle tepki vermektedir (Kesebir, 2004).

Somatizasyon bozukluğunun asıl nedeni yeterince bilinmediği için ve tedavi yöntemleri yeterince etkili olmadığı düşünüldüğünden dolayı, hekimin hastayı takibe odaklanması daha uygun sonuçlar vermektedir. Hasta ile kurulan olumlu ilişkilerde hastaların fiziksel işlevsellik bakımından iyileşme belirtileri gösterdiklerine ulaşılmıştır (Öncüoğlu ve Yüksel, 1998).

1.3.2. Depresyon

Depresyon, dünyadaki bir numaralı ruh sağlığı sorunu olarak bilinmektedir. O kadar yaygın olduğu söylenir ki psikiyatrik rahatsızların “nezle”si de denilmektedir. Ancak depresyon ve nezle birbirinden oldukça farklıdır ki depresyon sizi ölüme kadar sürükleyebilmektedir (Burns, 2018).

Butcher, Mineka ve Hooley'e (2013) göre derin üzüntü hali, zevk alamama depresyonun başlıca belirtilerindendir. Depresyonun fiziksel belirtilerinden bitkinlik, düşük enerji, aşırı yorgunluk hali oldukça yaygın rastlanılmaktadır. Bilişsel anlamda psikodevinsel yavaşlama görüldüğü gibi psikodevinsel ajitasyon belirtileri de görülmektedir. Depresyonun çekirdek belirtilerine ek olarak uyku, iştah gibi psikofizyolojik işlevlerde bozulma ve cinsel açıdan isteksizlik ile sıralanan depresif bozukluklar hem ülkemizde hem de dünyada önemli bir sağlık problemidir (Küey, 1998).

Depresyonun ortaya çıkmasında kabul edilen genel görüş altında yatan nedenlerin birden fazla oluşudur. Genetik, psikososyal ve biyolojik nedenlerin birbirini etkilediği öne sürülmektedir(Yemez ve Alptekin, 1998). Psikososyal nedenlerin içinde evlilik ve aile yaşamında ortaya çıkan olumsuzluklar, bireylerin katı, aşırı olarak nitelendirilen bozuk inançlara ve/veya olumsuz otomatik düşüncelere sahip olması da yer almaktadır (Gümüşçağlayan, 2018).

Depresyon konusunda yapılan çok boyutlu çalışmalara göre depresyon hızında artış olduğu göze çarpmaktadır. Buna ek olarak başlangıç yaşı giderek düşmekte ve kadın erkek oranı giderek azalmaktadır (Yüksel, 1998). Depresyonun başlangıç yaşı 20'li yaşların ortaları kabul edilse de ve en riskli yaşlar 15-19 ve 25-29 arası olarak tespit edilmiştir (Ateşçi, 2000). Yüksel'e (1998) göre evlilik kadınlarda depresyona girmeleri için bir dezavantajdır. Evli kadınlarda gözlenen depresyon vakaları evli erkeklere göre daha fazladır.

1.3.3.Anksiyete (kaygı)

Kaygı, beklenen bir problem ile ilgili endişe duymaktır. DSM-V'te kaygı bozuklukları sınıflandırmasında özgül fobiler, sosyal kaygı bozukluğu, panik bozukluk, agorafobi ve yaygın kaygı bozuklukları yer almaktadır (Butcher, Mineka ve Hooley, 2013). Kaygı insanların günlük yaşamında çeşitli olaylar karşısında hissettiği normal bir duygu olarak kabul edilmektedir. Sağlıklı bireyler için anksiyete, gelişimleri sürecinde koruyucu bir işleve sahiptir (Labellarte, Gingsburg, Walkup ve Ridle, 1999).

Normal kaygı seviyesine sahip bir insan için bu durum biyolojik bir korunma sistemidir ve potansiyel bir tehlike varlığında ortaya çıkarak organizmayı tehlikeli durumdan koruyarak yaşamını güvenli biçimde sürdürmesini sağlamaktadır. Ancak anksiyete tehlikeli bir durum ortada yokken tehlike varmış gibi algılanıp, bireyin yaşam kalitesini etkileyecek biçimde abartılı bir beklenti hissi, sürekli bir dehşet ve endişe hali oluşturursa “anormal anksiyete” den söz edilir. (Rudolf Hoehn-Saric, 1982).

Kaygılı bir bireyde öznel ve nesnel olarak gözlenen birçok belirti bulunmaktadır. Bu belirtiler ruhsal belirtilerden bedensel belirtilere doğru şu şekildedir: Endişe, güvensizlik, korku, panik, tedirginlik, ağız kuruluğu, baş dönmesi, bulantı, çarpıntı, halsizlik, iştahsızlık, kas gerginliği, nefes alış veriş hızında ve sayısında artış, terleme, uykusuzluk (Kaya ve Varol, 2004).

1.3.4.Hostilite (Öfke-Düşmanlık)

Öfke, günlük yaşamda yer alan önemli duygularımızdandır. Her kültürde farklı şekillerde yaşanan bir duygu olsa da öfke evrenseldir. Hostilite, diğer bireylere karşı doğrudan zarar verme niyetiyle yapılan saldırganlık davranışlarını ve öfkeyi içeren bir anlama gelmektedir (Çitemel, 2010).

Spielberger, Reheiser ve Sydeman’a (1995) göre hostilite daha çok diğer bireylerden hoşlanmama ve olumsuz değerlendirmeyi içeren tutumlar ile ilgiliyken, saldırganlık başka bir kişi ya da nesnelere yönelik zarar verici ve tahrip edici davranışları da içermektedir.

Hostilitenin bireyde ortaya çıkardığı bazı belirtiler bulunmaktadır. Bunlar: bireyde sinirlilik ve titreme halinin varlığı, bireyin başkalarının suçlu olduğunu düşünmesi, aşırı öfke ve kızgınlık, güvensizlik duygusu, bireyin başkalarını dövme, yaralama ve zarar verme isteği, nesnelere kırma ve dökme isteğinin var olması semptomları şeklinde sıralanmaktadır (Düzgün, 2003).

Kesen, Deniz ve Durmuşoğlu’na (2007) göre bireylerde öfke ve saldırganlığın ortaya çıkma sebebi pek çok durumdan kaynaklı olabilmektedir. Özellikle gelişim dönemlerinin her birinde farklı yaşlardaki bireylerin öfke ve saldırganlığa sebebiyet

veren davranışları farklılık göstermektedir. Çocuklukta öfke ve saldırganlığa yol açan davranışların ergenlik ya da yetişkinlik döneminde aynı olması beklenemez.

Butcher ve arkadaşlarına göre (2013) hostilitenin ortaya çıkmasına neden olan etkenler; genetik nedenler, mizaç özellikleri, diğer duygu eksiklikleri, antisosyal davranışların sosyal öğrenme dahilinde bireye kazandırılması, aile ve çevre etkenleri şeklinde sıralanmaktadır.

1.3.5.Olumsuz benlik algısı

Benlik, bireyin kişilik yapısına, özelliklerine, yeteneklerine, değer yargılarına, amaç ve ideallerine yönelik bilişsel farkındalığını ifade etmektedir (Hamachek, 1988). Bireyde oluşan benlik algısı her zaman bireyin gerçekte olduğu kişi ile uyumlu olmasa da benlik kavramı bireyin kendini nasıl gördüğünü belirtmektedir (Cüceloğlu, 2004).

Benlik kavramı ile yakından ilişkili olan benlik saygısı (özsaygı, özdeğer), bireyin kendi değerini olumlu olarak değerlendirmesi, benliğine yönelik tutum ve değerleri olumlu ve önemli olarak kabullenip, takdir etmesidir (Blascovich ve Tomaka, 1991). Olumlu benlik algısına sahip bireyler yaptığı işler sonucunda kendisini olumlu değerlendirmekle kalmayıp, kendisini motive edip ödüllendiren bireylerdir.

Olumsuz benlik ise, bireyin kendisini diğerleriyle karşılaştığında küçüklük ve yetersizlik duygularına kapılarak, kendisini değersiz, başarısız ve suçluluk duyguları gibi semptomları göstermektedir (Düzgün,2003).

Olumsuz benlik algısının nedenleri Sayiner, Savaşan, Sözen, Köknel'e (2007) göre büyük ölçüde bireylerin yetiştiği sosyo-kültürel ortamın özelliklerinden etkilenmektedir. Benlik algısı da ilk olarak ebeveynlerin bireye yönelik sözel ya da sözel olmayan iletişim şekli ile oluşmaya başlamaktadır. Bireyin ilk sosyalleşmeye başladığı okul ortamı, arkadaş çevresi, öğretmenlerinden gördüğü yaklaşımlar, okul başarılarını değerlendirme biçimi benlik algısını olumlu ya da olumsuz etkilemek için önemlidir. Gelişim dönemlerinden ergenlik dönemi de bireyin benlik şemasına önemli katkısı bulunmaktadır. Karşı cinsle oluşturduğu romantik ilişkiler benlik algısını etkilemektedir.

1.3.6.Psikolojik Belirtiler İle Yapılan Araştırmalar

Düzgün (1995) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin psikolojik belirti düzeyleri ile cinsiyet, ebeveyn tutumları ve sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmaya 225 kız ve 223 erkek olarak toplam 448 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerde psikolojik belirtiler yönünden önemli farklılıklar saptanmıştır. En çok görülen belirti % 53.35 oranı ile depresyon ve sonrasında olumsuz benlik (% 18.30) ve anksiyete (% 17.86) ile devam etmektedir. En az görülen belirti ise somatizasyondur (% 2.01). Cinsiyete göre psikolojik belirti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin hostilete, somatizasyon, depresyon, anksiyete, olumsuz benlik belirti düzeyi, erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Gümüşçağlayan (2018), tarafından yapılan çalışmada psikolojik danışman adaylarının affetme düzeyleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkide empatinin aracılık rolünün incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre psikolojik belirtilerden somatizasyon puanının sınıf düzeyine göre; hostilete puanının anne öğrenim düzeyine göre; olumsuz benlik algısı ve somatizasyon puanlarının da yaşanan yere göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. Empati toplam puanı ile başkalarını affetme ve affetme toplam puanları arasında; bilişsel empati ile durumu affetme ve affetme toplam puanları arasında; duygusal empati ile depresyon ve başkalarını affetme arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Psikolojik belirtilerden anksiyete, depresyon, olumsuz benlik algısı, somatizasyon ve hostilete ile kendini affetme, başkalarını affetme, durumu affetme ve affetme toplam puanları arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

Karaman (2018) yaptığı çalışmada 15-18 yaş aralığındaki ergenlerin akılcı olmayan inançları ve psikolojik semptomları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaya İstanbul ili Sarıyer ilçesindeki liseye devam eden 456 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların akılcı olmayan inançları ile diğer psikolojik rahatsızlıklar arasında (anksiyete, olumsuz benlik algısı depresyon ve somatizasyon) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Fakat akılcı olmayan inançlar ile hostilete arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Taş (2015) tarafından yapılan çalışmada psikolojik belirtileri azaltmaya yönelik psiko-eğitim programının internet bağımlılığı ve psikolojik belirti düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmaya 9,10 ve 11. sınıflardan seçilen 12'şer kişilik deney ve kontrol grubundan deney grubuna psikolojik belirtileri azaltmaya yönelik psiko-eğitim programı uygulanırken kontrol grubuna hiçbir program uygulanmamıştır. 10 oturumluk psiko-eğitim programı ardından deney grubunun psikolojik belirtilerinde ve internet bağımlılığında azalma tespit edilmiş ve 45 gün sonra dahi etkisini sürdürmüştür. Kontrol grubunda ise bir değişiklik olmamıştır.

Özdolap (2015) yaptığı çalışmada 250 yetişkin bireyin mizah tarzları ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda kendini geliştirici mizah alt boyutu ile depresyon ve olumsuz benlik alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuş ve sadece depresyonun kendini geliştirici mizah alt boyutunu yordadığı tespit edilmiştir. Kendini yıkıcı mizah alt boyutu ile psikolojik belirtilerin alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler ortaya çıkmıştır. Psikolojik belirtilerin alt boyutlarının kendini yıkıcı mizah alt boyutunu yordadığı tespit edilmiştir.

Buğa (2015), bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı olarak geliştirilen web tabanlı interaktif ve geleneksel psiko-eğitim programının bilişsel hata ve psikolojik belirti düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. 8. Sınıfa giden 12'şer öğrenci interaktif psikoeğitim grubu, geleneksel psikoeğitim grubu ve kontrol grubuna dağıtılmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde web tabanlı psikoeğitim grubuna katılmış öğrencilerin bilişsel hata ve psikolojik belirti düzeylerinde anlamlı bir azalma tespit edilmiştir. Geleneksel psikoeğitim grubuna katılmış öğrencilerde ise bilişsel hata düzeylerinde anlamlı bir azalma gözlenmiş fakat psikolojik belirtilerinde herhangi bir değişiklik bulunamamıştır.

Kurt Ulucan (2013) yaptığı çalışmada anne babası boşanmış ergenlerin psikolojik dayanıklılık, benlik saygısı, stresle başa çıkma tarzları ve psikolojik belirtiler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri incelemiştir. Anne-babaları ayrılmış erkek ergenleri psikolojik dayanıklılıkları kız ergenlere göre daha düşük olurken, benlik saygılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Stresle başa çıkma tarzları, benlik saygısı ve psikolojik belirtiler ile yılmazlığın anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Dyck ve Holtzman (2013) tarafından bireylerin mizah stilleri ile yaşam doyumu ve depresif belirtiler arasındaki ilişkide sosyal desteğin aracılığı incelenmiştir. Çalışmaya 826 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda yaşam doyumunun yüksek oluşu ve düşük düzeyde depresif belirtiler ile mizah ve kendini geliştirici mizah arasındaki ilişkide sosyal destek rolünün yüksek düzeyde ve anlamlı olduğu belirlenmiştir. Yüksek düzeyde depresif belirtiler ve yaşam doyumunun düşük oluşu ile kendini yıkıcı mizah arasındaki ilişkide sosyal desteğin düşük düzeyde aracılık etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Telef (2011), 2008-2009 yılları arasında İzmir İlinde ortaokul ve liseye devam eden 1250 öğrenciye Çocuklar İçin Özyeterlik Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri uygulamıştır. Yapılan araştırma sonucunda öz-yeterliliğin yaş, cinsiyet, okul başarısına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Ergenlerin öz-yeterliliği arttıkça depresyon, anksiyete, olumsuz benlik algısı, somatizasyon, hostilete düzeylerinde azalma görülmüştür.

Durak-Batıgün ve Kılıç (2011) 1198 üniversite öğrencisinin internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada erkek katılımcıların internet bağımlılığı puanları kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üst sosyoekonomik düzeydeki katılımcıların orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki katılımcılara göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca nörotizm, kaygı ve somatizasyonun yüksek düzeyde olması internet bağımlılığını etkilediği ortaya çıkmıştır.

Sarı C. (2008), ergenlerin psikolojik belirti düzeyleri ve uyumlarının sınıf, cinsiyet, ebeveynle çatışma yaşama durumu, sigara kullanma ve ebeveynin anlayışlı davranma değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi; ergenlerin benlik saygılarının psikolojik belirti ve uyum düzeyleri üzerindeki etkisini incelenmeyi amaçlamıştır. Bu araştırma için 215 öğrenciye Kısa Bilgi Formu, Kısa Semptom Envanteri uygulanmış ve uygulama sonucunda ergenlerin sahip olduğu benlik saygısının psikolojik belirti ve uyumları ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Durak-Batıgün ve Büyükşahin (2008) tanı almamış normal bireylerde aleksitimi, psikolojik belirtiler ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştirlerdir. 18-40

yaşları arasındaki 300 kişiye uygulanan Toronto Aleksitimi Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ve Kısa Semptom Envanteri sonucunda aleksitimi düzeyi yüksek olan bireylerde psikolojik belirtinin yüksek olduğu, ayrıca bu bireylerin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi, bağlanma stili ve psikolojik belirtileri aleksitimi puanlarını etkilediği saptanmıştır.

Sapmaz (2006) mükemmeliyetçi olmayan üniversite öğrencileri ile uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçi kişilik yapısına sahip olanların çeşitli psikolojik semptomları yaşama düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını incelemiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda uyumsuz mükemmeliyetçi kişiliğe sahip olan bireylerin psikolojik belirti düzeyleri ile anlamlı bir ilişki gösterdiği kanısına varılmıştır. Uyumlu mükemmeliyetçi yapıya sahip olan bireylerin ise psikolojik belirti göstermediği aynı zamanda cinsiyet faktörünün de öğrencilerin mükemmeliyetçilik tutumlarıyla anlamlı bir ilişki taşımadığı görülmüştür.

Deniz, Avşaroğlu ve Hamarta (2004) Selçuk Üniversitesi Öğrenci Psikolojik Danışma Servisine başvuran öğrencilerin psikolojik belirti düzeylerini belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda kız ve erkek öğrencilerin farklı psikolojik belirtiler gösterdikleri, kız öğrencilerin depresyon, somatizasyon, anksiyete ve obsesyon belirtileri erkek öğrencilerden yüksek çıkarken erkek öğrencilerde ise paranoid ve öfke belirtileri kız öğrencilere göre yüksek çıkmıştır.

Yıldırım (1996) da Almanya'da yaşayan Türk evli bireylerin psikolojik belirtilerini incelemiştir. Yıldırım yaptığı araştırma neticesinde Almanya'da yaşayan Türk evli bireylerde en fazla puana sahip belirti olarak Obsesif-Kompulsif belirtiye ulaşılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Tezin bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, katılımcıların demografik özellikleri, veri toplamada kullanılan ölçekler, ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, işlem ve veri analizinde kullanılan tekniklere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma geçmişte var olan ya da günümüzde devam eden bir durumu sorgulamayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır.

Betimsel tarama modellerinden, iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişim olup olmadığı ve değişim şiddetini tespit etmeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama yoluyla elde edilen ilişkilerde gerçek bir neden-sonuç ilişkisi aranmamaktadır (Karasar,2012).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kırıkkale Üniversitesi'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 400 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerine ait demografik bilgiler bu bölümde tablolarda yer verilmiştir.

2.2.1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	277	69.25
	Erkek	123	30.75
	Toplam	400	100.0
Yaş	18-21	251	62.7
	22-25	131	32.8
	26 ve üstü	18	4.5
	Toplam	400	100.0
Romantik İlişki Yaşama	Yaşayan	260	65.0
	Yaşamayan	140	35.0
	Toplam	400	100.0
En Uzun İlişki Süresi	Hiç olmamış	112	28.5
	3 aydan az	41	10.4
	3-6 ay	26	6.6
	6 ay-1 yıl	53	13.5
	1 yıldan fazla	161	41.0
	Toplam	393	100.0
Romantik İlişki Durumu	Flört	134	33.5
	Sözlü/Nişanlı	28	7.0
	Evli	10	2.5
	İlişkisi Yok	228	57.0
	Toplam	400	100.0

Tablo 1'de çalışma grubuna ait demografik bilgiler yer almaktadır. Tablo 1'e göre çalışma grubunun 277'si (% 69.25) kadın, 123'ü (% 30.75) erkek olmak üzere toplam 400 kişi olduğu görülmektedir. 251'i (% 62.7) 18-21 yaş aralığında, 131'i (% 32.8) 22-25 yaş aralığında ve 18'i (% 4.5) 26 ve üstü yaş aralığında yer almaktadır. 260 (%65) kişi şuan romantik ilişki yaşadığını belirtirken 140 (%35) kişi şuan herhangi bir romantik ilişki yaşamadığını belirtmiştir. 112'si (%28.5) hiç ilişki yaşamadığını, 41'i (%10.4) 3 aydan az, 26'sı (%6.6) 3-6 ay arasında, 53'ü (%13.5) 6 ay-1 yıl arasında, 161'i (%41) 1 yıldan fazla en uzun ilişki süresine sahip olduğunu

belirtmiştir. Çalışma grubunun romantik ilişki durumuna göre dağılımları incelendiğinde 134 (%33.5) kişi flört, 28 (%7) sözlü/nişanlı, 10 (%2.5) kişi evli ve 228 (%57) kişi ilişkisi olmadığını belirtmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanabilmesi için Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ), İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ) ve Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının psikometrik özellikleri aşağıda açıklanmıştır. Ölçekleri uygulamak için gerekli izinler alınmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Alan yazında yapılan incelemelerden yola çıkarak hazırlanan form, katılımcıların cinsiyet, yaş, daha önce romantik ilişki yaşama durumu, en uzun ilişki süresi ve şuan ki romantik ilişki durumu hakkında sorulardan oluşmaktadır. Kişisel Bilgi Formu Ek 1’ de verilmektedir.

2.3.2. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ)

Katılımcıların romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlarını ölçmek için Sarı (2008) tarafından geliştirilen “Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği” (RAINÖ) kullanılmıştır. RAINÖ, üniversitedeki bireylerin romantik ilişki inançlarının tespit edilmesinde kullanılacak Türk kültürüne uyarlı bir ölçme aracı olarak geliştirilmiştir (Sarı ve Korkut-Owen, 2015).

RAINÖ; aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık, zihin okuma, cinsiyet farklılıkları, farklı düşünmek şeklinde 6 boyuttan oluşmaktadır. 30 maddeden oluşan ölçek 5’ li likert formatındadır. Maddeler yanıtlanırken katılımcılar görüşlerini “hiç katılmıyorum” a 1 puan, “tamamen katılıyorum” a 5 puan vererek ifade etmektedirler. Ölçekten alınan puanlar arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar da artmaktadır (Sarı, 2008).

RAINÖ ‘nün alt boyutları ve güvenilirlik katsayıları aşağıda açıklanmıştır:

Aşırı Beklentiler Alt Ölçeği: Sekiz maddeden oluşan alt ölçek, romantik ilişkiye ve partnere dair beklenen gerçekçi olmayan beklentileri ifade etmektedir. Sarı’nın

(2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .81 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .76 olarak belirlenmiştir.

Sosyal Zaman Kullanımı Alt Ölçeği: Altı maddeden oluşan alt ölçek, sosyal ve boş zaman faaliyetleriyle ilgili gerçekçi olmayan beklentileri ifade etmektedir. Sarı'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .78 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .79 olarak belirlenmiştir.

Zihin Okuma Alt Ölçeği: Altı maddeden oluşan alt ölçek, romantik ilişki içinde olan insanların duygu ve düşüncelerini açıklamadan tahmin ederek, zihin okuyorcasına anlam çıkarmaları yönünde gerçekçi olmayan beklentileri ifade etmektedir. Sarı'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .78 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .82 olarak belirlenmiştir.

Farklı Düşünmek Alt Ölçeği: Dört maddeden oluşan alt ölçek, birliktelik içinde olan bireylerin olay ve durumlar hakkında birbirlerinden farklı düşüncelere sahip olmanın yıkıcı olduğuna dair gerçekçi olmayan inançları ifade etmektedir. Sarı'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .69 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .70 olarak belirlenmiştir.

Fiziksel Yakınlık Alt Ölçeği: Üç maddeden oluşan alt ölçek, fiziksel olarak yakın olmaya ilişkin gerçekçi olmayan ifadeleri ortaya çıkarmaktadır. Sarı'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .53 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .60 olarak belirlenmiştir.

Cinsiyet Farklılıkları Alt Ölçeği: Üç maddeden oluşan alt ölçek, cinsiyet farklılıklarının romantik ilişkiye etkisinin gerçekçi olmayan ifadelerinin ortaya çıktığı boyuttur. Sarı'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada güvenilirlik katsayısı .53 bulunmuştur. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı .61 olarak belirlenmiştir.

RAINÖ'nün genel toplam puanının güvenilirliğini belirleyen Cronbach alpha değeri .84, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 olduğu tespit edilmiştir (Sarı ve Korkut-Owen, 2015). Mevcut çalışmada RAINÖ'nün genel güvenilirlik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	N	Cronbach's Alfa
Aşırı Beklentiler	8	.76
Sosyal Zaman Kullanımı	6	.79
Fiziksel Yakınlık	3	.60
Zihin Okuma	6	.82
Cinsiyet Farklılıklar	3	.61
Farklı Düşünmek	4	.70
RAINÖ-Toplam	30	.85

2.3.3. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (İETÖ)

Katılımcıların evliliğe ilişkin tutumunu ölçmek için, Bayoğlu ve Atli tarafından 2014 yılında geliştirilmiştir. İETÖ, 21 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Uygulaması kolay olan ölçeğin, soru sayısının az olması sebebi ile uygulama süresi açısından ekonomiktir. İETÖ, “hiç katılmıyorum” ile “tamamen katılıyorum” şeklinde derecelendirilen 5’li likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçekteki yanıtlar Hiç katılmıyorum (1), Nadiren katılıyorum (2), Biraz katılıyorum (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle katılıyorum (5) biçimindedir. Bu şıklardan yalnızca biri işaretlenmektedir. Ölçekten alınacak puan aralığı en az 21 en fazla 105’tir. Elde edilen ölçek puanının yüksek olması evliliğe ilişkin olumlu tutumu, düşük olması ise evliliğe ilişkin olumsuz tutumu ifade etmektedir. İETÖ’nün güvenilirlik değerleri .87 ve .90 arasında tespit edilmiştir (Bayoğlu ve Atli, 2014).

Mevcut araştırmadan elde edilen verilerle güvenilirlik analizi yapıldığında İnönü Evlilik Tutum Ölçeği’nin genel güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	N	Cronbach's Alfa
İETÖ-Toplam	21	.93

2.3.4. Kısa Semptom Envanteri (KSE)

Kısa Semptom Envanteri (KSE), orijinal adı “Brief Symptom Inventory” olan Derogatis (1992) tarafından psikolojik belirtileri taramak amacıyla geliştirilmiş 53 maddeden oluşan bir envanterdir. Bu envanter SCL-90 semptom belirleme listesinin 90 maddesinin ayırt ediciliği en yüksek olan 53 maddesinden oluşmuştur. Kısa Semptom Envanteri hem klinisyenler hem klinik olmayan örneklemi değerlendiren araştırmacılar için çeşitli psikiyatrik belirtileri güvenilir bir şekilde belirleme imkanı vermektedir.

KSE, “Hiç” (0), “Biraz” (1), “Orta derecede” (2), “Epey” (3), “Çok fazla” (4) şeklinde cevaplanan, 0-4 puan arasında derecelendirilen 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek toplam puan aralığı 0-212’dir. Ölçek uygulanan kişilere, her bir maddeyi tek tek okumaları ve o gün de dahil olmak üzere son hafta içinde maddelerin kendilerini ne kadar rahatsız ettiğini işaretlemeleri istenmektedir (Şahin ve Durak, 1994).

Şahin ve Durak (1994) tarafından ülkemize yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda ise KSE’nin Anksiyete, Depresyon, Olumsuz Benlik, Somatizasyon ve Hostilite olmak üzere beş faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu alt ölçekteki maddeler sırasıyla:

“Anksiyete” (12, 13, 28, 31, 32, 36, 38, 42, 43, 45, 46, 47, 49) maddeleri,

“Depresyon” (9, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 27, 35, 37, 39) maddeleri,

“Olumsuz Benlik” (15, 21, 22, 24, 26, 34, 44, 48, 50, 51, 52, 53) maddeleri,

“Somatizasyon” (2, 5, 7, 8, 11, 23, 29, 30, 33) maddeleri

“Hostilite” (1, 3, 4, 6, 10, 40, 41) maddeleri olmak üzere beş faktörlü bir yapıdadır (Şahin ve Durak, 1994).

Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılan Kısa Semptom Envanteri’nin güvenilirlik çalışmasında yetişkin örnekleminde elde edilen iç tutarlık katsayılarının .75 ile .87 arasında olduğu saptanmıştır. Ölçeğin üç ayrı çalışma sonucunda elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları .96 ve .95, alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise .55 ile .86 arasında değişmektedir.

Mevcut çalışmadan elde edilen verilerle güvenilirlik analizi yapıldığında KSE'nin toplam güvenilirlik katsayısı .96 iken alt boyutlardan; anksiyete .88, depresyon .89, olumsuz benlik algısı .87, somatizasyon .80, hostilete .77 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Kısa Semptom Envanteri İçin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	N	Cronbach's Alfa
Anksiyete	13	.88
Depresyon	12	.89
Olumsuz Benlik Algısı	12	.87
Somatizasyon	8	.80
Hostilite	7	.77
KSE-Toplam	53	.96

2.4. İşlem

Verilerin toplanması için kullanılacak Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri uygulanması için ilk olarak Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Ölçekler, Şubat 2020- Mayıs 2020 tarihleri arasında Kırıkkale Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde eğitim gören 405 üniversite öğrencisine uygulanmıştır.

Ölçeklerin tamamı uygulanan tarihler arasında oluşan COVID 19 salgını nedeniyle online olarak toplanmıştır. Hazırlanan formda çalışma grubuna araştırmanın amacı, katılımın gönüllülük esasına bağlı olduğu ve verilen cevapların gizli tutulacağı açıklamalarına yer verilmiştir. Çalışma grubuna bu bilgiler verildikten sonra ilk olarak Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan demografik bilgilere ait soruları eksiksiz biçimde doldurmaları belirtilmiştir. Devamında ise sırasıyla Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri'nde yer alan maddeleri nasıl doldurmaları gerektiği hakkında açıklamalar yazılı olarak belirtilmiştir. Ölçeklerin çalışma grubu tarafından cevaplandırılması ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından elde edilen verilerin analizinde uygun istatistiksel analiz teknikleri kullanılarak bilgisayar ortamında SPSS 24.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin arpıklık ve basıklık değerleri $-2 \leq X \leq 2$ arasında yer aldığından dağılımın normal dağılım özelliğine sahip olduğu ifade edilebilir(Şencan, 2002). Ölçeklerden elde edilen verilerin arpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Ölçeklerin arpıklık Ve Basıklık Değerleri

Ölçekler	arpıklık	Basıklık
Aşırı Beklentiler	-.59	.61
Sosyal Zaman Kullanımı	.81	.03
Fiziksel Yakınlık	-.04	-.73
Zihin Okuma	-.31	-.28
Cinsiyet Farklılıklar	.18	-.39
Farklı Düşünmek	.70	.34
RAINÖ-Toplam	-.12	-.05
Anksiyete	.73	-.10
Depresyon	.25	-.68
Olumsuz Benlik Algısı	.60	-.37
Somatizasyon	.95	.46
Hostilite	.50	-.25
KSE-Toplam	.48	-.43
İETÖ-Toplam	-.62	.41

Tablo 5’e göre değerler normal dağılım gösterdiği için parametrik testler ile analiz yapılmıştır. Normal dağılmayan değişkenlerde non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, betimsel istatistikler, Pearson Korelasyon Analizi, bağımsız gruplar t-Testi, ANOVA, Kruskal Wallis H, Welch Testi ve oklu Doğrusal Regresyon Analizi ve Welch Testi uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan analizler ve seçim lütleri aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 6.Araştırmada Kullanılan Analizler Ve Seçilme Kriterleri

Bağımsız Gruplar t-Testi	1 Sürekli ve 1 Kategorik Değişken Varlığında Kategorik Değişkenin Grup Sayısı 2 Olduğunda Normal Dağılım Olduğunda İç Grup Sayıları 30'dan Fazla Olduğunda Varyanslar Homojen Olduğunda
ANOVA	1 Sürekli ve 1 Kategorik Değişken Varlığında Kategorik Değişkenin Grup Sayıları 2'den Fazla Olduğunda Normal Dağılım Olduğunda Varyanslar Homojen Olduğunda
Kruskal Wallis H	1 Sürekli ve 1 Kategorik Değişken Varlığında Grup Sayıları 2'den Fazla Olduğunda Normal Dağılım Olmadığında İç Grup Sayıları 30'dan Az Olduğunda
Pearson Korelasyon Analizi	2 Sürekli Değişken Bulunduğunda Normal Dağılım Olduğunda Örneklem Büyüklüğü 30'dan fazla Olduğunda
Çoklu Doğrusal Regresyon	2 Sürekli Değişken Bulunduğunda Sürekli Değişkenler Arasında Korelasyon Bulunduğunda Normal Dağılım Olduğunda
Welch Testi	1 Sürekli ve 1 Kategorik Değişken Varlığında Kategorik Değişkenin Grup Sayıları 2'den Fazla Olduğunda Normal Dağılım Olduğunda Varyanslar Homojen Olmadığında

(Durmuş, B., Yurtkoru, S. ve Çinko, M., 2013; Büyüköztürk, Ş., 2019; Pallant, J. 2013; Griffith, 2007)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri İçin Betimleyici İstatistikler

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri Ve Alt Boyutlarına Ait Alt Ve Üst Değerleri, Ortalamaları Ve Standart Sapmaları

Ölçekler	Min	Max	\bar{x}	ss
Aşırı Beklentiler	10	40	30.20	4.97
Sosyal Zaman Kullanımı	6	25	10.95	4.27
Fiziksel Yakınlık	3	15	8.74	3.10
Zihin Okuma	7	30	19.84	4.90
Cinsiyet Farklılıklar	3	15	8.78	2.70
Farklı Düşünmek	4	20	8.31	3.06
RAINÖ-Toplam	47	122	86.82	14.26
Anksiyete	0	4	1.08	.79

Depresyon	0	4	1.62	.91
Olumsuz Benlik Algısı	0	4	1.22	.85
Somatizasyon	0	3	.90	.73
Hostilite	0	4	1.44	.81
KSE-Toplam	0	3	1.25	.72
İETÖ-Toplam	25	105	78.16	16.31

Tablo 7’de RAINÖ, KSE ve İETÖ için en küçük-en büyük değerler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

Ölçekler		İnönü Evlilik Tutum Ölçeği
Aşırı Beklentiler	r	.31**
Sosyal Zaman Kullanımı	r	.22**
Fiziksel Yakınlık	r	.17**
Zihin Okuma	r	.23**
Cinsiyet Farklılıklar	r	.06
Farklı Düşünmek	r	.03
RAINÖ-Toplam	r	.31**

*<.05; **<.01

Tablo 8’de RAINÖ ve İETÖ puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Pearson Korelasyon Analizi sonuçları verilmiştir.

İETÖ toplam puanı ile RAINÖ Aşırı Beklentiler($r=.31$; $p<.01$), Sosyal Zaman Kullanımı ($r=.22$; $p<.01$), Fiziksel Yakınlık($r=.17$; $p<.01$), Zihin Okuma ($r=.23$; $p<.01$) alt boyutları ve ölçek toplam puanı ($r=.31$; $p<.01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. İncelenen diğer değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$).

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Kısa Semptom Envanteri ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9. Kısa Semptom Envanteri Ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

Ölçekler		İnönü Evlilik Tutum Ölçeği
Anksiyete	r	-.01
Depresyon	r	-.02
Olumsuz Benlik Algısı	r	.03
Somatizasyon	r	-.01
Hostilite	r	.00
KSE-Toplam	r	-.01

*<.05; **<.01

Tablo 9’da KSE ve İETÖ puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Pearson Korelasyon Analizi sonuçları verilmiştir.

KSE ve İETÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

3.4. Üniversite Öğrencilerinin Kısa Semptom Envanteri ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10. Kısa Semptom Envanteri Ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

Ölçekler	Anksiyete	Depresyon	OBA	Somatizasyon	Hostilite	KSE-Toplam
Aşırı Beklentiler	r .16**	.21**	.18**	.11**	.20**	.20**
Sosyal Zaman Kullanımı	r .13**	.09	.13**	.15**	.13**	.14**
Fiziksel Yakınlık	r .08	.04	.09	.08	.09	.09
Zihin Okuma	r .19**	.22**	.20**	.20**	.22**	.24**
Cinsiyet Farklılıkları	r .06	.11*	.16**	.08	.15**	.13**
Farklı Düşünmek	r .09	.06	.12*	.06	.17**	.11*

*<.05; **<.01

Tablo 10’da KSE ve RAİNÖ ve alt boyutlarının puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Pearson Korelasyon Analizi sonuçları verilmiştir.

RAİNÖ’nün alt boyutlarından “Aşırı Beklentiler” puanları ile KSE’nin alt ölçeklerinden “Anksiyete” (r=.16; p<.01), “Depresyon” (r= .21; p<0,01) , “Olumsuz Benlik Algısı (OBA)” (r= .18; p<.01) , “Somatizasyon” (r= .11 ; p<.01) , “Hostilite” (r=.20; p<.01) ve ölçek toplam (r= .20; p<.01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

RAİNÖ’nün Sosyal Zaman Kullanımı puanları ile KSE’nin Anksiyete (r=.13; p<.01), OBA (r=.13; p<.01), Somatizasyon (r= .15; p<.01) , Hostilite (r=.13; p<.01) alt boyutları ve ölçek toplam (r= .14; p<.01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

RAİNÖ’nün Zihin Okuma alt boyut puanları ile KSE’nin Anksiyete (r=.19; p<.01), Depresyon (r= .22; p<.01), OBA (r= .20; p<.01) , Somatizasyon (r= .20 ; p<.01) , Hostilite (r=.22; p<.01) alt boyutları ve ölçek toplam (r= .24; p<.01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

RAİNÖ’nün Cinsiyet Farklılıklar alt boyut puanları ile KSE’nin Depresyon (r= .11; p<.05), Olumsuz Benlik Algısı (r= .16; p<.01), Hostilite (r=.15; p<.01) alt boyutları ve ölçek toplam (r= .13; p<.01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

RAİNÖ’nün Farklı Düşünmek alt boyut puanları ile KSE’nin Olumsuz Benlik Algısı (r= .12; p<.05), Hostilite (r=.17; p<.01) alt boyutları ve ölçek toplam (r= .11; p<.05) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

RAİNÖ toplam puanları ile KSE’nin Anksiyete (r=.21; p<.01), Depresyon (r=.22; p<.01) , Olumsuz Benlik Algısı (r= .25; p<.01) , Somatizasyon (r= .20 ; p<.01) , Hostilite (r=.27; p<.01) alt boyutları ve ölçek toplam (r= .26; p<.01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

3.5. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 11. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	t	sd	p																																																																				
Aşırı Beklentiler	Kadın	277	30.41	5.02	1.29	398	.19																																																																				
	Erkek	123	29.72	4.83				Sosyal Zaman Kullanımı	Kadın	277	10.28	3.90	-4.51 ^a	200.70	.00**	Erkek	123	12.46	4.67	Fiziksel Yakınlık	Kadın	277	9.17	3.09	4.34	398	.00**	Erkek	123	7.75	2.88	Zihin Okuma	Kadın	277	20.13	5.01	1.72	398	.08	Erkek	123	19.21	4.58	Cinsiyet Farklılıklar	Kadın	277	8.68	2.78	-1.11	398	.26	Erkek	123	9.01	2.51	Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19	Erkek	123	8.02	2.75	RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53
Sosyal Zaman Kullanımı	Kadın	277	10.28	3.90	-4.51 ^a	200.70	.00**																																																																				
	Erkek	123	12.46	4.67				Fiziksel Yakınlık	Kadın	277	9.17	3.09	4.34	398	.00**	Erkek	123	7.75	2.88	Zihin Okuma	Kadın	277	20.13	5.01	1.72	398	.08	Erkek	123	19.21	4.58	Cinsiyet Farklılıklar	Kadın	277	8.68	2.78	-1.11	398	.26	Erkek	123	9.01	2.51	Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19	Erkek	123	8.02	2.75	RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53	Erkek	123	86.15	14.23								
Fiziksel Yakınlık	Kadın	277	9.17	3.09	4.34	398	.00**																																																																				
	Erkek	123	7.75	2.88				Zihin Okuma	Kadın	277	20.13	5.01	1.72	398	.08	Erkek	123	19.21	4.58	Cinsiyet Farklılıklar	Kadın	277	8.68	2.78	-1.11	398	.26	Erkek	123	9.01	2.51	Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19	Erkek	123	8.02	2.75	RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53	Erkek	123	86.15	14.23																				
Zihin Okuma	Kadın	277	20.13	5.01	1.72	398	.08																																																																				
	Erkek	123	19.21	4.58				Cinsiyet Farklılıklar	Kadın	277	8.68	2.78	-1.11	398	.26	Erkek	123	9.01	2.51	Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19	Erkek	123	8.02	2.75	RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53	Erkek	123	86.15	14.23																																
Cinsiyet Farklılıklar	Kadın	277	8.68	2.78	-1.11	398	.26																																																																				
	Erkek	123	9.01	2.51				Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19	Erkek	123	8.02	2.75	RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53	Erkek	123	86.15	14.23																																												
Farklı Düşünmek	Kadın	277	8.44	3.19	1.29	398	.19																																																																				
	Erkek	123	8.02	2.75				RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53	Erkek	123	86.15	14.23																																																								
RAINÖ - Toplam	Kadın	277	87.12	14.29	.62	398	.53																																																																				
	Erkek	123	86.15	14.23																																																																							

*<.05; **<.01; ^a Varyanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t Değeri

Tablo 11’de RAINÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

RAİNÖ'nün Sosyal Zaman Kullanımı ($t_{(200.70)}=-4.51$; $p<.01$) ve Fiziksel Yakınlık ($t_{(398)}=4.34$; $p<.01$) alt boyut puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Erkek katılımcıların Sosyal Zaman kullanımı alt boyutu puanlarının kadın katılımcılardan; kadın katılımcıların Fiziksel Yakınlık alt boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

RAİNÖ'nün Aşırı Beklentiler, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıklar, Farklı Düşünmek alt boyutları ve ölçek toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

3.6. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 12. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	H	χ^2	p	Fark
Aşırı Beklentiler	18-21	251	201.13	1.19	1.18	0.55	
	22-25	131	195.65				
	26ve üstü	18	227.06				
Sosyal Zaman Kullanımı	18-21	251	200.54	6.35	2.44	0.04*	3>2
	22-25	131	191.62				
	26ve üstü	18	264.53				
Fiziksel Yakınlık	18-21	251	209.56	4.93	5.70	0.08	
	22-25	131	188.28				
	26ve üstü	18	163.06				
Zihin Okuma	18-21	251	198.37	0.35	2.74	0.83	
	22-25	131	202.82				
	26ve üstü	18	213.28				
Cinsiyet Farklılıklar	18-21	251	195.16	3.49	.54	0.17	
	22-25	131	204.52				
	26ve üstü	18	245.75				

Farklı Düşünmek	18-21	251	196.87	0.89	.80	0.63
	22-25	131	204.97			
	26ve üstü	18	218.64			
RAİNÖ - Toplam	18-21	251	201.95	1.40	1.57	0.49
	22-25	131	194.06			
	26ve üstü	18	227.17			

*<.05; **<.01;

Tablo 12’de RAİNÖ puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

RAİNÖ’nün Sosyal Zaman Kullanımı ($H_{(2,44)}=6.35$; $p<.05$) alt boyut puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. 26 yaş ve üstü katılımcıların Sosyal Zaman Kullanımı alt boyut puanlarının 22-25 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

RAİNÖ’nün Aşırı Beklentiler, Fiziksel Yakınlık, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıklar, Farklı Düşünmek alt boyutlarının ve ölçek toplamı puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

3.7. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Yaşama Durumu Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 13. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Romantik İlişki Yaşama Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	t	sd	p
Aşırı Beklentiler	Yaşayan	260	30.66	4.98	2.56	398	.01*
	Yaşamayan	140	29.34	4.84			
Sosyal Zaman Kullanımı	Yaşayan	260	10.89	4.39	-.37	398	.70
	Yaşamayan	140	11.06	4.05			
Fiziksel Yakınlık	Yaşayan	260	8.05	3.02	-6.35	398	.00**
	Yaşamayan	140	10.01	2.84			
Zihin Okuma	Yaşayan	260	20.09	5.06	1.37	398	.16

	Yaşamayan	140	19.39	4.58			
Cinsiyet	Yaşayan	260	8.80	2.70	,215	398	.83
Farklılıklar	Yaşamayan	140	8.74	2.70			
Farklı	Yaşayan	260	8.10	2.92	-1.89	398	.05
Düşünmek	Yaşamayan	140	8.71	3.29			
RAINÖ- Toplam	Yaşayan	260	86.59	14.70	-.43	398	.66
	Yaşamayan	140	87.24	13.46			

*<.05; **<.01; ^a Varyanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t Değeri

Tablo 13'te RAINÖ puan ortalamalarının romantik ilişki yaşama durumuna değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçları verilmiştir.

RAINÖ'nün Aşırı Beklentiler ($t_{(398)}=2.56$; $p<.05$) ve Fiziksel Yakınlık ($t_{(398)}=-6.35$; $p<.01$) alt boyut puan ortalamalarının romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Romantik ilişki yaşayan katılımcıların Aşırı Beklentiler kullanımı alt boyutu puanlarının romantik ilişki yaşamayan katılımcılardan; romantik ilişki yaşamayan katılımcıların Fiziksel Yakınlık alt boyutu puanlarının romantik ilişki yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

RAINÖ'nün Sosyal Zaman Kullanımı, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıklar, Farklı Düşünmek alt boyutlarının ve ölçek toplamı puan ortalamalarının romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

3.8. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Durumu Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 14. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının Romantik İlişki Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	H	χ^2	p	Fark
Aşırı	Flört	134	205.97	6.66	8.30	0.08	

Beklentiler	Sözlü/Nişanlı	28	230.84				
	Evli	10	261.90				
	İlişkisi Yok	228	190.86				
Sosyal Zaman	Flört	134	203.97	4.29	2.38	0.23	
Kullanımı	Sözlü/Nişanlı	28	209.75				
	Evli	10	267.10				
	İlişkisi Yok	228	194.40				
Fiziksel	Flört	134	158.21	40.90	35.05	0.00**	4>1
Yakınlık	Sözlü/Nişanlı	28	146.04				4>2
	Evli	10	217.45				
	İlişkisi Yok	228	231.30				
Zihin Okuma	Flört	134	200.76	5.13	5.91	0.16	
	Sözlü/Nişanlı	28	227.18				
	Evli	10	263.50				
	İlişkisi Yok	228	194.31				
Cinsiyet	Flört	134	195.93	7.54	10.33	0.05	
Farklılıklar	Sözlü/Nişanlı	28	183.79				
	Evli	10	294.75				
	İlişkisi Yok	228	201.11				
Farklı	Flört	134	192.65	20.58	18.56	0.00**	1>2
Düşünmek	Sözlü/Nişanlı	28	124.14				3>2
	Evli	10	288.40				4>2
	İlişkisi Yok	228	210.64				
RAINÖ- Toplam	Flört	134	191.95	7.62	3.62	0.05	
	Sözlü/Nişanlı	28	184.41				
	Evli	10	291.45				
	İlişkisi Yok	228	203.51				

*<.05; **<.01

Tablo 14'te RAINÖ puanlarının romantik ilişki durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

RAINÖ'nün Fiziksel Yakınlık ($H_{(35.05)}=40.90$; $p<.01$) ve Farklı Düşünmek ($H_{(18.56)}=20.58$; $p<.01$) alt boyut puanlarının romantik ilişki durumu değişkenine

göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. İlişkisi olmayan katılımcıların Fiziksel Yakınlık alt boyutu puanlarının flörtü bulunan ve sözlü ya da nişanlı olan katılımcılardan; Flörtü bulunan, evli ve ilişkisi bulunmayan katılımcıların da sözlü/nişanlı katılımcılardan Farklı Düşünmek alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

RAINÖ'nün Aşırı Beklentiler, Sosyal Zaman Kullanımı, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıklar alt boyutları ve ölçek toplamı puanlarının romantik ilişki durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir (p>.05).

3.9. Üniversite Öğrencilerinin En Uzun İlişki Süresi Değişkenine Göre Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 15. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarının En Uzun İlişki Süresi Değişkenine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	H	x ²	p	Fark
Aşırı Beklentiler	Hiç olmamış	112	173.42	11.98	10.54	0.01*	5>1
	3 aydan az	41	187.67				
	3-6 ay	26	181.06				
	6 ay-1 yıl	53	232.33				
	1 yıldan fazla	161	206.72				
Sosyal Zaman Kullanımı	Hiç olmamış	112	198.40	0.84	1.52	0.93	
	3 aydan az	41	210.29				
	3-6 ay	26	188.65				
	6 ay-1 yıl	53	197.30				
	1 yıldan fazla	161	193.89				
Fiziksel Yakınlık	Hiç olmamış	112	239.05	38.61	31.03	0.00**	1>5
	3 aydan az	41	216.18				2>5
	3-6 ay	26	200.56				4>5
	6 ay-1 yıl	53	214.58				
	1 yıldan fazla	161	156.50				
Zihin Okuma	Hiç olmamış	112	180.17	7.91	4.16	0.09	
	3 aydan az	41	189.45				
	3-6 ay	26	209.85				
	6 ay-1 yıl	53	231.58				
	1 yıldan fazla	161	197.17				
Cinsiyet Farklılıklar	Hiç olmamış	112	190.33	0.77	1.39	0.94	
	3 aydan az	41	201.94				

	3-6 ay	26	194.35			
	6 ay-1 yıl	53	205.05			
	1 yıldan fazla	161	198.16			
Farklı Düşünmek	Hiç olmamış	112	207.16	9.16	9.37	0.05
	3 aydan az	41	204.77			
	3-6 ay	26	244.02			
	6 ay-1 yıl	53	197.47			
	1 yıldan fazla	161	180.20			
RAİNÖ - Toplam	Hiç olmamış	112	192.74	5.26	4.86	0.26
	3 aydan az	41	203.96			
	3-6 ay	26	201.60			
	6 ay-1 yıl	53	227.31			
	1 yıldan fazla	161	187.47			

*<.05; **<.01

Tablo 15'te RAİNÖ puanlarının en uzun ilişki süresi değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

RAİNÖ'nün Aşırı Beklentiler ($H_{(10,54)}=11.98$; $p<.01$) ve Fiziksel Yakınlık ($H_{(31,03)}=38.61$; $p<.01$) alt boyut puanlarının en uzun ilişki süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. En uzun ilişkisi 1 yıldan daha fazla sürmüş katılımcıların Aşırı Beklentiler alt boyutu puanlarının ilişkisi hiç olmayan katılımcılardan; ilişkisi hiç olmayan, 3 aydan az olan ve 6 ay-1 yıl arasında ilişkisi olan katılımcıların Fiziksel Yakınlık alt boyutu puanlarının en uzun ilişkisi 1 yıldan daha fazla olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

RAİNÖ'nün Sosyal Zaman Kullanımı, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıklar, Farklı Düşünmek alt boyutlarının ve ölçek toplamı puanlarının en uzun ilişki süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>.05$).

3.10.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Evlilik Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 16. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği Puanlarının Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarınca Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı değişken	Bağımsız değişken	B	Std Hata	β	t	p
İET	Sabit	44.72	4.92		9.08	.00
	Aşırı Beklenti	.77	.16	.23	4.76	.00
	Sosyal Zaman	.51	.18	.13	2.71	.00
	Fiziksel Yakınlık	.50	.25	.09	1.97	.04

R= .34 R²= .11 Sd:3/395 F: 17.78 p=.00** *<.05; **<.01

Tablo 16’da İETÖ puanlarının RAINÖ alt boyut puanlarınca yordanmasına ilişkin Regresyon Analizi Sonuçları verilmiştir.

İETÖ puanlarının yordayıcılarını belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon modeli kurgulanırken ‘Stepwise’ yöntemi tercih edilmiştir. Kurgulanan regresyon analizinde İETÖ puanlarının yordayıcıları olarak Aşırı Beklenti, Sosyal Zaman, Fiziksel Yakınlık, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıkları ve Farklı Düşünmek alt boyut puanları alınmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. ($F_{(1/395)}=17.78$; $p<0.001$). RAINÖ Aşırı Beklenti, Fiziksel Yakınlık ve Sosyal Zaman alt boyutu puanlarının İETÖ puanlarının yordayıcısı olarak anlamlı parametreler olduğu bulunmuştur. Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıkları, Farklı Düşünmek alt boyut puanlarının ise anlamlı yordayıcılar olmadığı belirlenmiştir. RAINÖ Aşırı Beklenti, Fiziksel Yakınlık ve Sosyal Zaman alt boyutu puanlarının İnönü Evlilik Tutum Ölçeği puanlarının %11.9’unu açıkladığı belirlenmiştir.

3.11. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Psikolojik Belirtileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 17. Kısa Semptom Envanteri Puanlarının Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği Puanlarınca Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı değişken	Bağımsız değişken	B	Std Hata	β	t	p
KSE	Sabit	.54	.14		3.76	.00
	Zihin Okuma	.03	.00	.24	5.10	.00

R= .24 R²= .06 Sd:1/397 F: 26.04 p=.00** *<.05; **<.01

Tablo 17’de KSE puanlarının RAİNÖ alt boyut puanlarınca yordanmasına ilişkin Regresyon Analizi Sonuçları verilmiştir.

KSE puanlarının yordayıcılarını belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Kullanılan regresyon analizinde KSE puanlarının yordayıcıları olarak Aşırı Beklenti, Sosyal Zaman, Fiziksel Yakınlık, Zihin Okuma, Cinsiyet Farklılıkları ve Farklı Düşünmek alt boyut puanları alınmıştır. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. (F_(1/397)=26.04; p<0.001). RAİNÖ Zihin Okuma alt boyutu puanlarının KSE puanlarının yordayıcısı olarak anlamlı bir parametre olduğu bulunmuştur. Fiziksel Yakınlık, Aşırı Beklenti, Sosyal Zaman, Cinsiyet Farklılıkları, Farklı Düşünmek alt boyut puanlarının ise anlamlı yordayıcılar olmadığı belirlenmiştir. RAİNÖ Zihin Okuma alt boyutu puanlarının KSE puanlarının %6.2’sini açıkladığı belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmış, araştırmanın amaçları ve alan yazında yer alan benzer/benzer olmayan çalışmaların araştırma bulgularıyla birlikte karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Çalışmanın araştırma sorularına ilişkin sonuçlar ve tartışma sırasıyla aşağıda verilmiştir.

4.1.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları ile Evlilik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

“Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar evlilik tutumunu yordamakta mıdır?” sorusuna ilişkin yapılan analizde ilk olarak iki değişken arasındaki ilişki incelenmiştir.

Regresyon analizi için öncelikli koşullardan biri iki ya da daha fazla değişken arasında ilişki olmasıdır (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2006). Yapılan Pearson Korelasyon analizine göre evliliğe ilişkin olumlu tutum arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. İETÖ toplam puanı ile RAINÖ toplam puanı ve aşırı beklentiler alt boyutu arasında orta düzeyde; sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık ve zihin okuma alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İETÖ ile RAINÖ farklı düşünmek ve cinsiyet farklılıkları alt boyutlarıyla anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Korelasyon analizi yapıldıktan sonra romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların (bağımsız değişken), evlilik tutumuna (bağımlı değişken) etkisini test etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı ve fiziksel yakınlık alt boyutlarının evliliğe ilişkin tutumu anlamlı olarak yordadığı; zihin okuma, cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek alt boyutlarının evlilik tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

RAINÖ aşırı beklenti, fiziksel yakınlık ve sosyal zaman alt boyutu puanlarının İETÖ puanlarının %11,9'unu açıkladığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 16 incelendiğinde β değeri en yüksek olan değişkenlerin sırasıyla aşırı beklentiler, sosyal zaman, fiziksel yakınlık olduğu görülmektedir. Çam ve Şahin Çelik'e (2018) göre β değerinin yüksek oluşu işleme alınan değişkenin modele katkısının yüksekliğini ifade etmektedir. Bu bağlamda evlilik tutumuna en yüksek katkısı olan değişkenin sırasıyla aşırı beklentiler, sosyal zaman ve fiziksel yakınlık olduğu söylenebilir. Alt boyutlara göre yordama düzeyi analize alındığında evliliğe ilişkin tutumların en güçlü yordayıcısı aşırı beklentiler boyutu olduğu söylenebilir.

Sırasıyla araştırma sonuçları benzerlik gösteren ve benzerlik göstermeyen çalışmalar şeklinde aşağıda verilmiştir. Araştırma sonuçları benzerlik gösteren çalışmalar kapsamında;

Alan yazında romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evliliğe ilişkin tutumlarını yordama düzeylerini inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır.

Artukoğlu'nun (2016) yaptığı çalışmada psikoloji bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları arttıkça gerçekçi olmayan ilişki beklentisi,

zihin okuma ve bilişsel çarpıtmalar düzeyinde artış görülmektedir. Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) çalışmasında evlilik tutumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu anlamlı ilişki aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı, zihin okuma ve fiziksel yakınlık alt boyutları için pozitif yönde olurken cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek boyutları için negatif yöndedir. Karabacak ve Çiftçi (2016) RAINÖ'nün evlilik tutumlarını yordamasını incelediği araştırmada RAINÖ'nün aşırı beklenti, cinsiyet farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, farklı düşünmek ve zihin okuma alt boyutlarının evlilik tutumunu anlamlı olarak yordadığı ancak fiziksel yakınlık alt boyutunun evlilik tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arıkan'ın (2020) yaptığı araştırmada ise üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Arıkan (2020) üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının, toplumsal cinsiyet rolleri ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar tarafından yordanmasına ilişkin yaptığı analize göre RAINÖ'nün evlilik tutumlarının %11.2'sini açıkladığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) çalışmasında olduğu gibi İETÖ ve RAINÖ arasındaki ilişkide pozitif ve anlamlı ilişki olan boyutlar ortak olduğu görülmektedir. Ancak İETÖ ile cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek alt boyutları Karabacak ve Çiftçi'nin (2016) çalışmasında negatif yönde olduğu belirtilirken, bu çalışmada anlamlı bir ilişki tespit edilmediği belirtilmiştir.

Evlilik tutumu arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların artması toplumun kültürel yapısıyla bağlantılı olduğu düşünülmektedir (Karabacak ve Çiftçi,2016; Arıkan,2020). ABD'de yapılan bir çalışmada, mutlu bir evliliğe sahip olmanın bireylerin hayat yolculuğunda yegane amaçları arasında sayılmaktadır(Bruhn ve Hill,2004). Pek çok kültürde evlilik yetişkinliğin göstergesi olarak kabul görmektedir. Toplumun onay ve kabulünü kazanmak için evlenmek en temel hak olarak benimsenmiştir(Sungur,2017). Sunbas'a (2010) göre evlilik insanlığa öğrenilmiş kültürel yapıdan mirastır ve sosyal getirileri nedeniyle insan için önemli bir doyum kaynağıdır. Bu bağlamda evliliğe ilişkin olumlu tutuma sahip bireyler evliliği doğal bir kural olarak gördükleri düşünülebilir. Romantik ilişkilere ve evliliğe dair standartlaşmış düşünceler, bireyleri toplumun kurallarına göre hareket etmeye ve bu kalıplaşmış inançları benimsemeye sürüklediği düşünülmektedir. Bireyler işlevsel olmayan romantik ilişki inançlarını toplumun

görüşüne uygun biçimde kabullenip bu inançları sorgulamadan uyguladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Bireylerin partnerlerinden orantısız beklenti içinde olması, duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeden fark edilmesini beklemeleri, sosyal faaliyetleri bireysel olarak değil de tamamıyla beraber yapma beklentisi toplulukçu kültürlerin parçası olan bireylere aittir(Sarı ve Korkut Owen,2016; Karabacak ve Çiftçi,2016; Arıkan,2020). Arıkan'a (2020) göre bu toplumun bir parçası olan birey evlilik tutumunun olumlu olmasıyla birlikte romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları farkında olmadan benimsediği ifade edilmektedir. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların içerisinde yer alan aşırı talepkarlık isteğinin evlilik kurumu ile gerçekleşeceğine inanılması bireylerin evlilik tutumlarının olumlu olmasında büyük payı olduğu belirtilmektedir.

Sonuçların benzerliğinden yola çıkarak bu durumun bu çalışmanın bulgusu için de uygulanabilir olduğu söylenebilir. Bu gerekçeyle işlevsel olmayan romantik inançlara sahip olan bireyler bu inançları romantik ilişkilerin doğasında var olduğu şeklinde kabul ettikleri düşünülebilir. Bu inançlar ile beraberinde gelen olumlu evlilik tutumu bireylerin evlilik amacı ile yaşamlarını sürdürmelerini önemli kılmaktadır. Mutlu bir evlilik amacı ile yapılan evlilikler akılcı olmayan inançlara sahip olsa da bu inançlar evliliğin popülaritesini kaybettirmemektedir. Bu doğrultuda geleneksel toplum yapısı ve toplulukçu kültürel özelliklerin bireylerin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arttıkça evliliğe ilişkin olumlu tutumların artması üzerinde etkili bir payı olduğu söylenebilir.

4.2.Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Belirtileri ile Evliliğe İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Çalışmanın araştırma sorularından 'Üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtileri ile evliliğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir ilişki var mıdır?' sorusuna ilişkin yapılan analiz sonucuna göre psikolojik belirtiler ile evliliğe ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Alan yazın incelendiğinde Üsküp Koca (2017) tarafından bireylerin psikiyatrik rahatsızlığının olup olmaması ile evlilik tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Araştırma sonucu ile alan yazın benzerlik gösterse de evlilik tutumu ve psikolojik belirtilerin incelendiği araştırmalar oldukça sınırlıdır.

Özen'e (2010) göre insan yaşamında önemli bir rolü olan evlilik bireylerin fiziksel, zihinsel ve genel sağlığını yakından etkilemektedir. Fidanoğlu'na (2010) göre evlilikte meydana gelen uyumsuzluklar ve çatışmalar bireylerde psikolojik belirtilere yol açmaktadır. Evliliğin eşlerde depresyon, anksiyete, kanser, kalp rahatsızlıkları ve kronik ağrılar gibi pek çok zihinsel, ruhsal ve psikolojik belirtilere neden olduğu bilinmektedir (Özen, 2010). Üsküp Koca (2017) ise psikolojik belirtilere sahip bireylerin evliliğe ilişkin aşamalarda eş seçimi, evlilik sorumluluklarını yerine getirme, bilinçli davranışlarda bulunma ve evliliği sürdürme konusunda problem yaşayabileceğini dile getirmiştir. Bu doğrultuda evlilik tutumu ve evlilikte meydana gelen olumsuzlukların psikolojik belirtilerin kaynağı olabileceği gibi; psikolojik semptomlara sahip olmanın bilinçli ve gerçekçi değerlendirme imkanı vermediğinden evlilik ve evlilik tutumunu etkileyeceği düşünülmüştür.

Bu bağlamda; evliliğe ilişkin tutumlar ile psikolojik belirtiler arasında ilişki incelenmiştir. Ancak üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile psikolojik belirtileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

4.3.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları ile Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

'Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları psikolojik belirtileri yordamakta mıdır?' sorusuna ilişkin analizde ilk olarak iki değişken arasındaki ilişki incelenmiştir.

Yapılan Pearson Korelasyon analizine göre psikolojik belirtiler ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Korelasyon katsayıları 0.01 - 0.29 aralığında olduğundan düşük düzeyde bir ilişkinin varlığından söz edilebilir (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2006).

Korelasyon analizi yapıldıktan sonra romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların (bağımsız değişken), psikolojik belirtilere (bağımlı değişken) etkisini test etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin zihin okuma alt boyutunun psikolojik belirtileri anlamlı düzeyde yordamaktadır. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan

İnançlar Ölçeği Zihin Okuma alt boyutu puanının Kısa Semptom Envanteri puanlarının %6.2'sını açıkladığı sonucuna varılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile psikolojik belirtiler arasında herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Fidanoğlu'na (2010) göre çiftler bazı sağlık problemleriyle romantik ilişkiye başlayabildiği gibi bazı sağlık problemleri de romantik ilişki sürecinde ortaya çıkmaktadır. Romantik ilişkilerde yaşanan çatışmalar, anlaşmazlıklar, karşılıksız beklentiler bireylerin depresyon eğilimi ile ilişkili olabileceği gibi bireylerde düşmanlık ve öfkeye yol açtığı tespit edilmiştir. Romantik ilişki ve evlilik sürecinde istenmeyen olayların yaşanması bireyleri somatizasyon, kaygı ve depresyona sürüklemektedir.

RAINÖ'nün alt boyutlarından aşırı beklentiler ile KSE'nin ölçek toplam puanı ve tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Aşırı beklentiler alt boyutu bireylerin romantik ilişkide partnerleri ve ilişki hakkında abartılmış, gerçekleşmesi zor olan isteklerini ve beklentilerini içermektedir. Bu beklentilerin tamamının gerçekleşmemesi ve gerçekleşmediği takdirde ilişkinin olumsuz sonuçlanacağına dair mantıksız inançlar bireylerde anksiyete ve somatizasyon belirtileri ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Beklentilerinin sonuçlanmaması bireyin partneri ile mutsuz olacağına dair oluşturduğu mantıksız inançlar ise depresyona yol açacağı gibi partnerine karşı düşmanlık ve öfke de geliştirebilir. İsteklerinin karşılanmadığı ve bu sorunun kendisinden kaynaklandığına dair akılcı olmayan inançlar geliştiren bireylerde de olumsuz benlik algısına dair belirtilere yol açacağı düşünülebilir.

RAINÖ'nün alt boyutlarından sosyal zaman kullanımı ile KSE anksiyete, olumsuz benlik algısı, somatizasyon, hostilite ve ölçek toplam puanı arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Sosyal zaman kullanımı alt boyutu bireylerin partneri ile geçirdiği sosyal zaman faaliyetlerine dair mantıksız inançlarını, katı beklentileri içermektedir. Bu beklentilerin uyuşmaması bireylerde; partnerine karşı hostilite, ilişki sürecine dair

anksiyete, kendisine karşı olumsuz benlik algısı ve somatizasyon geliřtirmesi ile iliřkili olduđu dűřünülebilir.

RAİNÖ'nün alt boyutlarından zihin okuma ile KSE toplam puanı ve tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Zihin okuma alt boyutu bireylerin ilişki sürecinde partnerinin dűřüncelerini ifade etmeden anlamaları yönünde gerçekçi olmayan inançlarını kapsamaktadır. İlişki sürecinde zihin okumaya dair geliştirilen akılcı olmayan inançlar bireylerin anlaşılmadığı hissine kapılarak romantik ilişkinin sonlanacağına dair anksiyete, depresyon, olumsuz benlik algısı, somatizasyon, hostilite gibi psikolojik belirtilere yol açacağı dűřünülebilir.

RAİNÖ'nün alt boyutlarından cinsiyet farklılıkları ile KSE depresyon, olumsuz benlik algısı, hostilite ve ölçek toplam puanı arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Cinsiyet farklılıkları alt boyutu kadın ve erkek arasındaki farklılıkların ilişki sürecinde anlaşmazlıkları ifade eden dűřünceleri kapsamaktadır. İlişki sürecinde partnerlerin cinsiyet farkından dolayı asla birbirlerini tam anlamıyla anlamayacağı inancı, bireylerde depresyon, olumsuz benlik algısı, hostilite gibi psikolojik belirtilerle ilişkili olduğu şeklinde dűřünülebilir.

RAİNÖ'nün alt boyutlarından farklı dűřünmek ile KSE olumsuz benlik algısı, hostilite ve ölçek toplam puanı arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Farklı dűřünmek alt boyutu çiftler arasında aynı görüşte olunmadığı durumların mantıksız ve abartılarak ayrılıkla sonuçlanacağına, mutsuz olunacağına dair akılcı olmayan dűřünceleri kapsamaktadır. Bireylerin farklı dűřünmeye dair akılcı olmayan inançlar geliştirdiğinde olumsuz benlik algısı, hostilite gibi psikolojik belirtilere yol açacağı dűřünülebilir.

RAİNO toplam puanı ile KSE'nin tüm alt boyutları ve ölçek toplam puanı arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtileri arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Bu başlık altında romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların cinsiyet, yaş, romantik ilişki yaşama durumu, romantik ilişki durumu, en uzun ilişki süresi gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili bulguların tartışılması ve yorumları yer alacaktır.

Çalışmanın alt amaçlarından biri olan RAINÖ'nün cinsiyete göre farklılaşması incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre RAINÖ sosyal zaman kullanımı ve fiziksel yakınlık alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

İlk olarak kadın katılımcıların fiziksel yakınlık alt boyutu puan ortalamalarının erkek katılımcıların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadın katılımcıların “birlikte olduğum kişiyi görür görmez heyecanlanmazsam bu ona karşı derin duygular beslemediğim anlamına gelir”, “birlikte olduğum kişi ilişkiye ciddi yaklaşıyorsa asla yakın fiziksel temas teklif etmez” ve “yakın fiziksel temas asla evlilikten önce yaşanmamalı, yaşanıyorsa o ilişki evliliğe gitmez” gibi romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara sahip olmaları toplumsal değerler ve kültürel etkenler ile açıklanabilir. Cüceloğlu'na (2017) göre ülkemizde geleneksel toplum biçimine göre yetişen bireyler, değerler kültürü çerçevesinde değil de korku kültürüne bağlı olarak yetişmektedir. Yaşanılan toplum dolayısıyla bireyler toplum kuralları dışında hareket ederlerse toplum tarafından cezalandırılacağına dair korku geliştirmektedir. Ersoy(2009)'a göre bireyin yaşadığı toplum insan ilişkilerini de yönlendirmektedir. Bireysel ve toplumsal yaşamın temel sınıflandırması olan kadın veya erkek olarak ifade edilen cinsiyetler; bireyin sosyal ilişkilerini, rollerini, özellik ve beklentilerini şekillendiren önemli bir kategoriye oluşturmaktadır. Kadın veya erkek olarak cinsiyet sınıflandırmasına dahil olan bireyler toplumun beklentilerine göre şekillenmektedir.

Bir toplumda kadına ve erkeğe yönelik davranış kalıpları, ilişki biçimleri, evlilik törenleri, aile yapısı gibi insanı ilgilendiren konular önemli bir yer kaplamaktadır. Bireyler yaşamını sürdürürken toplumun değerlerini inkar edip görmezden gelme ihtimali oldukça düşüktür. Türk kültür yapısı gereği evlilik öncesi ilişkileri

yönlendirmekte büyük payı olan toplum, bireylere cinsiyet farklılıklarına yönelik davranışları benimseyip yerine getirmesini inancını aşlamıştır (Avcı ve Özdedeli, 2015). Pala Akbaba (2018), toplumun kadınlar ve erkeklerden evlilik öncesi ilişkilerinde fiziksel yakınlığa karşı farklı beklentiler ve sorumluluk yüklediğini belirtmektedir. Toplumun kadınlardan evlilik öncesi romantik ilişkilerinde daha çekimser kalmasını, erkeklerden ise böyle bir beklenti içinde olmadığını belirtmektedir. Sarı (2008) kültürümüzde kadınlar ahlaki yetiştirilme tarzı çerçevesinde evlilik öncesi ilişkilerde fiziksel yakınlığın sakıncasına dair bir inançla yetiştirilmektedir.

Romantik ilişkilerde kadınların partnerlerine karşı kuracağı fiziksel yakınlıkta akılcı olmayan inançlarının yüksek olması bu bağlamda değerlendirilebilir. Kadınların toplumun beklentilerine yönelik hareket etmesi fiziksel yakınlıkla ilgili akılcı olmayan inançlarını arttığı şeklinde bir çıkarımda bulunabilir. Kadın ve erkek toplumun belirlediği davranış kalıplarına göre hareket ederek ilişkilerinde çekimser ya da girişken olmayı tercih etmektedir. Erkekler fiziksel yakınlığa karşı daha özgür ve girişken hareket ederken; kadınlar evlilik öncesi fiziksel yakınlığa karşı kendisi için olumsuz bir tecrübe ile sonuçlanacağına dair mantıksız inançlar geliştirmektedir.

Fiziksel yakınlık alt boyutlarından elde edilen sonuçlar ülkemizde ve yurtdışında yapılan çalışmaların alan yazın bulgularıyla benzerlikler göstermektedir. Ülkemizde yapılan araştırmalara göre kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre fiziksel yakınlık alt boyutundan daha yüksek puan almışlardır(Sarı, 2008; Pala Akbaba, 2018). Stackert ve Bursik (2003) yaptığı çalışmada, “cinsel mükemmellik” şeklinde belirtilen romantik ilişki inançları alt boyutu “fiziksel yakınlık” alt boyutu ile benzer özellikler göstermektedir. Bu doğrultuda kadın öğrencilerin evlilik öncesi kurulan fiziksel yakınlıkla ilgili kalıp yargılara sahip olduğu söylenmektedir.

İkinci olarak; erkek katılımcıların sosyal zaman kullanımı alt boyutundan elde ettikleri puan ortalamaları kadın öğrencilere göre daha yüksektir.

Erkek katılımcıların “birlikte olduğum kişi bensiz serbest zaman etkinliklerinde bulunmak isterse bu beni yeterince sevmediğini gösterir” ve “birlikte olduğum kişi her sosyal faaliyete benimle katılmayı istemeli” gibi sosyal zaman kullanımı alt boyutuna dair akılcı olmayan inançların kadın katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek olması erkek katılımcıların romantik ilişki yaşadığı partneri ile daha çok

zaman geçirmek istediği şeklinde yorumlanabilir. Bu farklılık erkek katılımcıların, birlikte olduğu kişinin kendisinden bağımsız olarak vakit geçirmesini istemediği ve pek çok ortamda birlikte hareket etmek istediği şeklinde düşünülebilir. Birlikte zaman geçirme isteği erkek katılımcıların, partnerinden ayrı olarak zaman geçirmemesi gerektiği şeklinde bir kalıp yargı ve mantıksız inanç taşıdığı şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal zaman kullanımı alt boyutundan erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre yüksek puan ortalamasına sahip olması doğrultusunda elde edilen araştırma bulguları yurtiçinde yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde ülkemizde yapılan araştırma sonuçlarında da “sosyal zaman kullanımı” alt boyutundan erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu tespit edilmiştir (Sarı,2008; Pala Akbaba,2018). Erkek katılımcıların bu alt boyuttan daha yüksek puan ortalamalarına sahip olması ilişkilerinde romantik kıskançlığın oldukça yüksek olduğu ve partnerleriyle birlikte daha fazla vakit geçirmek istedikleri şeklinde ifade edilmektedir(Sprecher, 2002). Küçükarslan(2011), cinsiyete göre romantik ilişki inançlarını incelediği çalışmasında erkeklerin ilişki sürecini yönlendirmek ve kontrol etmek gibi bir inanca sahip olduğunu vurgulamaktadır. Sarı (2008) ise bu durumun erkek katılımcıların farklı sosyal ortamlarda partner ile birlikte olmamanın ilişkinin gidişatı için olumsuz bir durum olduğuna dair işlevsel inançlar geliştirmiş olabileceklerini ifade etmiştir.

Yurtiçi ve yurtdışında yapılan araştırma bulgularıyla bu çalışmanın örtüşüyor olması Türk kültüründe erkeklerin kadınlara göre partnerlerini sahiplenici ve koruyucu bir davranış kalıbıyla yetiştiği şeklinde yorumlanabilir. Bir diğer deyişle erkekler romantik ilişkilerde gücün ve kontrolün kendilerinde olmasına dair bir cinsiyetçi rol ile partnerlerinin sosyal zamanlarını nasıl geçirmeleri gerektiğini yönlendirmelerine dair mantıksız bir inanca sahip olduğu şeklinde bir inanç geliştirdikleri düşünülmektedir.

Öcal Yüceol (2016), tarafından yapılan çalışmada ise cinsiyet değişkenine göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarda herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Çalışmanın alt amaçlarından bir diğeri olan RAİNÖ'nün yaş değişkenine göre farklılaşması incelendiğinde; RAİNÖ sosyal zaman kullanımı alt boyutu ile yaş

değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma belirlenmiştir. 26 yaş ve üstü katılımcıların sosyal zaman kullanımı puan ortalamalarının 22-25 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Yurtiçi ve yurtdışında yapılmış araştırma sonuçlarıyla karşılaştırma yapıldığında Sarı (2008) tarafından yapılan çalışmada yaş arttıkça aşırı beklentiler alt ölçeği puan ortalamalarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde akılcı olmayan inançların yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen Bilge ve Arslan (2001) tarafından akılcı olmayan inançların yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını belirlemiştir.

Yurtiçi ve yurtdışında romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların yaş değişkenine göre farklılaşmasını inceleyen sınırlı sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda incelenen Sarı (2008) tarafından yapılan çalışmada yaşa göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların farklılaşması sosyal öğrenme kuramı tarafından açıklanmıştır.

Bireyler içinde yaşadığı toplumda deneyimlediği ve gözlemlediği ilişkiler doğrultusunda romantik ilişkisine yön vermekte ve birtakım inançlar geliştirmektedir. 26 yaş ve üstü katılımcıların sosyal zaman kullanımı alt boyutu puan ortalamalarının 22-25 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek çıkması gelişimsel açıdan incelenebilir.

Bireylerin yaşı arttıkça beliren yetişkinlik döneminden yetişkinliğe geçeceği yıllarda başarması gereken gelişim görevlerinden biri de eş bulma görevidir (Yeşilyaprak, 2013). Bu açıdan bakıldığında bireylerin yaşı ilerledikçe romantik ilişki yaşadığı partneri ile geçirmiş olduğu zamana bağlı olarak romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar geliştirdiği söylenebilir. Bireylerde yaşın artmasıyla birlikte başarması gereken gelişim görevi için birlikte olduğu kişiye ve ilişkiye dair akılcı olmayan inançlar geliştireceği düşünülebilir. Birey deneyimler yaşadıkça olumsuz yaşantılarına bağlı olarak akılcı olmayan beklentiler geliştireceği şeklinde yorumlanabilir.

Sarı (2008) bireylerin yaşının ilerlemesiyle birlikte ilişkilere dair dolaylı ve doğrudan edindiği yaşantılarının artması sebebiyle inançlarını şekillendireceğini belirtmiştir. Özellikle beliren yetişkinlerin seyrettiği filmler, okuduğu kitaplar, sosyal çevresinden

edindiği deneyimler inanç sisteminin oluşmasında etkilidir. Akılcı ve akılcı olmayan inançlar bu şekilde edinilmektedir.

Bireyler yaşları arttıkça olumsuz deneyimler ile birlikte sosyal zamanın neredeyse tamamını birlikte geçirmeye dair olan akılcı olmayan inancı kabullenmiş ve bunu devam ettirmiştir.

Çalışmanın alt amaçlarından bir diğeri olan RAINÖ'nün romantik ilişki yaşama durumuna göre farklılaşması incelendiğinde; RAINÖ aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlık alt boyutlarının daha önce romantik ilişki yaşama durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur.

Daha önce romantik ilişki yaşamayan bireylerin fiziksel yakınlık alt boyutu puanlarının daha önce romantik ilişki yaşayan bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Daha önce romantik ilişkisi olmayan katılımcıların "Yakın fiziksel temas asla evlilikten önce yaşanmamalı, yaşanıyorsa o ilişki evliliğe gitmez." şeklinde akılcı olmayan inançlara sahip olduğu düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde bu çalışmanın bulgularıyla benzer sonuçlar olan çalışmalar mevcuttur. Pala Akbaba'nın (2018) yaptığı çalışmada romantik ilişki yaşamayan bireylerin fiziksel yakınlık puanlarının romantik ilişki yaşayan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sarı'ya (2008) göre kültürel bağlamda incelendiğinde romantik ilişki yaşamayan bireylerin evlilik öncesi fiziksel yakınlığın olumsuz sonuçlar doğurabileceğine dair kalıplaşmış yargıları olduğu düşünülmektedir. Pala Akbaba (2018) romantik ilişki yaşamayan bireylerin toplumun evlilik öncesi yakınlığa karşılık olumsuz kalıp yargılarına dayanarak mantıksız inançları geliştirmiş olabileceğini belirtmektedir.

Bu bağlamda düşünüldüğünde daha önce romantik ilişki yaşamayan bireyler evlilik öncesi kurulan yakınlıkların olumsuz sonuçlar doğuracağını, fiziksel yakınlık kurulan birlikteliklerin mutlu sonla bitmeyeceğine dair inançlar geliştirdikleri düşünülebilir. Bu mantıksız inançlar katılımcıların yaşadığı kültürden ve toplumun romantik beraberliklere karşı oluşturduğu kalıp düşüncelerden etkilendiği düşünülebilir. Romantik ilişki yaşayan bireyler ise toplumun atfettiği bu inançların doğru olmadığını deneyimleyerek fiziksel yakınlığa karşı akılcı olmayan inançlarını düzenleyerek fiziksel yakınlığa karşı akılcı inançlar geliştirdikleri düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre aşırı beklentiler alt boyutunda daha önce romantik ilişki yaşayan katılımcıların daha önce romantik ilişki yaşamayan katılımcılardan daha yüksek puan aldığı gözlenmiştir. Daha önce romantik ilişki yaşayan bireylerin “Birlikte olduğum kişiyle konuştuğum zaman bütün yorgunluğum, üzüntüm bitmeli.” Veya “Birlikte olduğum kişi benimle maddi ve manevi her şeyini paylaşmalı.” Şeklinde akılcı olmayan inançlara sahip olması partnerlerine karşı her zaman ilgi ve destek beklediklerine dair kalıp yargılara sahip oldukları şeklinde düşünülebilir. Bireyler yakın ilişkideyken bu ilişkiden partnerlerinden ilişki doyumu ve sürdürülebilirliği için yüksek beklentiye sahiptir. Daha önceden romantik ilişki yaşayan bireyler partnerlerine karşı ait olma ve paylaşım konusunda yaşantılar geçirdiği için bu deneyimler aşırı beklentiler üzerine mantıksız inançlar geliştirmiş olduğu düşünülebilir. Partnerlerinden duygusal yakınlık, maddi ve manevi pek çok konuda beklenti içerisinde olup bu beklentilerin gerçekleşmesi ilişkinin devamlılığına katkıda bulunacağını düşündükleri için mantıksız inançları geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın alt amaçlarından bir diğeri olan RAINÖ'nün romantik ilişki durumuna göre farklılaşması incelendiğinde; RAINÖ fiziksel yakınlık ve farklı düşünmek alt boyutlarının romantik ilişki durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur.

İlişkisi olmayan katılımcıların RAINÖ fiziksel yakınlık alt boyutu puanlarının flört bulunan ve sözlü/nişanlı olan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Evli, flört yaşayan ve ilişkisi olmayan katılımcıların RAINÖ farklı düşünmek alt boyutu puanlarının sözlü/nişanlı olan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Bu bulgunun benzer bir şekilde romantik ilişki durumu değişkeni ve RAINÖ arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırmaya ulaşılmadığı için önceki araştırma bulgularıyla tartışılması mümkün görünmemektedir.

Daha önceki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırma olanağı bulunmasa da bu bulgu ilişkisi olmayan katılımcıların “Eğer birlikte olduğum kişi ilişkiye ciddi yaklaşıyorsa asla yakın fiziksel temas teklif etmez.” Şeklinde mantıksız inançlar geliştirmesi kültürel etkenlere bağlı olarak açıklanabilir. Türk kültür yapısına göre evlilik öncesi fiziksel yakınlık toplumda kabul görmemektedir (Avcı ve Özdedeli, 2015). Aynı şekilde dini inançlar gereği ilişkisi olmayan katılımcıların herhangi bir romantik ve

fiziksel yakınlığa karşı inanışlarına göre hareket ettikleri ve akılcı olmayan inançlar geliştirdikleri düşünülebilir.

Çiftlerin romantik ilişki sürecinde fikir ayrılıklarına tahammül etmemeleri birbirlerine karşı kişilik yapılarını değiştirme çabası içine girmelerine neden olabilmektedir (Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015).

Evli, flört yaşayan ve ilişkisi olmayan katılımcıların “Ben ve birlikte olduğum kişi farklı düşünüyorsak, ilişkimizin iyi gitmediğini ve bitebileceğini düşünürüm.” Şeklinde romantik ilişkiye dair mantıksız inançlar geliştirmesi geleneksel toplum yapısına bağlı olarak düşünülebilir. Evli ve flört yaşayan bireyler ilişki sürecinde çiftler arasında alınan kararların, hoşlanılan durumların ortak olmasını aksi bir durumun ilişkide olumsuzluğa sebebiyet vereceğine dair kalıplaşmış yargıları olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın alt amaçlarından bir diğeri olan RAINÖ'nün en uzun ilişki süresine göre farklılaşması incelendiğinde; RAINÖ aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlık alt boyutlarının en uzun ilişki süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Alan yazın incelendiğinde daha önce en uzun ilişki süresi değişkeni ile RAINÖ arasında ilişkinin incelendiği bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

En uzun ilişkisi 1 yıldan daha fazla sürmüş katılımcıların RAINÖ aşırı beklentiler alt boyutu puanlarının hiç ilişkisi olmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İlişkisi bir yıldan daha fazla sürmüş katılımcıların “Birlikte olduğum kişi bana ihtiyacı olduğu her zaman yanında olmalıyım.” veya “Birlikte olduğum kişi benimle beraberken her zaman kendini mutlu hissetmeli.” Şeklinde akılcı olmayan inançlara sahip olması romantik ilişkinin devam etmesiyle birlikte paylaşım ve ait olma ihtiyacına dair mantıksız inançlar geliştirdiği şeklinde düşünülebilir. Hiç ilişkisi olmayan katılımcıların romantik ilişkiye dair partnerlerinden aitlik isteği ya da paylaşımlarına göre herhangi bir beklenti içine girmediğinden dolayı böyle bir akılcı olmayan inanç geliştirmedeği şeklinde yorumlanabilir. Ancak ilişkinin devamlılığıyla birlikte bireyler partnerinden maddi veya manevi ihtiyaçlarına karşılık abartılı bir beklenti içerisine girdikleri ve bunların karşılanması durumunda ilişkinin devamlılığı söz konusu olduğuna dair akılcı olmayan inançlar geliştirdiği şeklinde

yorumlanabilir. Bireyler yakın ilişki içerisindeyken bu ilişkiden çoğu zamanda partnerlerinden yüksek beklentiler içerisinde olduğu ve beklentiler geçirdiği deneyimlere göre şekil almaktadır. Uzun soluklu bir ilişkide aşırı beklentilere dair akılcı olmayan inançların gelişmesi bireylerin romantik ilişkisi içinde partnerlerinden beklenti içine girdiği için olabileceği düşünülebilir.

Hiç ilişkisi olmayan, en uzun ilişki süresi 3 aydan az ve 6 ay-1 yıl arasında olan katılımcıların RAİNÖ fiziksel yakınlık alt boyutu puanlarının en uzun ilişki süresi 1 yıldan daha fazla sürmüş katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan tez çalışmasının amacı beliren yetişkinlik dönemi boyunca ve bireylerin yaşam boyu problem haline gelebilecek olan romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının, evlilik tutumu ve psikolojik belirtileri yordamasını incelemektir. Ayrıca romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların üniversite öğrencilerinde demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Çalışmanın bulguları tartışma kısmında başlıklar halinde tartışılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde çalışmadan elde edilen sonuçlar bütüncül biçimde değerlendirilerek, benzer konularda çalışmak isteyen araştırmacılara ışık tutmak amacıyla önerilere yer verilmiştir.

5.1.Araştırmanın Sonuçları

1. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ile evliliğe ilişkin tutumu arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Evlilik tutumu ile RAINÖ'nün alt boyutlarından sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık ve zihin okumanın düşük düzeyde; RAINÖ toplam puanı ve aşırı beklentiler alt boyutunun orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.
2. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ile psikolojik belirtileri arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.
3. Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile psikolojik belirtileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
4. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Elde edilen sonuca göre erkek katılımcıların sosyal zaman kullanımı puanları kadın katılımcılardan daha yüksektir. Kadın katılımcıların fiziksel yakınlık puanları erkek katılımcılara kıyasla daha yüksektir.
5. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları yaşa göre farklılaşmaktadır. 26 yaş ve üzeri katılımcıların sosyal zaman kullanımı puanları 22-25 yaş arasındaki katılımcılardan daha yüksektir.
6. Üniversite öğrencilerinin RAINÖ aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlık alt boyutları romantik ilişki yaşama durumu ve en uzun ilişki süresi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.
7. Üniversite öğrencilerinin RAINÖ fiziksel yakınlık ve farklı düşünmek alt boyutları romantik ilişki durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.
8. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik tutumunun yordayıcısı olduğu sonucuna varılmaktadır. RAINÖ aşırı beklenti, fiziksel yakınlık ve sosyal zaman alt boyutu puanlarının; İETÖ puanlarının %11.9'unu açıklamaktadır.
9. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların psikolojik semptomların yordayıcısı olduğu sonucuna varılmaktadır. RAINÖ zihin okuma alt boyutu puanının KSE puanlarının %6.2'sini açıklamaktadır.

5.2. Araştırmanın Önerileri

1. Bu araştırma Kırıkkale Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılmıştır. Gelecek çalışmalardan daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilmesi için daha büyük örneklem gruplarıyla yapılması, farklı şehirlerden katılımcılara ulaşmak yararlı olacaktır.
2. Araştırmada ele alınan romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, evliliğe ilişkin tutum ve psikolojik belirtiler ile ilgili çalışmalar üniversite öğrencileri ile kesitsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Boylamsal tarama modeli kullanılarak farklı gelişim dönemlerindeki bireylerin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ve evlilik tutumları incelenebilir. Bu konuların farklı yaş gruplarındaki bireyler ile birlikte çalışılması farklı gelişim dönemlerindeki bireyler arasında karşılaştırma yapma olanağı sağlayarak alan yazına katkı sunacaktır.
3. Araştırmalarda hem nicel hem nitel yöntemin kullanıldığı karma modellenli çalışmalar yapılabilir. Katılımcılarla bireysel ya da grupla psikolojik danışma ya da psikoeğitim yoluyla romantik ilişkilerde geliştirilen inançlar hakkında doğru bilgiler verilerek farkındalıkları sağlanabilir.
4. Romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, evliliğe ilişkin tutum ve psikolojik belirtiler arasında ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır ve bu sebeple değişkenlerle ilgili daha fazla araştırma yapılarak alan yazına katkı sağlanabilir. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve evlilik tutumu ilişkisinde psikolojik belirtilerin aracılık etkisi üzerine bir çalışma yapılarak bu üç değişken incelenebilir.
5. Romantik ilişkiler ve evlilik hakkında kültürlerarası araştırmaları incelemek, ülkemizde doğu-batı kültürü arasında farkları ortaya koymak amacıyla farklı kültürden katılımcılarla araştırma yeniden yapılabilir.
6. Üniversitelerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümlerinde, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin evlilik ve aile kurma konusunda bilgilenmeleri ve evlilik tutumları ile ilişkili olan akılcı olmayan inançlarını fark etmeleri ve düzenlemeleri için atölye çalışmaları yapılabilir.
7. Bu çalışma gelecekte katılımcıların medeni durumlarına göre (evli, bekar, boşanmış, ilişkisi var) eşit dağılımlı bireyler üzerinde yapılarak elde edilen sonuçlar ile çıkarım yapılabilir.

8. Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Bu alanda romantik ilişkisi devam eden bireylerin birlikte katıldığı deneysel çalışmalar alana katkı sağlayabilir.
9. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile öz şefkat, benlik saygısı, yaşam doyumu, romantik kıskançlık, aşk tutumu, affetme, psikolojik sağlamlık ve kişilik özellikleri gibi kavramlarla ilişkisi ele alınabilir.

KAYNAKÇA

Aile Yapısı Araştırması, 2016. (2017-Ocak). *Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*, Sayı: 21869. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>

İstatistiklerle Kadın, 2019. (2020-Mart). *Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*, Sayı: 33732. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33732>

Ağdemir, S. (1991). Aile ve Eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1 (1)-

Amato, P. R. (2007). Transformative Processes in Marriage: Some Thoughts From a Sociologist. *Journal of Marriage and Family*, 69(2), 305-309.

Arıkan, G. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Rolü* (Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Arnett, J.J. (2000). Emerging Adulthood: A Theory Of Development From The Late Teens Through The Twenties, *American Psychologist*, 55, 469-480.

Artukoğlu, F.G. (2016). *Psikoloji Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar* (Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Atak, H. ve Çok, F. (2010). İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17 (1), 39-50.

Ateşçi, F. Ç. (2000). Depresyonun Seyri. *Duygudurum Dizisi*, Sayı 2, 99– 103.

Avcı, K. ve Özdedeli, K. (2015). Kadın cinselliği ve kültürel farklılıklar, *Androloji Bülteni*, 17(62): 224-230

Bahadır, Ş. (2006). *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri ve Olumsuz Duygu Durumunu Düzenleme Arasındaki İlişki* (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim Ve Psikoloji Sözlüğü*, 1.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Barich, R. R. ve Bielby, D. D. (1996). Rethinking Marriage Change and Stability in Expectations, *Journal of Family Issues*, Vol.17 No.2, 139-169

Başay, A. C. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Yapısı Ve Eş Seçme Kriterleri* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Bayoğlu, F. ve Atli, A. (2014). İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.

Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin, Evlilik ve Aile Yaşamına İlişkin Tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1-16.

Benk, A. (2006). *Üniversite Öğrencilerinde Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliğinin Psikolojik Belirtilerle İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Beştav, F. G. (2007). *Romantik İlişki Doyumu İle Cinsiyet, Bağlanma Stilleri, Rasyonel Olmayan İnançlar Ve Aşka İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkilerin*

İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bilge, F. ve Arslan, A. (2001). Yetişkinlerin Akılcı Olmayan Düşüncelerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt:II, Sayı:16.

Blagojevic, M. (1989). The Attitudes Of Young People Towards Marriage: From The Change Of Substance To The Change Of Form. *Marriage & Family Review*, 14 (1-2), 217-238.

Blascovich, J. ve Tomaka, J. (1991), Measures of Self-Esteem, In J. P. Robinson, P. R. Shaver, & L. S. Wrightsman (Eds.), *Measures of social psychological attitudes, Vol. 1. Measures of personality and social psychological attitudes* (p. 115–160).

Braaten, E. B. ve Rosen, L. A. (1998). Development and validation of the Marital Attitude Scale. *Journal of Divorce and Remarriage*, 29 (3-4), 83-92

Bruhn, D.M. ve Hill, R. (2004). Designing a premarital counseling program. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 12(4),389–391.

Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim Sanat Yayınları.

Buğa, A. (2015). *Bilişsel Davranışçı Yaklaşım Dayalı Web Tabanlı İnteraktif Ve Geleneksel Psikoeğitim Programlarının Çocukların Bilişsel Hatalarına Ve Psikolojik Belirtilerine Etkisi* (Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Bumpass, L. Ve Lu, H. Trends in cohabitation and implications for children's family contexts in the United States. *Population Studies*,54(2000),29–41.

Burns, D. (2018). *İyi Hissetmek: Yeni Duygu Durum Tedavisi*. (Çev. Ed. H. A. Karaosmanoğlu). 40.Baskı, İstanbul: Psikonet yayınları.

Butcher, J. N., Mineka, S. ve Hooley, J. M. (2013). *Anormal psikoloji temel kavramlar*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. 25. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. Ve Köklü, N. (2006). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. (10.Baskı). Ankara: PegemA Yayınları.

Campbell, G. (2012). *Evliliğe karşı*. (H. Şentürk, Çev.) İstanbul: Geoaktif.

Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri* (Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cherlin, A. (2004). The deinstitutionalization of American marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66, 848–861.

Cohan, C. L. ve Kleinbaum, S. (2002). Toward a Greater Understanding of the Cohabitation Effect: Premarital Cohabitation and Marital Communication, *Journal of Marriage and Family*, 64, 180–192.

Collins, W.A., (2003). More Than Myth : The Developmental Significance Of Romantic Relationships During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13 (1), 1-24.

Collins, W.A., Welsh, D. P. and Furman, W. (2009). Adolescent Romantic Relationships. *Annual Review of Psychology*, 60, 631-652.

Corey, G. (2015). *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları*. (Çev. T. Ergene). Ankara: Mentis Yayıncılık.

Cüceloğlu, D. (2004). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Cüceloğlu, D. (2017). *Evlenmeden Önce*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız?* Ankara: Bilgi Yayınevi

Çavdar, D. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çitemel, N. (2010) *Lisansüstü Öğrencilerinin Ahlaki Yargı Yetenekleri İle Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Dağ, İ. (1991). Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)'nin Üniversite Öğrencileri İçin Güvenirliği ve Geçerliliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, Sayı 2, s.5-12.

De Roda, A. B. L., Martínez-Iñigo, D., De Paul, P. ve Yela, C. (1999). Romantic beliefs and myths in Spain. *The Spanish Journal Of Psychology*, 2(1), 64-73.

Debord, J., Romans, S. C. ve Krieshok, T. (1996). Predicting dyadic adjustment from general and relationship-specific beliefs. *Journal of Psychology*, 130, 263-280

Demir, M. (2008). Sweetheart, You Make Me Happy: Romantic Relationship Quality And Personality As Predictors Of Happiness Among Emerging Adults. *Journal of Happiness Studies*, 9, 57-277.

Deniz, M. E., Avşaroğlu, S. ve Hamarta, E. (2004). Psikolojik Danışma Servisine Başvuran Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Belirti Düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16: 01-12.

Doğru, D. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumlarının Eş Seçme Stratejileri Ve Evlilik Tutumu İle İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dölen, Z. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerinde Bağlanım: Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar Ve Cinsiyet Rollerini* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

Durak-Batıgün, A. ve Büyükşahin, A. (2008). Aleksitimi: Psikolojik Belirtiler ve Bağlanma Stilleri. *Klinik Psikiyatri*;11:105-114

Durak-Batıgün, A. ve Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler, *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67), 1-10

Durmuş, B. Yurtkoru, S. E. Ve Çinko, M. (2013). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. (5.Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Düzgün, Ş. (1995). *Lise Öğrencilerinin Psikolojik Belirtileri ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Düzgün, Ş. (2003). Öğrencilerin Psikolojik Belirtileri İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1-2, 149-162.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2014). Ruh sağlığı. (http://www.who.int/mental_health/en/ adresinden erişildi.

Dyck, K. T. H. ve Holtzman, S. (2013). Understanding humor styles and well-being: The importance of social relationships and gender. *Personality and Individual Differences*, 55, 53-48.

Edmundson, L. M. (2005). *Marriage Myths and Dysfunctional Relationship Beliefs Among Undergraduates* (Master's Thesis). Knoxville: University of Tennessee.

Eidelson, R. J., ve Epstein, N. (1982). Cognition And Relationship Maladjustment: Development Of A Measure Of Dysfunctional Relationship Beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50 (5), 715–720.

Ellis, A. (1986). Rational emotive therapy applied to relationships therapy. *Journal of Rational Emotive Behavior Therapy*, 4, 14-21

Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın Ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 209-230

Fidanoğlu, O. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Anne-Baba Çocuk İlişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilik Uyumu, Bedenselleştirme, Kaygı Ve Depresyon*(s. 113-131). İstanbul: Nobel.

Fincham, F. D., ve Bradbury, T. N. (1987). The impact of attributions in marriage: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(3), 510–517

Fincham, F. D., ve Bradbury, T. N. (1993). Marital satisfaction, depression, and attributions: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(3), 442–452.

Fletcher, G. J. O. ve Kininmonth, L. A. (1992). Measuring relationship beliefs: An individual differences scale. *Journal of Research in Personality*, 26(4), 371-397.

Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13(2), 124-136

Friedman, M.A. ve Whisman, M.A. (1998). Interpersonal Problem Behaviors Associated with Dysfunctional Attitudes. *Cognitive Therapy & Research*, Apr98, Vol. 22 p149- 160

Furman, W. (2002). The Emerging Field Of Adolescent Romantic Relationships. *American Psychological Society*, 11, 177-180.

Goodwin, R., ve Gaines, S. O. (2004). Relationship beliefs and relationship quality across cultures: Country as a moderator of dysfunctional beliefs and relation quality in three former communist countries. *Personal Relationship*, 11, 267-279

Goslin, O. (2014). *Gender Differences in Attitudes Towards Marriage Among Young Adults* (Master's Thesis). DBS School of Arts, Department of Social Science, Ireland.

Griffith, A. (2007). *SPSS For Dummies*. Wiley Publishing, Inc. Indianapolis, Indiana.

Gunzburg, F. (2018). *Attitude is everything in marriage*. <https://marriage-counselor-doctor.com/attitude-is-everything> sayfasından erişilmiştir.

Gümüşçağlayan, G. (2018). *Psikolojik Danışman Adaylarının Affetme Düzeyleri İle Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkide Empatinin Aracılık Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. Ve Karataş, Z. (2018). Irrational Beliefs in Romantic Relationships as the Predictor of Aggression in Emerging Adulthood. *Journal of Education and Training Studies*. Vol. 6, No. 3, 108-115.

Hamachek, D. E. (1988). Evaluating self-concept and ego development within Erikson's psychological framework: a formulation. *Journal of Counseling and Development*, 66

Hamamcı, Z. (2002). *Bilişsel Davranışçı Yaklaşımla Bütünleştirilmiş Psikodrama Uygulamasının Kişiler Arası İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ve Temel İnançlar Üzerine Etkisi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship belief in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior And Personality*.33. (4). 313- 328.

Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.

Hazan,C., Shaver, P. R., Bradshaw,D. (1988). *Love as attachment: The integration of three behavioral systems*. R.J. Sternberg, M.L. Barnes (Eds.), *The Psychology of Love*. New Haven: Yale University Pres.

Hendrick, S.S. (2016). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*, (Çev. Ed. A.Dönmez, A. Büyüksahin Sunal). Ankara: Nobel Yayınevi.

Hippen, K. A. (2016). *Attitudes Toward Marriage and Long-term Relationships across Emerging Adulthood*. (Master's Thesis). Georgia State University

Hoehn-Saric, R. (1982). Neurotransmitters in Anxiety. *Archives of General Psychiatry*, 39(6), 735.

İçağasıoğlu Çoban, A. (2009). Adölesan Evlilikleri. *Aile ve Toplum*. Yıl: 11 Cilt: 4 Sayı: 16

Jennings, A. M., Salts, C., & Smith, T. A. (1992). Attitudes Toward Marriage. *Journal of Divorce and Remarriage*, 17 (1/2), 67-80.

Kalkan, M. ve Yalçın, İ. (2015). Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma (Ed. M. Kalkan ve Z. Hamamcı), *Evlilik Öncesi Dönem ve Romantik İlişkiler*. ss.1-9, Anı Yayıncılık, Ankara.

Kalkan, M. (2015). Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma, (Ed. M. Kalkan ve Z. Hamamcı), *Eş Seçimi ve Eş Seçiminde Önemli Faktörler*. ss.9-20, Ankara:Anı Yayıncılık,

Karabacak, A. Ve Çiftçi, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları İle Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Psikoloji Çalışmaları*, 36 (2) , 25-43.

Karaman, H. (2018). *15-18 Yaş Ergenlerde Akılcı Olmayan İnançlar Ve Psikolojik Belirtiler* (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karasar, N. (2003) . *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Kaya, M. ve Varol, K. (2004). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 17 (17) , 31-63

Keldal, G. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Eş Seçme Stratejileri Ve Cinsiyet Rol Alguları* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Kesebir, S. (2004). Depresyon ve Somatizasyon. *Klinik Psikiyatri* Ek 1:14-19

Kesen, N. F., Deniz, M. E. Ve Durmuşoğlu, N. (2007). Ergenlerde Saldırganlık Ve Öfke Düzeyleri Arasındaki İlişki: Yetiştirme Yurtları Üzerinde Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 17, 353-364.

Kılıç, M. (1987). Belirti Tarama Listesi (SCL.90-R)'nin Geçerlilik ve Güvenirliği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. İstanbul.

Kilmann, P.R., Urbaniak, G.C., ve Parnell, M.M. (2006). Effects of attachment-focused versus relationship skills-focused group interventions for college students with insecure attachment patterns. *Attachment & Human development*, 8 (1), 47-62.

Klein, H. K. (2005). Investigation Of Variables Influencing College Students' Marital Attitudes And Fear Of Intimacy, Ball State University Muncie, Indiana

Knee, C. R. (1998). Implicit Theories of Relationships: Assessment and Prediction of Romantic Relationship Initiation, Coping, and Longevity. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 74, No. 2, 360-370

Köroğlu, T. (2013). *Üniversite Gençliğinin Evlilik, Aile ve Boşanma Konusundaki Düşünce ve Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük: KÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kurt Ulucan, T. (2013). *Ebeveynleri boşanmış ergenlerin yılmazlık, benlik saygısı, başa çıkma ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi: Yılmazlığın aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Küçükarslan, M. (2011). *Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Romantik İlişkilere Yönelik İnançlarının Cinsiyet, Sınıf Düzeyi Ve Romantik İlişki Yaşama Durumu Değişkenlerine Göre İncelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Küçükarslan, M. ve Gizir, C. A. (2013). Romantik İnançlar Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469.

Küçükarslan, M. ve Gizir, C. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42) 148-159

Küçükçelik, Z. M. (2015). *İlişkiye dair inançlar ve bilişsel çarpıtmaların evlilik uyumuna etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul

Küey, L. (1998). Birinci Basamakta Depresyon: Tanıma, Ele Alma, Yönlendirme, *Psikiyatri Dünyası* ;1:5-12

Labellarte, M. J., Ginsburg, G. S., Walkup, J. T. ve Riddle, M. A. (1999) The Treatment of Anxiety Disorders in Children and Adolescents, *Biol Psychiatry*, 46:1567–1578

Landis-Kleine, C., Foley, L.A., Nall, L., Padgett, P. ve Walters-Palmer, L. (1995), Attitudes Toward Marriage and Divorce Held by Young Adults, *Journal of Divorce & Remarriage*, 23:3-4, 63-74

Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43(2), 228.

Larson, J., Benson, M. J., Wilson, S. M. ve Medora, N. (1998). Family of Origin Influences on Marital Attitudes and Readiness for Marriage in Late Adolescents. *Journal of Family Issues*, 19 (6), 750-768.

Lin, J.C. ve Raghurir, P. (2005), Gender Differences in Unrealistic Optimism About Marriage and Divorce: Are Men More Optimistic and Women More Realistic?, *Personality And Social Psychology Bulletin*, 31(2):198-207

Lipowski, Z. J. (1990). *Somatization and Depression. Psychosomatics*, 31(1), 13–21.

Manning, W. D., Longmore, M. A. ve Giordano, P. C. (2007). The changing institution of marriage: Adolescents' expectations to cohabit and to marry. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 559–575

Manning, W. D. ve Smock, P. J. (2002). First Comes Cohabitation and Then Comes Marriage? Are Search Note. *Journal of Family Issues*, 23(8), 1065-1087.

Metts, S. ve Cupach, W.R. (1990). The influence of relationship beliefs and problem solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*.17.(1). 170-185

Mutlu, M. (2004). *Üniversite Gençliğinin Evlilik ve Aile Kurumuna Yaklaşımı: Fırat Üniversitesi Uygulaması* (Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Nazlı, S. (2016). *Aile Danışmanlığı*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Ondaş, B. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Eş Seçimi İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öcal Yüceol, S.E. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar İle İlişki Doyumu Ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Arasındaki İlişkiler* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Öncüoğlu, H. E. ve Yüksel, N. (1998). Somatoform Bozuklukların İlaçla Tedavisi, *Klinik Psikiyatri*. Sayı 1998;2:109-114
- Öngider, N. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Anne-Baba Çocuk İlişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilik uyumu, Bedenselleştirme, Kaygı ve Depresyon* (s. 113-132). İstanbul: Nobel.
- Özdolap, M. (2015). *Mizah tarzları ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, A. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Anne-Baba Çocuk İlişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Evlilik Uyumu Ve Evlilikte Çatışma Yönetimi* (s. 133-150). İstanbul: Nobel.
- Öztürk, M. O. (2004). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Pala Akbaba, T. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ve Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Pallant, J. (2016). *SPSS Kullanma Kılavuzu SPSS ile Adım Adım Veri Analizi*. 1.Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Park, S. S. & Rosén, L. A. (2013). The Marital Scales: Measurement of Intent, Attitudes, and Aspects Regarding Marital Relationships, *Journal of Divorce & Remarriage*, 54:4, 295-312.
- Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4 (14), 49-61.
- Riggio, H.R. ve Weiser, D.A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships, *Personal Relationships*, 15(1): 123-140.
- Romans, J. S. ve DeBord, J. (1995). Development of the Relationship Beliefs Questionnaire. *Psychological Reports*, 76, 1248-1251

Sapmaz, M. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Uyumlu Ve Uyumsuz Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Psikolojik Belirti Düzeyleri Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Saraç, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordamada Akılcı Olmayan İnançlar Ve Evlilik Öncesi İlişki Algılarının Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Saraç, A., Hamamcı Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43) 69-81

Sarı, C. (2008). *Ergenlerin Psikolojik Belirti Düzeyleri ve Uyumlarını Yordayan Bazı Değişkenler* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Sarı, T. (2008). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar, Bağlanma Boyutları ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sarı, T. ve Korkut Owen, F. (2015). Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin Geliştirilmesi, *International Journal of Human Sciences*, 12 (1), 255-273

Sarı, T. ve Korkut Owen, F. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Ve Bağlanma Boyutlarının İlişki Doyumu Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 204-216.

Saymer, B., Savaşan, E., Sözen, D., Köknel, Ö. (2007). Yükseköğretim Gençliğinin Benlik Algısının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: İstanbul Ticaret Üniversitesi Örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl:6 Sayı:11 s.253-265

Settersten R. A. ve Ray B. (2010). What's Going on With Young People Today? The Long and Twisting Path to Adulthood. in *The Future of Children* 20(1):19-41

Serpin Eşiyok, V. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Bilişsel Esneklik Düzeylerine Göre Romantik İlişki İnançlarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Shimkowski, J. R., Punyanunt-Carter, N., Colwell, M. J. ve Norman, M. S. (2017), Perceptions of Divorce, Closeness, Marital Attitudes, Romantic Beliefs, and Religiosity Among Emergent Adults From Divorced and Nondivorced Families. *Journal of Divorce & Remarriage*. Vol:59, 222-236

Shurts, W. M. ve Myers, J. E. (2012). Relationships Among Young Adults' Marital Messages Received, Marital Attitudes, and Relationship Self-Efficacy, *Adultspan Journal*, Vol. 11 No. 2, 97-111.

Smith, S. (2017). How A Positive Attitude Will Help Your Marriage Succeed. <https://thriveglobal.com/stories/how-a-positive-attitude-will-help-your-marriage-succeed/> sayfasından erişilmiştir.

Smock, P. (2004). The wax and wane of marriage: Prospects for marriage in the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 66, 966-973.

Solmuş, T. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Anne-Baba Çocuk İlişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Eş Seçiminden Boşanmaya Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Aile* (s. 1-24). İstanbul: Nobel.

Spielberger C.D., Reheiser E.C. ve Sydeman S.J. (1995). Measuring The Experience, Expression And Control Of Anger. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 18(3), 207-232.

Sprecher, S. ve Metts, S. (1989). Development of the Romantic Beliefs Scale and examination of gender and gender role-orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6, 387-411

Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: Associations with satisfaction, love, commitment, and stability. *Journal of Sex Research*, 39(3), 190-196.

Sprecher, S. ve Toro-Morn, T. (2002). A study of men and women from different sides of earth to determine if men are from Mars and women are from Venus in their beliefs about love and romantic relationships. *Sex Roles*, 46, 131-147.

Stackert, R.A. ve Bursik, K. (2003). Why I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*. 34. 1419- 1429

Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135

Sullivan, B. F. ve Schwebel, A. I. (1995). Relationship Beliefs And Expectations Of Satisfaction İn Marital Relationships: Implications For Family Practitioners. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*. 3(4), 298-305.

Sunbas, A. G. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik Ve Anne-Baba Çocuk İlişkileri. T, Solmuş (Ed.), *Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolcü Ve Bağımlı Alguları Ve Evlilik Doyumu* (s. 73-82). İstanbul: Nobel.

Sungur, M. A., Duyar, N., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M., Çetin, G., Arıkan, T., Çiçek, Ş. N. ve İspaha, T. (2017). Evlilik Ve Eş Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X Ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. Cilt 28, Sayı 1 69-91

Sungur, M. Z. (2017). *Sen, Ben ve Aramızdaki Her Şey*. (47.Baskı). Büyükkada Yayıncılık, İstanbul.

Şahin, N. H. ve Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 9 (31), 44-56.

Şencan, H. (2002). *Bilimsel Yazım*. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Şendil, G. ve Korkut, Y. (2012). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28, 15-34.

Tarhan, N. (2010). *Evlilik Psikolojisi Öncesi ve Sonrasıyla Evlilik* (7. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.

Taş, İ. (2015). *Psikolojik Belirtileri Azaltmaya Yönelik Psiko eğitim Programının Ergenlerde İnternet Bağımlılığına Etkisi* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Telef, B. B. (2011). *Öz-yeterlikleri farklı ergenlerin psikolojik semptomlarının incelenmesi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Thorthon, A., & Freedman, D. (1982). Changing Attitudes Toward Marriage and Single Life. *Family Planning Perspectives*. 14 (6), 297-303.

Thornton, A. (1989). Changing Attitudes Toward Family Issues in The United States. *Journal of Marriage and Family*. 51 (4), 873-893.

Thornton, A. ve Young-DeMarco, L. (2001). Four decades of trends in attitudes toward family issues in the United States: The 1960s through the 1990s. *Journal of Marriage and the Family*. 63, 1009–1037.

Toit, T.(2005). *Marriage in the 21st Century: Attitudes and Perceptions of University Students* (Master's Thesis). University of Cape Town

Topaloğlu, M. (2008). *Evliliğin yol haritası*. (1. Baskı). İstanbul: Yakamoz Yayınları.

Tunç, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti, Evlilik Beklentileri Ve Evlilik Tutumları Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TÜRK MEDENİ KANUNU (2001,8, Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 24607). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>

Üsküp Koca, B. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Evlilik Tutumu İle Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ventura, S. J. ve Bachrach, C. A. (2000). Nonmarital Childbearing in the United States, 1940-99. *National Vital Statistics Reports*. Volume 48, Number 16, 1-40

Waite, L. J. ve Lehrer, L. E. (2003). The Benifit from Marriage and Religion in the United States: A Compractive Analysis. *Population and Development Review*. 29 (2), 255-275.

Willoughby, B. J. (2010). Marital Attitude Trajectories Across Adolescence. *J Youth Adolescence* 39:1305–1317

Willoughby, B. J., Carroll, J. S., Vitas, J. M., ve Hill, L. M. (2011). When Are You Getting Married?" The Intergenerational Transmission of Attitudes Regarding Marital Timing and Marital Importance. *Journal of Family Issues*.33(2) 223 –245

Woods, L. N. ve Emery, R. E. (2002). The Cohabitation Effect on Divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 37(3-4), 101–122.

Yemez, B. ve Alptekin, K. (1998). Depresyon Etiyolojisi. *Psikiyatri Dünyası* ;1:21-25

Yeşilyaprak, B. (2013). *21. Yüzyılda Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, İ. (1992). *Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yüksel, N. (1998). Depresyonda Tanı ve Ayırıcı Tanı. *Psikiyatri Dünyası*, Sayı 1, s.13–20.

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileriyle ilgili akılcı olmayan inançları, psikolojik belirtileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer hâlihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız.

Araştırmadan elde edilecek verilerin güvenilir olması için yanıtlarınızda gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtmayı ve hiçbir maddeyi boş bırakmamanız oldukça önemlidir. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacak ve toplu olarak değerlendirilecektir. Formlar üzerine isim yazma zorunluluğunuz yoktur.

Teşekkürler

Psk.Dan.Sümeyye YILGÖR

Cinsiyetiniz:	Kadın () Erkek ()
Yaşınız	18-21 () 22-25 () 26 ve üstü ()
Şu ana kadar hiç romantik ilişki yaşadınız mı?	Evet () Hayır ()
Şu anki romantik ilişki durumunuz için aşağıdakilerden hangisi uygundur?	Flört () Sözlü () Nişanlı () Evli () İlişkisi yok ()

En uzun süren ilişki süreniz	Hiç olmamış ()	3 aydan az ()
	3-6 ay ()	6 ay- 1 yıl ()
	1 yıldan fazla ()	

EK- 2 ROMANTİK İLİŞKİLERDE İNANÇLAR ENVANTERİ (KSE)

Sevgili öğrenciler,

Doktora tezimin bir parçası gereği üniversite öğrencilerinde romantik ilişki inançlarını araştırmaktayım. Aşağıda romantik ilişkilerle ilgili inançları içeren ifadeler bulunmaktadır. Lütfen bu ifadelere ne derecede katıldığınızı ilgili kutucuğu işaretleyerek belirtiniz. Katkılarınız için teşekkürler.

Hiç katılmıyorum (1)

Katılıyorum (4)

Katılmıyorum (2)

Tamamen Katılıyorum (5)

Kararsızım (3)

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Birlikte olduğum kişi benimkilerden farklı düşünceler taşır ve bunu rahatlıkla ifade ederse bu hoşuma gider.	1	2	3	4	5
15. Yakın fiziksel temas asla evlilikten önce yaşanmamalı, yaşanıyorsa o ilişki evliliğe gitmez.	1	2	3	4	5
30. Eğer birlikte olduğum kişi ilişkiye ciddi yaklaşıyorsa asla yakın fiziksel temas teklif etmez.	1	2	3	4	5

EK- 3 İNÖNÜ EVLİLİK TUTUM ÖLÇEĞİ (İETÖ)

Aşağıda evliliğe ilişkin ifadeler yer almaktadır. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sadece sizin nasıl düşündüğünüz önemlidir. Sizin görüş ve düşüncelerinize karşılık gelen seçeneği 1'den (**hiç katılmıyorum**), 5'e (**kesinlikle katılıyorum**) kadar derecelendirilmiş ölçek üzerinde (**X**) işareti ile belirtiniz. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Madde No		Hiç katılmıyorum	Nadiren katılıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Evliliğin, hayatta karşılaşılan sorunları birlikte çözmeyi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Evlilikle birlikte, kişinin sosyal çevresi genişler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Evliliğin, insanı olgunlaştırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK- 4 Kısa Semptom Envanteri (KSE)

AÇIKLAMA: Aşağıda, insanların bazen yaşadıkları belirtilerin ve yakınmaların bir listesi verilmiştir. Listedeki her maddeyi lütfen dikkatle okuyun. Daha sonra o belirtinin **sizde bugün dahil, son bir haftadır ne kadar var olduğunu** aşağıdaki derecelendirmeye göre uygun olan yeri işaretleyiniz. Hiçbir maddeyi atlamamayın ve de tek bir yeri işaretlemeye özen gösterin. Teşekkürler.

0 Hiç yok	1 Biraz var	2 Orta derecede var	3 Epey var	4 Çok fazla var
------------------	--------------------	----------------------------	-------------------	------------------------

1	İçinizdeki sinirlilik ve titreme hali	0	1	2	3	4
33	Bedeninizin bazı bölgelerinde uyuşmalar, karıncalanmalar	0	1	2	3	4
53	Aklında bir bozukluk olduğu fikri	0	1	2	3	4

EK-5 Etik Kurul İzni

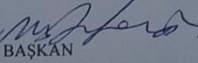
T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU TOPLANTISI

KARAR TARİHİ : 23/10/2019
OTURUM NO : 08
TOPLANTI SAATI : 12.30

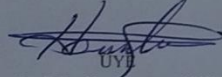
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Mustafa ÖZEN başkanlığında gündemdeki maddeleri görüşmek üzere toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

GÜNDEM 7- Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN' in danışmanı olduğu Sümeyye YILGÖR tarafından yapılan proje başvurusunun görüşülmesi.

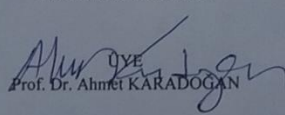
KARAR 7- Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN' in danışmanı olduğu Sümeyye YILGÖR tarafından yapılan "Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançları, Evliliğe İlişkin Tutumları ve Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" isimli proje incelenmiş olup, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesinde belirtilmiş olan Etik ilkelere uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN

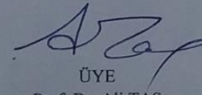
Prof. Dr. Mustafa ÖZEN

ÜYE

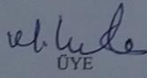
Prof. Dr. Hacı Bayram IŞIK

ÜYE

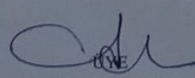
Prof. Dr. Ahmet KARADOĞAN

ÜYE

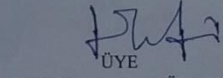
Prof. Dr. Ali TAŞ

ÜYE

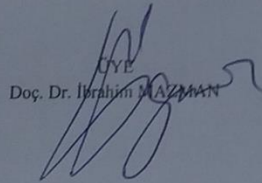
Prof. Dr. Mevlüt ERTEN

ÜYE

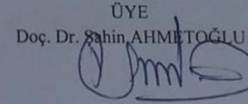
Prof. Dr. Oktay AKBAŞ

ÜYE

Prof. Dr. Sevgi Yurt ÖNCEL

ÜYE

Doç. Dr. İbrahim MAZMAN

ÜYE

Doç. Dr. Şahin AHMETOĞLU

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Sümeyye YILGÖR

Doğum Yeri ve Tarihi: Ankara/ 24.08.1996

Unvanı: Psikolojik Danışman

Lisans Öğrenimi: Aksaray Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (2014-2018)

Yüksek Lisans: Kırıkkale Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (2018-2020)

Sertifikalar: Klinik Terapi Psikolojik Danışmanlık ve Eğitim Merkezi- Aile Danışmanlığı (464 saat)

Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Derneği- MMPI Eğitimi

Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Derneği- Yakın İlişkilerde Sorunlar ve Sınırlar

Bilimsel Çalışmalar: Güven, N. & Yılgör, S. (2020). “Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançları, Evliliğe İlişkin Tutumları ve Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” International Social Sciences Studies Journal, (eISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 63; pp:2216-2227

Çalıştığı Kurum: Piri Reis Ortaokulu Onikişubat/Kahramanmaraş

Elektronik Posta Adresi: sumeyyeyilgor@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1943-8470

